

DE

DELAVSKA ENOTNOST

24. FEBRUARJA – ŠT. 7 – L. XXX

SKLIC VIII. KONGRESA Zveze sindikatov Slovenije

Na podlagi 25. člena statuta Zveze sindikatov Slovenije je republiški svet ZSS na plenarni seji 22. II. 1973 sprejel tele sklepe:

1. VIII. kongres Zveze sindikatov Slovenije bo 17. in 18. maja 1973 v Ljubljani.
2. Kongresu bo predlagan tale dnevni red:
 1. izvolitev kongresnih organov;
 2. sprejem poslovnika o delu 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije;
 3. poročilo o delu republiškega sveta in nadzornega odbora Zveze sindikatov Slovenije za čas od 1968–1972;
 4. vloga in naloge sindikatov v nadaljnjem razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov (referat);
 5. razprava o poročilu, referatu o vlogi in nalogah sindikatov v nadaljnjem razvoju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in o predlogu sklepov;
 6. razrešnica republiškega sveta in nadzornega odbora Zveze sindikatov Slovenije;
 7. sprejem sklepov 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije;
 8. predlog statutarne dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov v SR Sloveniji;
 9. odlok o načinu izvolitve delegacij sindikatov v republiški svet in nadzorni odbor Zveze sindikatov Slovenije;
 10. razglasitev izvolitve delegacij republiških odborov sindikatov v republiški svet in nadzorni odbor Zveze sindikatov Slovenije;
 11. prošnje in pritožbe članov, naslovljene na 8. kongresu Zveze sindikatov Slovenije.

Ob svetovnem dnevu invalidov

Plenum republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije predlaga vsem osnovnim organizacijam sindikata v Sloveniji, da ob letošnjem dnevu invalidov, ki ga napredna javnost sveta praznuje prvo nedeljo v marcu, sklenejo, da bodo vsako leto v mesecu marcu v svoji delovni organizaciji preverili dejavnost in skrb za delavce – invalide.

Ob tem pozivu, ki je v bistvu predlog za stalno akcijo, plenum pričakuje polno odzivnost v naših vrstah in uspešen napredek najširše in sodobne skrbi za invalide delavce.

Plenarna seja republiškega sveta ZS Slovenije

LJUBLJANA, 28. – Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije je na svojem 28. plenarnem zasedanju sklenil, da bo VIII. kongres ZSS v dneh 17. in 18. maja 1973 v Ljubljani, obenem pa sprejel tudi predlog dnevnega reda tega kongresa. Plenum je nato obravnaval za ključno poročilo o solidarnostni akciji za pomoč prizadetim ob poplavih v severovzhodni Sloveniji, stališča o temeljnih nalogah sindikatov na področju ka-

drovske politike ter vsebino medrepubliškega družbenega dogovora o načelih usklajevanja delitve dohodka in osebnih dohodkov. Plenum je tudi izvolil delegacijo ZSS za V. sejo republiške konference SZDL Slovenije o kadrovske politiki in kulturi ter imenoval upravni odbor in direktorja lani ustanovljenega centra za družbenopolitično izobraževanje. Ob koncu seje pa je plenum naslovil poziv vsem sindikalnim organizacijam, naj po svojih močeh podprejo prizadevanja za stalno akcijo v korist delovnih invalidov ter akcijo zbiranja sredstev za gradnjo spominskega doma borcev NOV in mladine Jugoslavije v Kumrovcu.

Zaradi zaključka redakcije bomo o podrobnostih in dogovorih v zvezi z obravnavanimi vprašanji poročali prihodnjič. —mG

OB ZAKLJUČKU
REDAKCIJE

Za spominski dom borcev in mladine v Kumrovcu

Spominski dom borcev NOB in mladine Jugoslavije v Kumrovcu, katerega temeljni kamen je položil predsednik republike Josip Broz Tito 21. aprila lani, naj bi deloval kot sodoben informativni, dokumentarni ter družbeno rekreacijski center, kakršnega pri nas še nimamo, čeprav bi ga potrebovali. V zvezi z gradnjo tega doma je RS ZSS na zadnji plenarni seji podprla začetno akcijo in pozval vse člane sindikata, naj po svojih močeh prispevajo v namenski sklad za gradnjo tega doma. Republiški svet tudi priporoča sindikalnim organizacijam in

sindikalnim organom, da skladno z možnostmi namenijo tudi svoj prispevek ter se obenem zavzamejo, da bo akcija zbiranja sredstev med članstvom – trajala bo do konca leta 1974 – kar najbolj uspešna.

Po sklepu plenarne seje bo RS ZSS v namenski sklad za gradnjo spominskega doma v Kumrovcu prispeval 20.000 dinarjev. Po sklepu predsedstva RO sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije pa bo tudi ta sindikalni organ iz svojih sredstev namenil 10.000 dinarjev.

Minulo soboto in nedeljo so bile v Mojstrani v organizaciji ObSS Kranj VI. zimske športne igre predstavnikov delovnih kolektivov z območja kranjske občine. Igre, ki se jih je udeležilo skoraj 500 smučarjev in smučark, so v vseh pogledih lepo uspeli. Več o tem množičnem srečanju na snegu pa na XV. strani našega tednika! – Foto: A. ULAGA

Z RAZŠIRJENE SEJE SEKRETARIATA ZKS:

V ponedeljek, 19. februarja, je bila razširjena seja sekretariata CK ZKS, na kateri so bili tudi predsednik CK ZKS France Popit, član predsedstva ZKJ in predsednik skupščine SR Slovenije Sergej Kraigher, predsednik republiške konference SZDL Janez Vipotnik, predsednik republiškega odbora Zveze združenj borcev NOB Slovenije Janko Rudolf, člani republiškega sveta ZSS Jože Globačnik, Slavko Grčar in Humbert Gačnik ter predsednik republiške konference ZMS Živko Pregl in njen sekretar Alfred Voh.

Razprava je bila namenjena nekaterim organizacijskim in kadrovskim vprašanjem Zveze sindikatov in Zveze mladine Slovenije. Kot osnova za razpravo o sindikatih je služilo gradivo, ki so ga o bodoči organiziranosti sindikatov pripravili v republiškem svetu ZSS.

Stran 5

Organiziranost naj temelji na ustavnih dopolnilih

pravi naslov za denarne zadeve
ljubljska banka

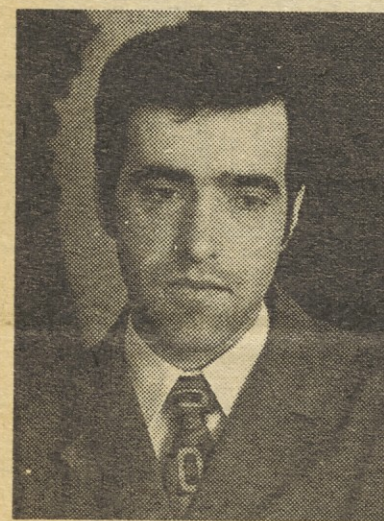
Podpisnikom dogovora o Delavski enotnosti priznavamo pri objavi razpisov

**50%
POPUST**

DELEGATI
GOVORE

JANKO VAUPOTIČ:

„Lahko tudi rečem, da delavci vse premalo razumejo, kaj TOZD v resnici je. Kje je vzrok nerazumevanju, je kaj lahko ugotoviti. Slabo in nepopolno informiranje. Sprijazniti se bo treba s tem, da moramo ljudem spregovoriti v njihovem jeziku.“

MARJAN RUTAR:

Mladi smo voljni delati v samoupravljanju in tudi sposobni smo za to. Naloga mladinske organizacije pa je, da samoupravljalne težnje mladih uresniči tako, da s svojim delovanjem poveča število svojih članov v samoupravnih organih.

JULKA ŽIBERT:

Naloga sindikatov ni in tudi ne bi smela biti v tem, da se ukvarjajo predvsem s tako imenovano visoko politiko; če pa se že, bi se teh vprašanj morali lotiti drugače, z zornega kota vsega tistega, kar poimenujemo s skrbjo za delovnega človeka.

Ne za ime,
za vsebino
gre!

Janko Vaupotič sam zase pravi, da je že star sindikalist. V mariborskem »Intesu« je zaposlen od 1956. leta, zdaj pa je vodja izmene v mlinu št. 1 in predsednik centralnega delavskega sveta. Naj dodamo, da je zelo aktiven sindikalni delavec, saj je v Mariboru predsednik občinskega odbora sindikata delavcev živilske industrije in kmetijstva ter član republiškega in zveznega ple-numa tega sindikata.

Janka Vaupotiča smo vprašali, o čem name-rava spregovoriti na kongresu sindikatov.

— Govoril bom o nekaterih stvareh, s katerimi sem se podrobneje seznanil pri delu v mojem strokovnem sindikatu. Tako lahko vidim, da organiziranje temeljnih organizacij združenega dela v kmetijstvu dokaj zaostaja za industrijo. Na mariborskem področju imamo Agrokombinat in sedem ali osem zadrug. No, Agrokombinat je s TOZD že začel uresničevati nove odnose, zadruga pa životarijo vsaka po svoje in vsaka zase misli, da ima najbolj prav.

Posebej veliko razprav je o tem, ali naj imajo kooperanti svojo TOZD v vsaki zadrugi ali pa naj najprej pride do združitve zadrug in potem vsi kooperanti skupaj osnujejo TOZD.

Omenil sem združitev. Socialistična zveza v Mariboru je dala pobudo za združitev zadrug z Agrokombinatom, vendar za zdaj še ne morem reči, kako se bodo stvari razvijale. Občutek imam, da ima stolčkarstvo prednost, namesto da bi se pametno pogovorili, kaj vse bi kazalo proizvajati.

Temeljne organizacije združenega dela po mojem občutku vse preveč obravnavamo kot nekaj formalnega. Kaj pomaga, če spremeniš ime, vse pa ostane pri starem, odnosi in vse drugo. Lahko tudi rečem, da delavci še vse premalo razumejo, kaj TOZD v resnici je. Kje je vzrok nerazumevanja, je kaj lahko ugotoviti. Slabo in nepopolno informiranje! Interni časopis Agrokombinata je na primer zelo iskan, kadar je v njem kaj o plačah, drugače pa ne gre. Kar zadeva informiranje, se je pač treba sprijazniti s tem, da moramo ljudem spregovoriti v njihovem jeziku. Treba je povedati tako, da jih bo pritegnilo. Brez razumevanja ni nič. Še posebej, kadar je govora o temeljnih organizacijah združenega dela.

„Kaj je kaj novega v samoupravnem življenju v vašem matičnem kolektivu, v Intesu?“

— Vse tako kaže, da smo postali pravi specialisti za združevanje. Prav zdaj je na vrsti že devetindvajseta. V pekarskem podjetju »Piramida« so že glasovali za združitev z nami — postali bodo naša peta TOZD — referendum v »Intesu« pa bo jutri, vendar bi si upal že vnaprej napovedati pozitiven rezultat.

Nasploh lahko rečem, da nas dosedanje integracije niso razočarale. Zdaj je naša združena dejavnost razprostrta čez dober del severovzhodne Slovenije in še v Medžimurju, kjer je TOZD v Čakovcu. V »Intesu« imamo zaenkrat 4 temeljne organizacije združenega dela.

Kot zanimivost omenjam, da naša enota v Murski Soboti ni hotela postati temeljna organizacija združenega dela, čeprav je imela podobne možnosti kot druge enote. Sobočani so raje ostali v TOZD »Intes«, ker so prepričani, da bodo tako imeli boljše pogoje za prodajo svojih izdelkov. Sodijo da bi se morali opletati s prevelikimi težavami, če bi morali prodajo sami na novo vpeljati.

„Zdaj, v polnem jeku stabilizacijskih prizadevanj, menda niste brez skrbi?“

— Zdi se mi, da je za nas najbolj problematičen odnos med nami in trgovino. Vprašujem se, kako naj vzdržimo tako velike zahteve po rabatih in superrabatih pri prodaji naših proizvodov. Trgovina bi končno morala razumeti, da si je dokaj opomogla tudi na naš račun. Kaj si človek lahko misli ob vsem tem, če zagroze z bojkotom. Preprosto je reči, če ne boste pustili, bomo poslovali pa z drugimi ...

Tig

Sprva je bil malce v zadregi, češ za kongres se za sedaj še ni posebej pripravil niti vsega kongresnega gradiva še ni prebral. Vendar sva led, ki je zadrževal najin razgovor, kaj hitro raztopila in predsednik mladinske organizacije v Meblu se je razgovoril — najprej o problemih mladih.

„Zelo pogosto slišimo, da mladi v mnogih delovnih organizacijah ne morejo odločilne poseči v samoupravljanje, ker težko pridejo v vrste članov samoupravnih organov. Kako je pri vas v Meblu?“

„To, po čemer vprašujete, se je dogajalo tudi pri nas in se še dogaja. Premalo mladih neposredno sodeluje v samoupravljanju. V našem delavskem svetu je, kot vem, le en mladinec.“

„Koliko članov šteje vaša mladinska organizacija?“

„V Meblu je zaposlenih približno 577 mladincev, vseh članov kolektiva pa je kakih 1700.“

„Iz vaših podatkov bi lahko sklepali, da ste mladi v Meblu hudo zapostavljeni, kar zadeva sodelovanje v samoupravnih organih. Kje je vzrok: v nesposobnosti mladih, da bi samoupravno delovali, ali pa vas „starejši“ člani kolektiva neupravičeno omalovažujejo?“

„Težko odgovorim povsem natančno. Dejstvo namreč je, da doslej mladinska organizacija ni bila dobro organizirana in da je bila tudi nedelavna. To je eden od vzrokov, da se mladi nismo mogli uveljaviti. O tem, ali smo mladi sposobni sodelovati v samoupravnih organih ali ne, pa odločno trdim, da smo. Toliko zreli namreč smo, da ne bi postavljali svojih kandidatov za volitve v samoupravne organe, če bi vedeli, da le-ti niso sposobni sodelovati v tako važnih organih podjetja.“

„Lani so vas izvolili za predsednika mladinske organizacije. Se je od tedaj delavnost mladinske organizacije v Meblu kaj spremenila?“

„Se je. Seveda ne zato, ker sem jaz predsednik. Lani smo namreč celotno organizacijo reorganizirali, jo postavili na noge in jo poživili. Izbrali smo si tudi delovni program, tak, za katerega vemo, da ga bomo izpeljali.“

„Bistvo programa?“

„Ker smo mladi voljni in sposobni sodelovati v samoupravljanju, bomo skušali povečati udeležbo mladih v samoupravnih organih podjetja. Vključili se bomo v priprave na volitve samoupravnih organov in predlagali kandidate iz naših vrst.“

Sposobni
za samo-
upravljanje

Marjan Rutar je star 24 let, v Meblu pa je zaposlen že peto leto. Lani so ga mladi delavci Mebla izvolili za predsednika mladinske organizacije. Na jesen pa je prevzel še eno pomembno dolžnost: sindikalne organizacije lesne industrije Primorske so ga izbrale za svojega delegata na osmem kongresu slovenskih sindikatov.

„Sodite, da bo uresničevanje ustavnih dopolnil, predvsem tistih, ki zahtevajo večji vpliv delavcev na samoupravne odločitve, pomagalo pri večjem vključevanju mladih v samoupravo Mebla?“

„Vsekakor bomo imeli mladi v novem samoupravnem sistemu znatno večje možnosti, da kot samoupravljalci povemo svoje mnenje in da ga bodo potem samoupravni organi tudi upoštevali. Prav tako bomo v podjetju mnogo lažje govorili o naših posebnih problemih, ker se bo tudi mladinska organizacija prilagodila novi samoupravni organiziranosti podjetja.“

„Ena največjih težav mladih je nerešeno stanovanjsko vprašanje ...“

„Tudi pri nas je tako, čeprav ne morem reči, da podjetje za reševanje stanovanjskih problemov delavcev slabo skrbi. Izdelali smo poseben točkovni sistem, ki upošteva potrebe delavca po stanovanju, njegov osebni dohodek, delovno dobo, izobrazbo. Ta način določanja vrstnega reda tistih, ki najbolj potrebujejo stanovanje, je kajpak mnogo bolj ugoden za delavce iz proizvodnje in tudi za mlade ljudi v podjetju.“

„Kaj vas v vašem podjetju najbolj moti in reševanju katerega problema bi se kot sindikalni delavec najbolj lotili — razen uveljavljanja mladih seveda, o čemer sva že govorila?“

„Odpravil bi nočno delo žensk. Pri nas je včasih namreč treba odpraviti nekatera ozka grla, ki se v proizvodnji od časa do časa pojavijo, z nočnim delom. Ker je v podjetju zaposlenih veliko žensk, seveda marsikatera med njimi mora na delo ponoči.“

B. RUGELJ

„Marsikaj mi kdo očita, da sindikalisti v nomer ponavljamo isto; toda so stvari, ki jih tudi moramo vedno znova ponavljati in jih tudi bomo, dokler se ne bodo spremenile,“ se je hitro razgovorila tovarišica Žibertova. „Samo pogledajte: načelno se vsi strinjajo, praktično pa smo daleč od tega, da bi smeli reči, da promet predstavlja samostojno gospodarsko dejavnost. Tako bo, dokler družba kot celota ne bo izoblikovala enotne prometne politike, ki bi zagotavljala enake pogoje gospodarjenja vsem prometnim dejavnostim ter sistemsko urejala njihov dolgoročni razvoj.“

Namesto
»visoke«
»človeška«
politika

Če je nekdo polnih dvajset let aktiven v sindikatu, si je prav gotovo izostril posluš za tiste probleme delavcev, ki bi jih predvsem morala razreševati njihova najbolj množična organizacija. Julka Žibert iz Ljubljane, dolgoletni sindikalni aktivist v različnih PTT kolektivih, kasneje tajnica na občinskem sindikalnem svetu Ljubljana Bežigrad, nato tajnica in zdaj predsednica mestnega odbora Sindikata delavcev v prometu in zvezah Ljubljana, sodi med take ljudi.

„Če neki kolektiv ali dejavnost gospodari na meji rentabilnosti ali z izgubo, v prometu in zvezah so taki primeri, je najbrž težko govoriti o uveljavljanju ustavnih dopolnil, saj enostavno ni dohodka, o katerem bi delavci lahko odločali. Tudi zaradi tega se določenemu ponavljanju, naj tudi sam ponovim za vami, na kongresu slovenskih sindikatov ne bo mogoče izogniti. In vendar: je to, o čemer ste pravkar govorili, najvažnejši problem kolektivov prometa in zvez?“

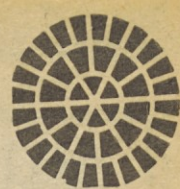
„V to sem prepričana! Strinjala bi se tudi z mislimi v vprašanju. Takoj pa moram pripomniti, da naloga sindikatov ni in tudi ne bi smela biti v tem, da se ukvarjajo predvsem s tako imenovano visoko politiko; če pa se že, bi se morali drugače. Mislim, da je in tudi bo naša naloga predvsem v večji skrbi za delovnega človeka na vseh področjih, kjer to lahko vpliva na njegov položaj, razmere in socialno varnost. Gre skratka za vse, od varstva pri delu in zdravstvene zaščite do stanovanjske problematike. To so stvari, ki naše članstvo neposredno zanimajo, o katerih se konkretno razgovorijo. Če bomo bolj učinkovito razreševali te zadeve, bomo imeli ljudi za seboj in jih bolj zainteresirali za politično delovanje.“

„Boste o tem spregovorili na kongresu, če bi se že odločili za razpravo?“

„Vprašanje, kako naj bo poslej organiziran sindikat in s čim naj bi se predvsem ukvarjal, bo, tako kaže, razjasnjeno še pred kongresom. O tem torej na kongresu ne bi govorila. Če pa se že bom zaposlila za besedo, bom bržčas spregovorila o problematiki varstva pri delu.“

„Zakaj ravno o tem?“

„Že prej sem povedala, da bi se sindikat moral predvsem ukvarjati s skrbjo za delovnega človeka; to nedvomno velja za varstvo pri delu. Če si zdaj priključim v spomin podatke iz lanske analize MSS Ljubljana o problematiki varstva pri delu, so ugotovitve več kot zaskrbljujoče. Zaskrbljujoče v tem smislu, da smo v Ljubljani v prometnih kolektivih pravzaprav že ustvarili dokaj ugodne pogoje za hitrejšo urejevanje zadev s tega področja, za kar so sicer najbolj zainteresirani delavci sami, da pa teh možnosti ne izkoriščamo. Vzrok je v tem, da ni prave povezave med dejavniki v delovni organizaciji in izven nje, ki naj bi skrbeli za varno delo, temveč je vsak zase zadovoljen s tem, kar in kolikor pač dela. Zato tudi ni koordinatorja interesov in hotenja na tem področju. Vlogo sindikata vidim v tem, da od samoupravnih organov v delovnih organizacijah zahteva, naj razpravljajo o problematiki delovnih razmer, o zdravstvenem varstvu in vsem drugem s tega področja kot o sestavnem delu poslovnega in delovnega procesa. Pa ne samo razpravljajo, tudi sprejemajo in nato izvajajo naj programe za izboljšanje delovnih razmer in za bolj varno delo, kar bo v zadovoljstvo delovnih ljudi samih, pa tudi v prid delovne organizacije in širše družbene skupnosti. Sedanje razmere na področju varstva pri delu so namreč zelo slabe in se bodo še naprej slabšale, če bomo stvari prepuščali stihiji.“

UGOTOVITVE, MNENJA IN STALIŠČA IZ PREDKONGRESNE RAZPRAVE • UGOTOVITVE, MNENJA IN STALIŠČA IZ PREDKONGRESNE RAZPRAVE

„Tovariš Mitja Švab, kot predsednik komisije za samoupravljanje pri RS ZSS imate vpogled na dogajanje pri ustanavljanju TOZD, kaj bi lahko rekli za začetek pogovora? Generalni vtis?“

— Še vedno ni dovolj v zavesti, da je treba ustavne amandmaje uveljavljati v celoti. TOZD? To je samo del dogajanja. Bistvo amandmaja XXI je — za primer — v odnosu delavec — dohodek. In kaj se največkrat sliši? Ustanovili bomo TOZD, z dohodkom pa naj bi ostalo vse po starem. Tudi taki primeri so.

„Smo spet pri odtujevanju?“

— Lep primer so amortizacijski skladi, ki so ponavadi „težki“ daleč nad potrebami za zamenjavo strojev. Enostavno je napraviti ogromen amortizacijski sklad, v katerem se skrivajo vsa obnova in investicije. Z njim upravlja ozka grupa. Le-ta upravlja z ogromnimi sredstvi, gospodari, razporeja ... Ona in ne delavci!

„Saj lahko svoje delo taka grupa opravlja tudi dobro. In nič ne krade.“

Genialnost ni vse

— Celo genialno lahko gospodari, vendar to vsekakor ni samoupravljanje. Ob tem se poraja vedno znova napačna zavest, češ, saj so plačani za to. Ljudje v vodstvu. Plačani so in naj delajo. Amandmaji nasprotno hočejo in omogočajo razvijanje novih odnosov in celovitega človeka — upravljavca.

„Vodstva imajo menda tudi opravičilo zase?“

— Pravijo, delavce zanimajo samo osebni dohodki. Če bo delavec upravljal, bo vse pojedel. Zato bomo „mi“ poskrbeli, da ne bo vsega pojedel. In — povečajo amortizacijsko stopnjo! Vprašam se, kako naj bi se delavec sploh zanimal za gospodarjenje, če smo mu pa vse pobrali?

Prav zato je zelo narobe, če bi amandmaje razumeli samo kot ustanavljanje TOZD. V nekaterih kolektivih vedo, da gre pri TOZD za gospodarjenje z dohodkom. Nasploh vedo bolj malo.

„Se vam zdi tako speljevanje vode na mlin TOZD naključje?“

— Delavci so velikokrat pomanjkljivo informirani in se spremene celo v nasprotnike TOZD, namesto da bi jo imeli za zaveznika. Ne bomo imeli TOZD, pravijo. Zakaj ne? Ker smo različno akumulativni in bi bil zato osebni dohodek pri njih zelo visok, drugi pa še sto odstotkov ne bi dobili!

„Imate možnost, da taki dezinformaciji stopite na prste?“

— Samo na sestankih kolektiva. Kadar se kdo od vodstva zaleti s tistim o različni akumulaciji po enotah, ga lahko spomnimo na sporazume o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Potem pravi „Aja“. Torej dobro ve, za kaj gre, vendar preverja na vseh, če bodo nasledili. TOZD? Kaj pa solidarnost? Direktna menjava dela? Sporazumi? Združevanje sredstev? Sicer prostovoljno, vendar kljub temu združevanje ... Po zabljanje na bistveno se mi nikakor ne zdi naključje!

Zamudniki finišejo

„Amandmaji so dolgo časa bili na zapečku. In zdaj?“

— Zdaj delajo vsi, celo taki, ki so dolgo odlašali. Rekel bi, da je prenekateri zamudnik celo bolje zastavil delo od tistih, ki so sicer in s TV pompom že podpisali sporazume, ustanovili TOZD, vendar v resnici še niso storili ničesar, ali pa prav malo.

Rad bi opozoril na izreden primer IMV. Da bi uredili amandmaje, gredo v popolnoma novo organizacijo dela. Trudijo se, da bi v posameznih obratih, razstresenih po vsej Dolenjski, zaokrožili tehnološki proces in tako ustvarili pogoje za preobrazbo v TOZD. Takih je malo!

Tako kot v IMV bi morali napraviti še marsikje, če bi hoteli biti dosledni. Naloga vsekakor ni majhna. Napravili bodo pravo prekučijo, da bodo lahko ugotavljali dohodek za te nove TOZD.

V Sloveniji je bolj v večini tako ravnanje, da se dislocirani delovni enoti, če je le mogoče, ne da možnosti za organiziranje v TOZD. Naj še naprej dela samo „levo hlačnico“ ... Neznanje? Dajte, no! Dobro vedo, kaj je TOZD. Zaokrožena tehnologija in dohodek na tej osnovi. Bolje je ohraniti vse pri starem, da bo tudi oblast ostala pri starem ...

„Iz podjetij se največkrat sliši jadikovanje, da so v časovni stiski.“

— Kaj ne bodo, če so prej na veliko odlašali! Vendar ... Osebnostno menim, da je zakonski rok za ustanavljanje TOZD absurd. Res je dobro, da imamo rok, vendar bi bil politični rok bolj učinkovit od zakonskega. Delovna organizacija je vendar živ organizem. Spremeniš tehnologijo in je že tu nova TOZD. Temeljne organizacije bodo nastajale in umirale. Nastajale bodo tudi po zakonskem roku.

Zahtevni programi

Zakonski rok je absurden zlasti zdaj, ko marsikje zavoljo človeških razlogov ne bodo uspeli realizirati izredno zahtevnih programov. Nič ne pomaga, če stikamo zaradi odlašanja in zamude. Kar je, je. Saj vsi vemo, da je pravo delo začelo šele s pismom ...

„Kaj predlagate za izhod iz zagate?“

— Podjetja imajo možnost, da z dekreti določijo, do katerega roka bodo opravljene tehnološke spremembe, zastavljeno novo računovodstvo in vse drugo. Dekreti tudi določijo tudi rok konstituiranja TOZD po vseh teh zahtevnih pripravah. Delavci bodo tako vedeli, kdo bo in kdo ne bo delal v TOZD in se bodo

zlahka vključili v vse priprave. Pri tako zastavljenem delu — mrežnem planiranju ali kakor že rečemo — bodo delavci tudi zamudo lahko z razumevanjem sprejeli.

„Seveda lahko skočijo tudi na glavo v vodo in — ustanove TOZD?“

— Lahko. Vendar morajo vedeti, delavci in tudi njihovo vodstvo, da dohodka ne bodo imeli. Lahko pride do nepotrebnih konfliktov, če se po ustanovitvi TOZD zavlačuje z vsem, kar nujno sodi zraven.

„Kako to, da se v praksi v razpravah o ustanavljanju TOZD pojavljajo še najrazličnejši posebni pogoji?“

— Izmišljajo si jih. Premajhen obrat, prevelik ... Velikost pa sploh ni ustavni pogoj! Zadnjič sem slišal, glejte jih, samo sto jih je in bi radi imeli tri TOZD. In zakaj ne? ! Podjetje ima tri docela različne dejavnosti in vsak od treh obratov lahko ugotavlja svoj dohodek.

Izgovor za izgovorom

Naj rečem ... zanimivo je, kako se pri nas trdovratno drže nekatera stališča, ki so bila že zdavnaj pojasnjena, politično ovržena, osmešena ... Kar naprej se pojavljajo novi in novi izgovori. Ko ne morejo več reči, da so proti TOZD si izmišljajo posebne pogoje. Pravilneje: posebne oblike odpora. Komaj pariraš.

„Kako je pravzaprav z bazenskimi TOZD?“

— Še najbolj sodijo pod „posebne pogoje“. Kakor na primer združevanje po dejavnosti. Zakaj bi nekaj mlekar — (združenih v enem podjetju) — tlačil v eno TOZD, če vsaka od njih začne z mlekom in konča s sirom in maslom. Po tej logiki bi vse jugoslovanske mlekarne lahko bile v eni TOZD, čeprav ima vsaka mlekarne pravico biti TOZD po ustavi, ker ima pač zaključeno tehnologijo.

„Hočete reči, da pri nas premalo poznamo ustavo?“

— Vsekakor se po njej premalo ravnamo. Iz ustave delamo politiko, namesto da bi iz ustave delali odnos. Nerodno je, da pri nas razpravljamo s takimi, ki so

Ločitev bo težka

— Pri tem je precej zmede. Premalo je bilo podčrtano, da se TOZD ne bo lahko „odtrgala“, kadar ji bo to šinilo v glavo. Resnica je bliže italijanski poroki. Ko se oženiš, narazen ne moreš. Seveda, TOZD se bo lahko ločila, vendar ločitev ne bo lahka. Najprej bo treba vrniti vsa sredstva, ki so jih vložili drugi, vse minulo delo ... potem lahko greš. Integracij „malo skupaj — malo narazen“ je bilo pri nas že preveč.

„O integracijah se nasploh veliko govori in razmišlja.“

— Večkrat močno popoprano z nevarnimi tendencami. Pojavljajo se mnjenja, da je treba združiti kar cele panoge. Za take integracije, ki bodo prinesle monopolizem, hvala lepa! Potrebujemo integracije, ki bodo združevale delo in sredstva, zato da bodo ustvarile več in ceneje. Ne pa, da bi se združevali za zaščito — kot medvedja družina!

„Videti je, da integracijskim načrtovalcem ne manjka zamisli.“

— Sploh ne! Nekateri bi tako radi za vsako ceno združili hruške in jabolka v posameznih komunah. Združiti hočejo hotel s kmetijsko zadrugo in obrtjo. Ne gre torej za ekonomsko, funkcionalno, tehnološko združevanje, temveč za združevanje zaradi združevanja. In, mimogrede, tudi za to, da tiste, ki so morebiti povezani že drugje, izločiš — če si upaš! — in jih spraviš pod občinsko kapo ali pa pokrivaš s tem izgubo enega od partnerjev, kar ni nič novega pod našim soncem.

Združevanje dela

„Ali ni pri integracijah vse preveč govora o denarju, o združevanju sredstev?“

— Kapital smo že doslej znali združevati, močno odprte poti pa so v združevanju dela. In v združevanju interesov, ki izvirajo iz dela.

● MITJA ŠVAB
O SODOBNIH SAMOUPRAVNIH KRIŽIPOTIH

Iz ustave delamo politiko, namesto da bi iz nje delali odnos!

proti ustavi, proti osnovnemu zakonu. Povsod po svetu takim preprosto pokažejo vrata ... Povedati bi bilo treba, da nihče v Jugoslaviji nima pravice, da si izmišlja posebne pogoje, s katerimi krši delavcu ustavne pravice. Ne gre za to, da delavec ni „dovolj zrel“. Recimo raje, da mu nočemo dati možnosti. Delavec ni prav informiran in — je tiho! Ali celo nasprotnik TOZD, ker — prosim, tako so mu rekli — bo manj zaslužil.

„Morda poenostavljate.“

— Ne bi rekel. Večkrat slišim, kaj govoriš, ko nisi v tovarni. Ne poznaš je. Odtujen si. Ne živiš s proizvodnjo. No, za zadnja leta pa res lahko rečem, da vsaj spoznavam delovno organizacijo in delavca v njej.

„Če odštejemo primere, ko so delavci proti TOZD zaradi napačne informiranosti, bi morda lahko našli tudi take, kjer se — preprosto povedano — ne zanimajo za stvar?“

Teorija spontanitete

— V Celju so za to našli lep izraz: teorija spontanitete. Pustimo delavcem, da se uravnajo po svojih željah. Dokler se jim ne bo zazdelo, da potrebujejo TOZD, je pač ni treba ustanoviti ... Delavci? Spontanost? Kar rekel bi, da gre spet za izgovor. V podjetju vendar delujejo subjektivne sile! Partija na primer. In partija v svojem delu spontanosti ne priznava. Spontanost v absolutnem smislu torej sploh ne more biti. Morda bi bilo dobro, če bi se ob tem malo spomnili na Lenina: spontanost je še najbližje anarhiji!

„Koliko je potem pri TOZD svobodne izbire?“

— Večkrat se sliši zgrešeno mnenje, da je TOZD popolnoma svobodna. Absolutne svobode ni. TOZD ne more delati, kar hoče. Če si TOZD, si lahko svoboden samo v mejah sporazuma, ki te vključuje v asociacijo. Seveda sporazum svobodo prav gotovo omejuje in če te nesvobode ne sprejmeš, ne moreš biti v asociaciji TOZD. Si lahko samo zunaj nje.

Pravijo, razpolagam z dohodkom. Če bom hotel, bom dal za program ... Moraš dati, če si v asociaciji! Kregaj se pred sprejemom programa, toda ko si ga podpisal, ga moraš izpolnjevati.

„Preostane še izstop.“

„Skoraj po pravilu je garaško delo v zvezi z uredničenjem ustavnih amandmajev v podjetju padlo na enega človeka ali v najboljšem primeru na majhno skupino. In potem se sliši: preobremenjeni smo!“

— Gotovo je zelo malo razumevanja za to, da gre v resnici za ogromno dela, študija, konzultacij ... Vsega tega se ne da opravljati po delovnem času, ob večerih in še za „božji lon“, ker gre menda za „politično dolžnost“.

Delavci na svojih sejah delajo napako, ker ne zahtevajo, da se takega človeka osvobodijo vsega rednega dela. Naj se posveti samo delu za TOZD. Vsaj v velikih in večjih podjetjih brez tega ne bo šlo. Navsezadnje delavcem ne more biti vseeno, kako bo delo opravljeno. Kakor zdaj kaže, sedanja „volonterska“ praksa navzve vse preveč nedomišljenega, formalnega in deklarativnega.

„Torej so še bolj željni pomoči strokovnjaka?“

— In kako! Glejte, zadnje leto se ukvarjam praktično samo s problemi TOZD in še vedno ne morem brez študija in tehtanja neznane, če hočem sodelovati povsod tam, kamor me pokličejo. Pozivov za udeležbo na pogovorih v podjetjih ne manjka. Praktično ni dneva brez tega.

„Kako vas sprejemajo? Kot sindikalca?“

— Aha, „sindikalec“! Razumem vaše vprašanje. Nikoli prej še nisimo doživeli česa podobnega. Namreč, da bi bila želja po sodelovanju res tako prisotna. Prav gotovo pa je izredno veliko odvisno od strpnosti v razpravi. In od odkritosti. Najprej vprašamo: „Ne bo zamere, če se bomo pogovarjali odkrito?“

In s tehnokratizmom ne kaže preveč mahati. Dobro je, če se mnjenja in hotenja natančno osvetle z vseh strani in potem ... Nič ni hudega, če se z močnejšo lučjo osvetljuje tehnokratski postopki ali odnosi, le etiketirati ni treba.

„Tovariš Švab, najlepša hvala za pogovor?“

— Rad bi dodal samo še to, da je v skromno odmerjenem času za pogovor težko dati vsem značilnostim, ki jih ta čas prinaša samoupravnemu dogajanje pri nas v ospredje, pravo težo in poudarek. Denimo, po službah. Pogovor je torej le osvetlitev nekega dogajanja. Osvetlitev nekaterih primerov in hotenj, ki nosijo večji ali manjši pečat značilnosti.

IGO TRATNIK

Pravijo: delavce zanimajo samo osebni dohodki, zato bomo „mi“ poskrbeli, da ne bo vsega pojedel. Vprašam se, kako naj bi se delavec sploh zanimal za gospodarjenje, če smo mu pa vse pobrali?

Zadnje leto se ukvarjam praktično samo s problemi amandmajev in še vedno je polno neznane. Zato ni enostavno sodelovanje tam, kjer te pokličejo ...

Kadar se kdo od vodstva zaleti s tistim o različni akumulaciji po enotah, ga lahko spomnimo na sporazume o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Potem pravi „aja“. Torej dobro ve, za kaj gre, vendar preverja pri vseh, če bodo nasledili.

Osebnostno menim, da je zakonski rok za ustanavljanje TOZD absurd. Res je dobro, da imamo rok, vendar bi bil politični rok bolj učinkovit od zakonskega. Delovna organizacija je vendar živ organizem.

Za take integracije, ki bodo prinesle monopolizem, hvala lepa! Potrebujemo integracije, ki bodo združevale delo in sredstva, zato da bodo ustvarjale več in ceneje. Ne pa, da bi se združevali za zaščito — kot medvedja družina!

ZMAJ

tovarna baterij in baterijskih naprav · Ljubljana

DOG ZA VAŠO
VARNOST
DETEKTOR PLINA

Ko je obravnaval zaključno poročilo o zbiranju in razdelitvi sredstev solidarnostnega sklada za pomoč prizadetim ob poplavih in neurjih v severovzhodni Sloveniji v letu 1972, je ple-num RS ZSS ugotovil, da je ta solidarnostna akcija v celoti uspela. V solidarnostnem skladu se je namreč nabralo 21.083.453 dinarjev ali 5,4 % več, kot je bilo predvideno. Za uspešno organiziranje akcije imajo največ zaslug osnovne organizacije sindikatov ter občinski sindikalni sveti, odbori strokovnih sindikatov in RS ZSS. V mnogih delovnih organizacijah pa so se odgovorni delavci še posebej zavzemali, da bi zbrali čimveč denarja. Zaposleni delavci

**V RO SINDIKATA DELAVCEV
V PROMETU IN ZVEZAH**

Soglasje k sporazumu pomorščakov

„Splošna plovba“ iz Pirana je edino podjetje te stroke v naši republiki. Zato ni vključena v noben samoupravni sporazum, temveč je bil njen splošni akt – pravilnik o delitvi dohodka in osebnih dohodkov posebej verificiran in s tem velja tudi kot samoupravni sporazum. Od tedaj je minilo že precej časa. Najbolj pomembno pa je to, da so vsa jugoslovanska podjetja pomorskega gospodarstva izoblikovala skupni samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. O tem sporazumu, doslej prvem v Jugoslaviji, je na zadnji seji razpravljalo tudi predsedstvo RO Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije. Čeprav sporazum izhaja iz bistveno drugačnega izhodišča od tistih, na katerih temeljijo slovenski samoupravni sporazumi, je predsedstvo menilo, da na splošno dobro ureja specifično problematiko delitve dohodka in osebnih dohodkov v pomorskem gospodarstvu Jugoslavije in s tem tudi v podjetju „Splošna plovba“ Piran. Zato tudi je – sicer z nekaterimi pripombami – dajo svoje soglasje, ki po veljavnih predpisih pomeni enega izmed pogojev za verifikacijo tega sporazuma.

Mimogrede povedano: podoben sporazum že nastaja tudi v letalskih podjetjih Jugoslavije, ki morajo zavoljo specifičnosti pri delu in poslovanju problematiko delitve dohodka in osebnih dohodkov prav tako urediti na enoten način, veljaven za vsa podjetja v državi.

Predsedstvo RO Sindikata v prometu in zvezah Slovenije je na tej seji obravnavalo tudi predlog o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o delitvenih razmerjih v „Javnih skladiščih“ Ljubljana. Pod pogojem, da se vsebina sporazuma uskladi s stališči CK ZKS o sporazumevanju pri delitvi dohodka in osebnih dohodkov, je tudi ta sporazum dobil soglasje predsedstva. —MG

**V RO SINDIKATA DELAVCEV
INDUSTRIJE IN RUDARSTVA**

Soglasje s pridržkom

Samoupravni sporazumi prihajajo pred republiške odbore s predlogi sprememb. Ob tem se seveda zastavlja vprašanje, v kolikšni meri spremembe posegajo v bistvo samoupravnih sporazumov. Zdi se namreč, da bi v primeru bistvenih sprememb morali ugotoviti, kako stvari prej niso bile dovolj premišljene in dognane.

Kdor ima rad senzacije, bo vsekakor razočaran. Kakor smo lahko ugotovili, predlogi sprememb večinoma zadevajo izpopolnitve dosedanjih sporazumov in njihovo prilaganje novim razmeram. Nekaj podobnega se je primerilo tudi s samoupravnimi sporazumi tekstilne industrije (skupina predilnice, tkalnice in oplemenitilnice), bazične kemične industrije in predelovalne kemične industrije, ki so na seji predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva Slovenije brez resnih zapletov v razpravi dobili soglasje za spremembe.

Ce je naša prejšnja trditev pravilo, ga potrjuje le ena edina izjema. Bazična kemija je spodbudila pri določanju možnosti za najvišji osebni dohodek. Predsedstvo je menilo, da zamisel ni v skladu z družbenim dogovorom. Značilno za vse tri samoupravne sporazume je, da so postali bogatejši za sankcije za kršilce sporazumov. Nekaj zapletov je bilo pri razpravi o najhujši kazni, to je izključitvi iz samoupravnega sporazuma za določen čas. Vprašanje je, če je smotno dati komisiji za spremljanje izvajanja sporazuma v roke preveliko oblast, to namreč, da lahko sama izključuje iz sporazuma, namesto da bi to pravico imel zbor podpisnikov! I. T.

Kaj je spremenila kolektivna pogodba

Informacija o položaju delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih po uveljavitvi kolektivne pogodbe

Dne 4. marca 1972 je stopila v veljavo kolektivna pogodba o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci na področju obrti in gostinstva v SR Sloveniji, sklenjena med republiškim odborom Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije in Gospodarsko zbornico SR Slovenije

Leto 1972 pomeni torej na področju delovnih razmerij v zasebnem sektorju našega gospodarstva leto intenzivnega delovanja vseh pristojnih dejavnikov za uresničitev kolektivne pogodbe, ki zajema kakih 81 % vseh v zasebnem sektorju zaposlenih delavcev v Sloveniji.

Zainteresiran za vprašanje, kako je potekala akcija sklepanja novih delovnih pogodb po kolektivni pogodbi in kako se v individualnih delovnih pogodbah v praksi uresničujejo z ustavo in zakonom določene ter s kolektivno pogodbo dogovorjene pravice in dolžnosti oziroma kakšen je položaj delavcev v zasebnem sektorju po uveljavitvi kolektivne pogodbe, je republiški odbor Sindikata delavcev storitvenih dejavnosti Slovenije na podlagi posebne ankete in poročil občinskih in medobčinskih organov sindikata obdelal območje 49 občin s približno 92 % vseh v zasebnem sektorju obrti in gostinstva zaposlenih delavcev. Glede na stanje, kakršno je bilo ob začetku oktobra 1972. leta, je ugotovil:

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Menimo, da taki pojavi niso dovoljeni ter zahtevajo ustrezno politično delovanje predvsem gospodarske zbornice (in sindikata) pa tudi občinskih uprav za delo.

5 Tako kot so republiški odbor ter občinski in medobčinski odbori tega sindikata oziroma ObSS delovali v akciji sklepanja novih delovnih pogodb, da bi se v njih uresničila dogovorjena določila kolektivne pogodbe, spremljajo tudi praktično izvajanje neposrednih določil kolektivne pogodbe in individualnih delovnih pogodb. Na osnovi tega ugotavljamo naslednje:

— Na področju zasebne obrti in gostinstva je zelo močna fluktuacija delavcev (odbor Maribor poroča o 213 primerih prekinitve delovnega razmerja v tem času, o tem poroča tudi odbor Ljubljana in drugi), kar otežkoča evidenco nad delovnimi razmerji posebno zato, ker delodajalci ne spoštujejo določil 62. člena kolektivne pogodbe, po katerem so dolžni v petih dneh obvestiti o vsakem prenehanju delovnega razmerja tudi pristojni občinski upravni organ za delo in pristojni odbor sindikata ali ObSS. Delodajalci prijavljajo prenehanja delovnih razmerij le pristojnim zavodom za socialno zavarovanje, kar je očitno le v njihovem interesu (o tem poročajo odbori tega sindikata ali ObSS iz Brezic, Metlike, Ljubljane, Tolmina).

Nujno je, da tako gospodarska zbornica kot pristojne občinske uprave za delo zaostrojo vprašanje odgovornosti delodajalcev glede obveščanja o sklepanju, spremembah in prenehanjih delovnih razmerij. Racionalno bi tudi bilo, da bi občinske uprave za delo namesto delodajalcev samih prevzele obveščanje sindikata, zavodi za socialno zavarovanje pa naj bi obveščali občinske uprave za delo in sindikat ali pa naj ne bi upoštevali objave delovnega razmerja, dokler ni na njej oznake pristojnega organa za delo in organa sindikata, da je o tem obveščen. Mnenja smo, da je nujno potrebno zagotoviti red na tem področju, ker bodo sicer vsa pozitivna prizadevanja zaman. Prav zato se kaže tudi potreba, da se tudi obveznost obveščanja vključi v okvir zakonskih sankcij.

— Ob registracijah delovnih pogodb se je na področju petih občin mesta Ljubljane pojavilo vprašanje, kako postopati v primerih, ko delodajalec preseli svojo dejavnost iz ene občine v drugo, delavci, katerih delovne pogodbe so bile že registrirane, pa ostanejo pri njem še naprej v delovnem razmerju. Na pobudo mestnega odbora Ljubljana sta podpisnika kolektivne pogodbe predlagala republiškem sekretariatu za delo poenostavitev registracijskega postopka v takih primerih; sekretariat za delo je predlog sprejel in poslal ustrezna pojasnila in navodila vsem občinskim upravnim organom za delo.

— Opozorjeni smo na to, da obrtniki s sedežem izven občine ali izven republike, poleg tega, da zaposlujejo več delavcev, kot je dovoljeno, z delavci ne sklenejo delovnih pogodb in jih tudi socialno ne zavarujejo. Zastavlja se vprašanje, v kateri občini registrirati take delovne po-

godbe, in kaj storiti, če je delodajalec iz druge republike? To je tudi razlog za zahtevo, da bi morala biti vsa gradbišča obvezno označena tudi s firmo zasebnih delodajalcev, ki so pri gradnjah udeleženi (poročata odbora Maribor in Ljubljana). Na drugi strani nastopajo tudi primeri, da delovne organizacije družbenega sektorja sklepajo poslovne pogodbe z zasebniki iz drugih republik, pri tem pa nihče ne vpraša, odkod so prišli delavci, ali so socialno zavarovani, v kolikšni meri sploh uživajo pravice iz dela idr. Zastavlja se vprašanje, kaj ukreniti v takem primeru (poročata odbora Maribor).

— V dokajšnjem številu so v zasebnem sektorju zaposleni delavci brez kvalifikacij, ki pa že vrsto let opravljajo določeno delo in so si s tem tudi pridobili ustrezno prakso (npr. natakarice, kuharice idr.). Zastavlja se vprašanje, ali obstaja možnost, da se take delavce prizna npr. za polkvalificirane delavce (poročata odbora Maribor).

— Seznanjeni smo, da je gospodarska zbornica začela organizirati posebne seminarje za dopolnilno izobraževanje delodajalcev in od njih poblaščenih delavcev iz stvarine varstva pri delu ter za njihovo usposabljanje za nudenje prve pomoči pri delu, kot se je zavezala po 13. členu kolektivne pogodbe. Doslej je tak seminar zajel območje celjske regije.

— Mnogi delodajalci niso omogočili svojim delavcem, da bi izkoristili letni dopust. V tem pogledu je zelo pozitivno pismo opozorilo (oziroma obvestilo), ki ga je poslal zasebnim delodajalcem (in delavcem) ObSS Škofja Loka; v tem smislu naj bi ukrepali tudi drugi odbori tega sindikata, predvsem pa gospodarska zbornica s svojimi organi.

— Ni še povsod uresničeno določilo drugega in tretjega odstavka 40. člena kolektivne pogodbe glede izplačevanja osebnega dohodka delavcem proti podpisu na izplačilni listi in glede pismenega obračuna osebnega dohodka. Tudi v tem pogledu je ObSS Škofja Loka takoj reagiral in na to pismo opozoril delodajalce, hkrati pa tudi obvestil delavce.

— Na podlagi resolucije Skupščine SRS ter zakonov o programiranju in financiranju graditve stanovanj in o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu v zadnjih mesecih po občinah pripravljajo in sprejemajo zadevne odloke.

Sindikat si intenzivno prizadeva, da bodo v upravnih organih samoupravnih stanovanjskih skupnosti in solidarnostnih stanovanjskih skladov enakopravno zastopani tudi predstavniki delavcev iz zasebnega sektorja dela. Obenem pa preučuje možnost, da bi del sredstev, ki so jih delodajalci dolžni izločiti kot „stanovanjski prispevek“, oblikovali kot samostojna namenska sredstva za potrebe delavcev, sorazmerno tistemu delu sredstev, ki ostaja delovnim organizacijam za lastno razpolaganje v skladih skupne porabe.

V osnovnih organizacijah sindikata delavcev pri zasebnikih v Ljubljani in Mariboru so se delavci v OOS že dogovorili, da bodo formirali posebne komisije, ki bodo delovale na tem področju in skrbale za pravično delitev sredstev.

(SE NADALJUJE)

LJUBLJANA, 22. t. m.: Danes popoldne so obiskali republiški svet ZSS predsednik jugoslovanskih sindikatov Dušan Petrović – Šane, sekretar sveta ZSJ in predsednik organizacijsko kadrovske komisije Sveta ZSJ Milan Vukasović ter Jože Marolt, predsednik zveznega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije. Z ožjimi delavci republiškega sveta so izmenjali poglede o bodoči organiziranosti sindikatov, o vlogi sindikatov in metodah dela v novih družbenih odnosih. Seznanili pa so se tudi s pripravami na bližnji VIII. kongres slovenskih sindikatov.

Solidarnostna akcija v celoti uspela

**Iz poročila upravnega odbora
solidarnostnega sklada za pomoč
prizadeti severovzhodni
Sloveniji**

v družbenem sektorju gospodarstva in negospodarstva so se vsem tem pobudam polnoštevilno odzvali.

Iz obširne obrazložitve zaključnega poročila, ki jo je posredoval predsednik solidarnostnega sklada Julij Planinc, povzemamo, da so razmerno največ sredstev v primerjavi s prvotno planiranimi, zbrali v občinah Murska Sobota (150 %), Kranj (127 %), Trebnje (118 %), ljubljanske občine (116 %), Postojna (115 %) in Radlje ob Dravi. Manj kot 100 %, predvidenih sredstev so zbrali v 34 slovenskih občinah. Vendar ta podatek ni dokončen, ker so že bili ugotovljeni primeri, da so podjetja tudi za svoje dislocirane obrate vplačala zbrana sredstva v občini, v kateri je sedež matične delovne organizacije.

Bolj kot tovrstni podatki pa je zanimivo dejstvo, da so bila vsa zbrana sredstva porabljena namensko za regresiranje semen, za pokritje škode na komunalnih objektih, za delno pokritje neposredne škode gospodarskim organizacijam ter za ureditev in popravilo vodnogospodarskih naprav in objektov v občinah severovzhodne slovenije. Vse funkcionalne izdatke za nemoteno delovanje upravnega odbora solidarnostnega sklada so poravnale delovne organizacije, v katerih so sicer zaposleni člani tega odbora. Noben član upravnega odbora, niti kdorkoli drugi, ki je pomagal pri vodenju evidence, finančnem poslovanju sklada in obveščanju javnosti o poteku akcije, za svoje delo ni bil honoriran. —MG

FOTO KRONIKA • FOTO KRONIKA • FOTO KRONIKA

LJUBLJANA

TRGOVINA V ZAGATI

Trgovina je zadnja leta v zelo slabem položaju in v letošnjem stabilizacijskem letu se njen položaj ne bo prav nič izboljšal, saj se bodo pogoji gospodarjenja zavoljo stabilizacijskih ukrepov še zaostri. Tako so ugotovili na zadnji seji predsedstva republiškega odbora sindikata delavcev storitvenih dejavnosti in dodali, da bo zaradi omenjenega trgovina slabše zalagala trg, zaradi manjše akumulacije pa bo zaskladilo tudi širjenje maloprodajne mreže in skladiščnih zmogljivosti.

Po razpravi o gospodarskem položaju trgovine so člani predsedstva povzeli nekatere sklepe in predlagali, kako naj bi trgovina začela razreševati svoje probleme. Trgovina in proizvodnja bi morali skupno reševati problem obratnih sredstev v trgovini. Zaradi predpisov o zagotavljanju trajnih obratnih sredstev bo trgovina morala zmanjšati zaloge blaga in izbiri. To pa se bo poznalo, v slabem seveda, tudi v proizvodnji. Predsedstvo se je zavzelo za to, da bi odpravili 30-odstotni depozit pri novih investicijah v trgovini — v nasprotnem primeru trgovina ne bo sposobna več graditi novih poslovnih prostorov.

O povezovanju trgovine s proizvodnjo pa predsedstvo meni, da bi morali tudi drugi dejavniki pri tem opraviti svoje in da naj ne bi imela pobude le trgovina. Vsekakor pa se morajo odnosi med trgovino in proizvodnjo urejati na samoupravni podlagi. Do sodelovanja naj bi prišlo najprej v dveh točkah: pri prevzemanju rizika in pri delitvi dobička. Od tod dalje bi bilo treba razvijati odnose naprej.

Predsedstvo je obravnavalo tudi položaj v naši zunanji trgovini. Ugotovilo je, da je nepravilnosti v delovanju zunanjetrgovinskih podjetij, predvsem predstavništev v tujini, precej. Sindikati morajo zato vztrajati na resničnem uveljavljanju ustavnih dopolnil, na uveljavljanju samoupravljanja, ker bo le tako moč odpraviti večino nepravilnosti, ki se pojavljajo v zunanji trgovini.

Slednjič, predsedstvo republiškega odbora bo predlagalo zveznemu odboru sindikata delavcev storitvenih dejavnosti, da skupaj z gospodarsko zbornico Jugoslavije, zvezno inšpekcijo in SDK ter zveznim sekretariatom za gospodarstvo prouči in razjasni položaj trgovine in delavcev v trgovini.

R. B.

Organiziranost naj temelji na ustavnih dopolnilih

Razprava na razširjeni seji sekretariata CK ZKS je tekla o nekaterih organizacijskih in kadrovskih vprašanjih Zveze sindikatov in Zveze mladine Slovenije.

Osnova za razpravo o sindikatih je bilo gradivo, ki so ga pripravili v republiškem svetu Zveze sindikatov Slovenije. Sekretariat je podprl osnovno usmeritev, podano v tem gradivu. V razpravi je bilo ugotovljeno, da spremembe v družbenih odnosih na temelju ustavnih dopolnil zahtevajo ponovno opredelitev družbene vloge in v zvezi s tem tudi drugačno organiziranost sindikatov in Zveze sindikatov Slovenije.

Bodoča organiziranost mora omogočiti, da bodo delavci v sindikatih lahko v polni meri izražali, usklajevali in uresničevali svoje interese na vseh ravneh, kjer se odloča o pogojih in rezultatih njihovega dela. Sekretariat je podprl tako usmeritev organiziranja delavcev v sindikatih, ki bo dosledno uveljavljala neposredno samoupravljanje in sploh bila odpora in gibalno novim samoupravnim odnosom.

Nova organiziranost sindikatov mora temeljiti na delegatskih razmerjih na vseh ravneh, s čimer bi preprečevali od članstva odtrgano odločanje v forumih. Okrepiti je treba vlogo in vpliv sindikatov, organiziranih po posameznih panogah.

Zveza sindikatov bi v novi organiziranosti predstavljala le mesto, kjer bi se sindikati organizirali po panogah, dogovarjali in uresničevali skupne interese na ravni občine in republike.

Poudarjeno je bilo, da naj bi se delavci organizirali v sindikalne organizacije v TOZD, preko svojih delegatov pa ustanovljali in se povezovali v sindikate na ravni občine in republike. To tudi narekuje povečanje števila sindikatov, s čimer bo omogočeno, da bi interesi delavcev iz različnih panog prišli bolj do izraza na vseh ravneh odločanja.

Izhajajoč iz sklepov 3. konference ZKJ je bilo na seji sekretariata sprejeto mnenje, da je treba mlade delavce množično vključiti v neposredno aktivnost sindikatov. V okviru sindikatov bi naj zato delovali mladinski aktivni kot posebna in pomembna oblika sindikalne aktivnosti pri uresničevanju interesov delavcev. V teh aktivnih pa bi sindikalna organizacija postavila v ospredje in uspešneje reševala tudi tista vprašanja, ki so posebej pereča za mlade delavce.

O drugih vprašanjih organiziranja mladine in načinih njenega povezovanja bo sekretariat razpravljal skupaj s predstavniki RK ZMS na eni prihodnjih sej.

Predstavniki republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije so seznanili sekretariat s pripravami na 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije. V predkongresni razpravi med sindikalnim članstvom, v njihovih organizacijah in organih, bo dan podarek tudi vsebinskim spremembam sindikatov, s čimer bo omogočeno, da delavci neposredno oblikujejo svojo sindikalno organizacijo in jo prilagajajo novim družbenim odnosom.

Sekretariat CK ZKS je podprl program in usmeritev kadrovskih priprav na bližnji kongres Zveze sindikatov Slovenije, ki predvideva, da se delavci množično vključujejo v aktivnost sindikatov in da se v vodstvo sindikatov na vseh ravneh izbere čimveč delavcev iz neposredne proizvodnje. Neposredni proizvajalci naj bi predstavljali tudi večino v novem vodstvu Zveze sindikatov Slovenije.

POPRAVEK

K članku „Vnovič podaljšan rok“, ki smo ga objavili v Delavski enotnosti št. 6. in v katerem smo poročali s seje predsedstva ljubljanskih sindikatov, na kateri so razpravljali o reorganizaciji, so nekateri člani predsedstva zahtevali popravek. V odstavku, v katerem poročamo, do kdaj je predsedstvo ljubljanskih mestnih sindikatov sklenilo, da se mora članstvo izreči za reorganizacijo sindikatov v Ljubljani, je bilo med drugim zapisano:

„Tako je bilo dogovorjeno, vendar pa se na tej seji predsedstva ljubljanskih sindikatov, ki je bila v tej sestavi ena zadnjih, nismo mogli znebiti vtisa, da so mnogi močno neprisrčni, kako bo po novem organizirana sindikalna organizacija v Ljubljani. Odgovora na vprašanje, zakaj je med sindikalnim članstvom premalo zanimanja za reorganizacijo ljubljanskih sindikatov, tudi na tej seji nismo dobili.“

Pravilno se mora glasiti: Tako je bilo dogovorjeno, vendar pa se na tej seji predsedstva ljubljanskih sindikatov, ki jih bodo imeli v tej sestavi še do občnega zbora, nismo ...

Pravna posvetovalnica DE

VPRAŠANJE:

Podjetje, kjer delam, ima s krajšimi presledki vseskozi blokiran ziro račun. Zaradi tega nisem prejela osebnega dohodka za štiri mesece v letu 1972 ter onemosečnega nadomestila za čas bolezn. Zaradi tega bi rada odpovedala delovno razmerje, vendar me zanima, ali lahko to storim takoj ali pa sem dolžna opraviti do konca svojega delovnega obveznosti, to je izdelavo zaključnega računa za leto 1972. V slednjem primeru bi morala delati, ne da bi bila za delo plačana, saj še iz prejšnjega leta nisem prejela osebnega dohodka, ki mi gre.

M. L. — LJUBLJANA

ODGOVOR:

Kot vsak v delovnem razmerju, imate tudi vi pravico kadarkoli odpovedati delovno razmerje; pogoj je, da po pisni odpovedi ostanete na delu toliko časa, kolikor to določa samoupravni akt vaše delovne organizacije. Ta izstopni rok je lahko od enega do šestih mesecev; koliko traja v vašem primeru, boste morali ugotoviti sami na podlagi omenjenega akta. Po izteku tega roka vas bo delovna organizacija razrešila, če pa vaše delo ne bo končano in ga brez večje škode ali večjih tehničnih težav ne bi bilo mogoče izročiti drugemu delavcu, vam lahko delovna skupnost na osnovi zakonitih določil podaljša rok za razrešitev, vendar največ za 30 dni. Po izteku tega časa lahko delavec zapusti delovno mesto tudi brez

razrešitve. Kot vidite, je torej možno, da se vam normalni, redni izstopni rok podaljša še za nadaljnjih 30 dni. Obstaja še možnost, da zaprosite podjetje za razrešitev pred iztekom izstopnega roka, vendar je od delovne organizacije odvisno, ali bo dala soglasje k takšni predčasni razrešitvi. Možno je tudi, da samovoljno zapustite delo, vendar vam tega ne bi svetovali, kajti v tem primeru bi bili odškodninsko odgovorni za morebitno škodo, ki bi jo imela vaša delovna organizacija zavoljo vaše samovoljne zapustitve dela. Prav pri vašem delovnem mestu oziroma vaših delovnih obveznostih, ki jih ne bi v celoti opravili, bi lahko prišlo do kaznovanja delovne organizacije in bi lahko le-ta terjala povrnitev škode, ki bi ji s tem nastala.

Zato bi vam svetovali, da se poslužite redne, to je zakonite odpovedi, da torej pisмено odpoveste delovno razmerje ter predlagate delovni organizaciji, naj vas razreši delovnih dolžnosti pred iztekom izstopnega roka.!

M. LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

Sindikat v Svili: Tudi človek!

Mariborska Svila šteje med naše najuspešnejše delovne organizacije v svoji branši. Njeni poslovni uspehi so, še posebno v primerjavi s sorodnimi organizacijami, z vidanja vredni. Lani je kolektiv zaključil eno svojih največjih investicij. Poleg tega je ustvaril za 13 milijonov dinarjev skladov, povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega pa znaša že blizu 2.300 dinarjev ...

Lahko bi nadaljevali z naštevanjem takih in podobnih podatkov, ki dvigajo mariborski Svili čast in ugled, toda ustavimo se pri problemih, ki so jih nakazali delavci na minulem sindikalnem občnem zboru. Gre za vprašanja, ki bi jim težko pripisali, da so „obrobna“ in s katerimi se bo moral kolektiv spoprijeti odkrito in brez kompromisno.

Tako je na primer več delavcev poudarilo, da med zaposlenimi ni prave povezave, da žive in delajo izolirano drug od drugega in da le malokdaj ve, kaj se dogaja za sosednjimi vrati. Še huje od tega pa je, da prihaja zavoljo mlačnega medsebojnega sodelovanja celo do pregrad med zaposlenimi, do slabih medsebojnih odnosov, do nezaupanja in nesporazumov ...

Razpravljavci so poudarili, da v precejšnji meri zaradi neinformiranosti. „Mi, ki delamo v treh izmenah, bolj malo vemo, kaj se dogaja v podjetju ...“, je poudaril eden od njih. „Na oglasni deski ne vidim za-

pisnikov, pogovarjamo pa se bolj malo. Zakaj ne bi imeli svojega tovarniškega časopisa, kot ga imajo drugi ...?“

Takih in podobnih misli je bilo še več delegatov. Vsi so se zavzemali za učinkovitejšo informiranje. Vsi so bili mnenja, da je to edina oziroma najkrajša pot do temeljitega razčiščevanja problemov v kolektivu, edina pot do vzpostavitve pristnejših medsebojnih odnosov in s tem do učinkovitejšega samoupravljanja.

Zanimive so bile tudi izrečene misli o stabilizaciji in o skrbi za človeka. Slišali smo, da ljudje z nizkimi osebnimi dohodki nimajo primernih stanovanj, da šepa družbena prehrana, da je prevoz na delo problem, pa počitniški dom, skratka, da bo potrebno posvetiti delavcu v prihodnje vsaj toliko skrbi, kot so jo doslej v Svili posvečali strojem.

„Sindikat se bo moral pošteno spoprijeti z vsemi temi problemi“, so dejali delegati. „Smo za to, da varčujemo pri materialu, mehanizaciji, smo za organizacijske izboljšave, za kar največji red ... nismo pa za to, da bi stabilizacijske ukrepe znova najbolj čutili tisti, ki je že doslej težko živel in se le z veliko težavo prebijal s svojo družino iz meseca v mesec. Smo za stabilizacijo, smo za varčevanje — vendar ne za stabilizacijo izključno na račun delavca! Tudi na tem področju bo moral opraviti sindikat svoje poslanstvo!“

A. UL.

PLENUM RO SINDIKATA DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE O JUGOSLOVANSKEM DRUŽBENEM DOGOVORU O DELITVI DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV TER O AKCIJI VARČEVANJA

NE RAZVREDNOTIMO LASTNIH PRIZADEVANJ!

V času, ko se borimo za stabilizacijo gospodarjenja, za širokosrčnost in nekritično odpiranje stranskih vrat pri delitvi dohodka ne more biti opravičila • Uspeh bo, če bodo delavci podprli varčevanje

TUDI V PRAKSI UVELJAVITI OSNOVNI NAMEN DOGOVOROV

Razprava o predlogu družbenega dogovora o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v Jugoslaviji — predlog so pripravili v Zveznem sekretariatu za delo in socialno politiko — je pomenila najvažnejšo točko dnevnega reda zadnje seje plenuma republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije.

Bistvena in enotna ugotovitev s te seje je, da so člani omenjenega sindikalnega organa s konkretnimi primeri iz prakse opozorili na dejansko potrebo, da bi vsaj osnovna vprašanja delitve dohodka in osebnih dohodkov v naši državi urejali na enoten način, čimbolj usklajeno in sočasno v vseh naših republikah. Zato tudi ugodno ocenjujejo prvi predlog takega načina urejanja delitvenih razmerij, saj predstavlja resen poskus, da bi dosegli skupni in enotni cilj.

Člani plenuma pa so tudi poudarili, da bo v dokončni predlog jugoslovanskega družbenega dogovora o delitvi dohodka in osebnih dohodkov vsekakor treba vnesti več sprememb in popravkov, da bi bil tudi praktično uporaben. Pri tem so opozorili, da zlasti nekatera vprašanja, ki urejajo in zagotavljajo enotnost jugoslovanskega trga, denimo davčna politika, cene, pokojnine in drugo, zdaj razrešujemo tako neenotno in tudi počasi, da že zavoljo tega ni mogoče pristati na mnoge rešitve, predvidene s tem predlogom družbenega dogovora. Gre predvsem za določila, po katerih bi bil v delitvi osebnih dohodkov dovoljen

razpon v razmerju 1:5,5 regres za dopust omejen na največ 55 % povprečnega osebnega dohodka v republiki ali pokrajini v minulem koledarskem letu, mesečno nadomestilo za ločeno življenje pa limitirano z zneskom, ki ustreza desetkratni dnevni za službena potovanja v državi. Če bi pristajali na take zneske, bi bili za izredno širokosrčnost v času, ko bijemo boj za stabilizacijo gospodarjenja, obenem pa bi poteptali v prah vsa dosedanja prizadevanja v naši republiki za realna izplačila.

USPEH BO, ČE BODO PODPRILI AKCIJO DELAVCI

Če pregledujemo seznane nelikvidnih podjetij, med njimi v Sloveniji ne bomo našli nobenega prometnega kolektiva. To pa še ne pomeni, da težav ni. Več kot znane so razmere železničarjev. Če bo prišlo do podražitve goriv, se bo na mah poslabšal položaj cestno-transportnih podjetij. Adria-aviopromet potrebuje nova letala, če jih ne bo dobil — za sredstva in kredite pa ne kaže najbolje — bo kritično tudi v tem podjetju. V PTT dejavnosti materialni podatki gospodarjenja sicer kažejo najlepše slike, če pa vemo, da smo po razvitosti omrežja na predzadnjem mestu v Evropi, je „resnica“ seveda bistveno drugačna.

Vsa ta dejstva kažejo, da so pri akciji varčevanja kot elementa stabilizacijske politike v kolektivih prometa in zvez sicer storili prve korake, katerih rezultati se odražajo zlasti pri varčevanju z drobnimi stroški. Veliko več pa je možno prihraniti zlasti z boljšo organizacijo

dela in proizvodnje, s smotrnejšim izkoriščanjem delovnih sredstev in časa, ne nazadnje pa tudi s spodbujanjem novatorstva in racionalizacij.

Po mnenju plenarne seje republiškega odbora sindikata delavcev v prometu in zvezah smemo računati na rezultat varčevanja le tedaj, če bodo njeni nosilci postali delavci sami. Pot k temu cilju vodi tako preko uvajanja delavskega nadzora kakor tudi oblikovanja in izvajanja sta-

bilizacijskih, sanacijskih in drugih programov, ki bi jih morali čimprej povsod sprejeti. Dolžnost sindikata pri vsem tem pa je, da vztrajno zahteva sprejem takih programov tako v delovnih organizacijah kot tudi izven njih in da stalno skrbi ne le za obveščenost proizvajalcev o poteku akcije varčevanja in uresničevanja tovrstnih programov, temveč da spodbuja tudi za njihovo nenehno splošno, strokovno in družbeno-politično izobraževanje. —mG

Naloge za uresničevanje družbene akcije za graditev stanovanj za delavce in za varčevanje

Sekretariat CK ZKS in predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije sta na skupni seji 12. februarja 1973 pregledala, kako poteka družbena akcija za graditev stanovanj za delavce in družbena akcija za varčevanje, ki sta ju sprejela predsedstvo Zveze sindikatov Jugoslavije in izvršni biro predsedstva ZKS na koncu leta 1972. Na podlagi gradiva Zveze sindikatov Slovenije, uvodnih misli in razprave sta sprejela sekretariat CK ZKS in predsedstvo republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije naslednje ugotovitve, stališča in usmeritve za nadaljnje delo:

GRADITEV STANOVANJ ZA DELAVCE

To nalogo smo sprejeli že na 3. seji konference ZKS o socialnem razlikovanju, vpeta pa je tudi v akcijski program republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. V letu 1972 je republiška skupščina sprejela resolucijo in nekaj zakonov s področja stanovanjskega gospodarstva. Vendar so šele pismo predsednika Tita in izvršnega biroja predsedstva ZKS osvetlili težino vprašanja ter določili družbeno akcijo za reševanje graditve stanovanj za delavce. Republiški svet ZSS je s svojimi stališči 21. decembra 1972 te naloge še razširil in konkretiziral na razmere v Sloveniji.

1

5.

Pripraviti vse potrebno za prehod na višje stanarine, predvsem pa natančno določiti osnove in merila za pridobitev pravice do nadomestil tistim, ki bi bili prizadeti v osnovnem življenjskem standardu. Postopek za uveljavljanje te pravice čimbolj poenostaviti.

6.

Začeti akcijo za dejansko zniževanje cen gradbenih in vseh drugih storitev, ki vplivajo na ceno stanovanja (tj. preprečiti konjunktorno rast cen, izločiti monopolne možnosti v vseh fazah, od projektiranja do specialnih del, itd., in zahtevati uporabo vseh metod za višjo produktivnost dela in ekonomičnost poslovanja vseh vključenih organizacij). Pri tem je tudi treba:

- zagotoviti način pokrivanja stroškov za komunalno opremljanje stavbnih zemljišč, ki ustreza sprejeti politiki stanovanjske graditve;
- sistemsko urediti vprašanja financiranja komunalnega opremljanja stavbnih zemljišč in izgradnje infrastrukturnih objektov v novih naseljih;
- uveljaviti javnost kalkulacij in cen gradnje stanovanj v izvedbi gradbenih podjetij.

7.

Zagotoviti uresničenje velikega interesa in pričakovanih delavcev ob družbeni akciji za graditev stanovanj za delavce in preprečiti zaostajanje v praktičnih ukrepih, s tem, da je treba:

- v ta namen zbrana sredstva nameniti za družbeno usmerjeno graditev najemnih stanovanj predvsem v mestih in industrijskih središčih. V manjših krajih uporabiti del teh sredstev tudi za individualno gradnjo pod pogojem, da so oplojena z lastnim delom interesentov (ne samo z lastnimi sredstvi);
- programe za graditev stanovanj v organizacijah združenega dela dopolniti z ustreznimi merili, ki bodo zagotovila prednost dodeljevanja stanovanj oziroma stanovanjskih kreditov delavcem, še posebej glede na njihov socialni položaj;
- pripraviti oziroma uskladiti programe za graditev stanovanj v občinah, predvsem pa v mestih in industrijskih središčih, z akcijo za graditev stanovanj za delavce. Še posebej je treba poskrbeti za usklajevanje dopolnjenih programov med občinami v vseh primerih, ko gre za organizacije združenega dela in dislocirane enote;
- obstoječe stanovanjske projekte oceniti glede na to, ali ustrezajo sprejetim stanovanjskim standardom in dogovorjenim normativom za družbeno usmerjeno graditev stanovanj za delavce. Pri bodočem projektiranju zagotoviti spoštovanje teh standardov in normativov.

8.

Izoblikovati stališče, na kakšen način rešiti vprašanje nizkih anuitet in kreditov posameznikom za stanovanja ali hiše.

4

Do konca leta 1972 smo uspeli podpisati samoupravne sporazume med organizacijami združenega dela v okviru občin o 6 % ali več odstotkih od bruto osebnih dohodkov, ki jih bodo izločale za stanovanja. Od tega se del sredstev obvezno oroča pri poslovnih bankah, del pa namenja za solidarnostni stanovanjski sklad. V poslovnih bankah so že delno spremenili merila za pridobivanje pravice do kreditov za gradnjo stanovanj. Priče smo tudi neposrednih nastopov sindikatov v primerih, ko so bila — v sedanjih okoliščinah — prezrta že sprejeta stališča družbeno-političnih organizacij. Preko 20 komitejev občinskih konferenc ZKS je posebej razpravljalo in sprejelo stališča o aktivnosti na tem področju.

V tisku je objavljenih več kritičnih misli in predlogov, kako čim racionalneje uporabiti razpoložljiva sredstva in kako uresničiti družbeno akcijo za graditev stanovanj za delavce ob zagotovitvi sprejetih standardov in okolja, ki ustreza višji življenjski ravni delavcev v naslednjih letih. Že začrtane akcije: povišanje stanarin ob nadomestilih za družine z nižjimi prejemki, koriščenje sredstev, zbranih na podlagi višjih obveznih izločanj, formiranje samoupravnih solidarnostnih stanovanjskih skladov in samoupravnih stanovanjskih skupnosti, oblikovanje družbenih standardov za usmerjeno stanovanjsko graditev itd., so začasno zavrla ali ovirali nekateri ukrepi za stabilizacijo ekonomskih gibanj oziroma izgovarjanje nanje in prepočasno ukrepanje tistih dejavnikov, ki so zadolženi za izvajanje že sprejetih zakonov na tem področju in za priprave novih.

Na seji smo se osredotočili na tista področja in dejavnost, s katero bi pospešili graditev stanovanj za delavce in uveljavitev samoupravnih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu, saj je to dvoje medsebojno neločljivo povezano.

Pri graditvi stanovanj je treba poskrbeti za tiste delavce, kjer je primanjkljaj najbolj očiten in kjer najbolj zaostajamo za dejanskimi potrebami in interesi delavcev. Ko bolj poudarjamo elemente solidarnosti in socialne prvine stanovanja, ne pozabljamo na družbeno načelo, ki ga je sprejela republiška skupščina, da je stanovanje ekonomsko-potrošna dobrina dolgoročnega značaja, ki ima posebne socialne sestavine. Pri tem opozarjamo na naše nespremenjeno stališče, da mora vsak zakon in vsak ukrep kateregakoli samoupravnega ali izvršilnega organa na kateremkoli področju prispevati k zmanjševanju socialnih razlik in k odpravljanju virov socialnega razlikovanja, ne pa, da delujejo obratno.

V sklopu celotne akcije moramo še posebej skrbeti za uresničevanje naslednjih nalog:

1.

Pospešiti ustanavljanje samoupravnih stanovanjskih skupnosti in zagotoviti odločilen vpliv delavcev pri delu in odločanju v teh skupnostih. Pri opredeljevanju ustanoviteljev in delovanju samoupravnih stanovanjskih skupnosti je treba izhajati iz XXXIII. dopolnila k ustavi SR Slovenije.

Obstoječi zakoni ne smejo biti ovira za vzpostavljane samoupravljanja, saj veljajo njihova določila na tem področju samo, dokler ne bodo začele delovati samoupravne

2

Pri tem upoštevati možnost različnih rešitev glede na socialno stanje koristnikov kreditov.

Za usklajevanje in spremljanje akcije za graditev stanovanj za delavce formirata republiški svet Zveze sindikatov Slovenije in sekretariat CK ZKS delovno skupino.

V občinah naj se formirajo koordinacijske komisije (sindikati, občinske konference ZKS, SZDL, mladina, občinska skupščina), ki bodo pobudniki akcije za graditev stanovanj za delavce in dosledno uresničevanje ustavnih dopolnil na stanovanjskem področju in ki bodo to akcijo spremljale in usmerjale. V teh komisijah morajo imeti delavci odločilni vpliv.

Poleg teh koordinacijskih komisij naj se formirajo operativni organi, ki naj povezujejo vse dejavnike, ki so po zakonu dolžni v okviru svojih pooblastil sodelovati v stanovanjskem gospodarstvu in programiranju stanovanjske graditve, tako na republiški ravni, kot v občinah, predvsem pa v mestih in industrijskih središčih.

VARČEVANJE

Družbena akcija za varčevanje, kakor sta jo opredelila predsedstvo ZKS in izvršni biro predsedstva ZKS, je v bistvu akcija za dobro in uspešno gospodarjenje v vsaki temeljni organizaciji združenega dela in družbi kot celoti. To je sicer ena izmed osrednjih nalog delavcev — samoupravljalcev in komunistov, vendar je uspešno gospodarjenje za stabilizacijo tako pomembno, da ga je bilo potrebno v sedanjih okoliščinah ustrezno poudariti in zagotoviti večjo organiziranost pri teh prizadevanjih. Predvsem pa je mogoče — po sprejetju ustavnih dopolnil — povsem jasno opredeliti nosilce prizadevanj in odgovornosti za dobro gospodarjenje, ki so lahko samo delavci v združenem delu, zainteresirani za svoj obstoj in čim hitrejši napredek.

V Sloveniji smo to akcijo neposredno začeli s protinflacijsko usmeritvijo, sprejeto na 16. seji CK ZKS v jeseni 1970, in prizadevanji vseh družbenih dejavnikov za utrditev stabilizacije ob uveljavljanju ustavnih dopolnil. Po razglasitvi družbene akcije za varčevanje so organizirano začeli delovati predvsem sindikati in se v občinah ter organizacijah združenega dela povezovati z osnovnimi organizacijami ZKS. Odbor za finance gospodarskega zbora skupščine SRS je sprejel in objavil stališča o varčevanju kot priporočilo vsem organizacijam združenega dela.

Pomembno je, da se vsebina akcije za varčevanje sklada z vsebino delavske kontrole in da imata obe akciji isti cilj: zagotoviti delavcem, da prevzamejo upravljanje temeljnih organizacij združenega dela in družbene reprodukcije v svoje roke in da se ob tem razvijajo v skrbne gospodarje ter uporabnike sodobnih metod upravljanja delovnih procesov.

Delavci so prevzeli to akcijo za svojo in odgovorno ter zavzeto posegajo v poslovanje v organizacijah združenega dela. Akcija za varčevanje se ne omejuje na varčevanje, ampak ima že v začetku značaj dolgoročnejšega gospo-

5

stanovanjske skupnosti. Tam, kjer so formirani iniciativni odbori za ustanovitev samoupravne stanovanjske skupnosti, naj ti odbori prevzamejo vlogo bodočih skupnosti na področju upravljanja z združenimi stanovanjskimi sredstvi.

2.

Pospešeno je treba oblikovati solidarnostne stanovanjske sklade in združevati finančna sredstva za graditev stanovanj. Pri gospodarjenju s temi sredstvi je treba zagotoviti vpliv delavcev tako, kot to določa ustava SR Slovenije.

3.

Poglobiti samoupravljanje na področju upravljanja in gospodarjenja s stanovanjskim skladom v družbeni lastnini tako, kot to določa ustava SR Slovenije. Zato je treba:

- v samoupravne stanovanjske skupnosti oziroma iniciativne odbore za njihovo ustanovitev vključiti predstavnike stanovalcev in predstavnike vlagateljev stanovanj, tj. organizacij združenega dela in občinskih skupščin, pa tudi etažnih lastnikov v stavbah, ki so v družbenem upravljanju;
- v republiko čimprej pripraviti ustrezen zakon o gospodarjenju s stanovanjskim skladom v družbeni lastnini in z njim zadolžiti stanovanjska podjetja za izvrševanje strokovnih, tehničnih in administrativnih del v zvezi s tistimi stanovanji, za katera jih bodo samoupravne stanovanjske skupnosti pogodbeno zadolžile;
- prek samoupravnih stanovanjskih skupnosti (iniciativnih odborov) zagotoviti družbeni nadzor nad delom stanovanjskih enot tistih organizacij združenega dela, ki svojih stanovanj niso prepustile v upravljanje stanovanjskim podjetjem;
- oživiti hišne svete in s primernimi ukrepi spodbuditi prizadevanja in skupno skrb stanovalcev za vzdrževanje hiš in okolice.

4.

Pospešiti je treba graditev stanovanj in pri tem zagotoviti najracionalnejše koriščenje zbranih finančnih sredstev. Še posebej je potrebno:

- pospešiti izoblikovanje stanovanjskih standardov za graditev stanovanj z družbenimi sredstvi (iz solidarnostnih stanovanjskih skladov in družbenih stanovanjskih sredstev pri poslovnih bankah);
- za razdobje intenzivnih stabilizacijskih prizadevanj in pomanjkanja gradbenega materiala prepovedati kakršnokoli gradnjo zunaj sprejetih stanovanjskih standardov (četudi so denarna sredstva mimo kreditov na razpolago) in rušenje za prebivanje ustreznih zgradb; v smislu tega prepovedati katekroli luksusno gradnjo;
- doseči ukinitve uvedenega prometnega davka na gradbeni material, ker tak davek samo povečuje socialne razlike in preliva sredstva plačilno manj sposobnih državljanov v uporabo plačilno sposobnejših državljanov;
- pospešiti razvoj industrije gradbenega materiala.

3

darjenja, saj naj bi odkrite notranje rezerve in njihovo aktiviranje pripomoglo k večjemu obsegu proizvodnje, večjemu dohodku in višji produktivnosti dela ter njihovem stalnem naraščanju. Ob takšni usmeritvi so toliko bolj nesprejemljivi poskusi varčevanja na račun delovnega ali življenjskega standarda delavcev oz. pravic iz raznih zavarovanj, ki si jih je pridobil delavski razred v stoletni organizirani borbi. Isto velja za vse solidarnostne akcije, ki so jih s svojimi prispevki podprli delovni ljudje.

Za nadaljnjo dejavnost na tem področju opredeljujemo naslednje naloge:

1. Izdelati in izvajati programe za varčevanje v organizacijah združenega dela vseh dejavnosti, samoupravnih interesnih skupnostih, družbeno-političnih skupnostih in organizacijah, množičnih organizacijah, društvih itd.

Pri določanju vsebine programov upoštevati dokument „Program družbene akcije za varčevanje“ (Dokumenti, Komunist, 22. decembra 1972) in druga gradiva ter programe Zveze sindikatov Slovenije in Zveze komunistov Slovenije, ki se nanašajo na gospodarjenje v organizacijah združenega dela.

Za izdelavo in izvajanje programa za varčevanje so odgovorni samoupravni organi.

Organi delavske kontrole in aktivni neposredni proizvajalci v občinah naj še posebej bedijo nad to akcijo.

2. V razpravah o zaključnih računih, periodičnih obračunih in raznih bilancah morajo delavci posvetiti posebno skrb varčevanju in dobremu gospodarjenju, ki jim zagotavlja obstoj in razvoj.

3. Posvetiti pozornost posebnim delovnim dosežkom (novatorstvo, racionalizatorstvo, ustvarjalne pobude in predlogi v vsem poslovnem procesu) in ustrezno dopolniti normativne akte.

4. Akcijo za varčevanje v temeljnih organizacijah združenega dela podpreti s prizadevanji za racionalno poslovanje in varčevanje na vseh ravneh zunaj temeljnih celic družbene reprodukcije, predvsem pa v družbenih dejavnostih in upravnih organih (tudi ob izdajanju zakonov, ukrepov, navodil oz. uvajanju evidenc, poročil itd.).

5. S sporazumevanjem in dogovarjanjem organizacij združenega dela zagotoviti optimalno izrabo razpoložljivih proizvodnih sredstev, znanja in usposobljenosti delavcev ter prostih sredstev družbene akumulacije.

6. Zagotoviti usklajevanje in usmerjanje akcije za varčevanje v širši obliki povezovanja organizacij združenega dela in v občinah ter republiko.

Za to so zadolžene komisije za družbeno-ekonomske odnose pri organih Zveze komunistov, ki povezujejo predstavnike ustreznih komisij ali svetov pri sindikatih, SZDL, mladini in skupščinah.

7. Sredstva javnega obveščanja in tovarniški tisk spremljajo akcijo za varčevanje in pri tem usklajeno delujejo glede vsebine, razlag, pristopnosti in razumljivosti, usposabljanja delavcev, posredovanja izkušenj in uspehov itd.

Ljubljana, 20. februarja 1973

6

Kako (in kdaj) do pravične odškodnine?

Razprava o neupravičenih socialnih razlikah v naši družbi so obrodile že vrsto otipljivih sadov, med drugim tudi prve zakone o odškodninah za razlašena zemljišča, stanovanjske hiše in stanovanja. Sedanja praksa razlašanja je bila, kot je znano, pogosto vzrok bogatstva, pa tudi obubožanja. V vseh republikah so zato že oblikovali enotne stališče, da je potrebno lastniku zagotoviti pravično odškodnino za razlašeno lastnino. Zato pa se kriteriji za določanje vrednosti nepremičnin v republiških zakonih in predlogih zakonov med seboj dokaj razlikujejo.

Po slovenskem zakonu se tako odškodnino za razlašeno travno zemljišče določa po dohodku, ki bi ga pridobil prejšnji lastnik od stavbnega zemljišča, če bi na površini 500 kv. m sezidal družinsko stanovanjsko hišo s površino 150 kv.m po poprečni gradbeni ceni v razlastitvenem območju ob času razlastitve. Osnova za odškodnino je enoletna stanarina, preračunana na kv.m stavne površine; tako izračunan dohodek za kv.m pa se preračuna na dejansko površino razlaščenega zemljišča. Po zakonu Črne gore pa se odškodnina za komunalno urejeno stavbno zemljišče določa v višini koristi, ki jo gradbena parcela daje oziroma bi jo lahko dajala v vzročni povezanosti z redno uporabo. Ta zakon pa obenem edini omejuje višino odškodnine: za kmetijsko zemljišča dobi lastnik do 5 din za kv.m, za gradbeno pa do 20 din.

Odločilnega pomena za določanje višine odškodnine so tudi socialne razmere lastnika. Naš republiški zakon določa: „Če je zaradi razlastitve bistveno ogrožena obstojnost prejšnjega lastnika, naj se pri določanju odškodnine upošteva njegovo socialno stanje.“

Po mnenju sekretariata stalne konference mest bo lahko za določanje pravične odškodnine uporabili že znano formulo, po kateri naj bi odškodnino določali po povprečni ceni za kmetijsko zemljišče; tej vrednosti naj bi pristeli vlaganje bivšega lastnika, hkrati pa upoštevali, ali je bilo zemljišče lastniku osnovni vir za preživljanje.

Ta metoda ocenjevanja vrednosti je že preizkušena, razen tega pa povsem v skladu s prizadevanji za odpravo neupravičenih socialnih razlik v naši družbi.

K. O.

Zahtevne programske naloge

Skupšina republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja je na svojem zasedanju minulo sredo sprejela delovni program dejavnosti skupnosti za letošnje leto.

Po pričakovanjih bo skupščina s svojimi organi in s službo republiške skupnosti posvetila letos največjo skrb uveljavitvi novega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in ki so sicer nujno potrebni za zagotovitev varstva na osnovi statuta republiške skupnosti. Skupščina se je izrekla tudi za izdelavo takšnega sistema financiranja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki bo upošteval pripeke zavarovancev iz minulega dela in za oblikovanje nove samoupravne organizacije skupnosti, ki je predvidena v statutu republiške skupnosti. Prav tako bo za ureditev odnosov med področnimi skupnostmi in republiško skupnostjo sklenjenih letos več družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov s področja izvajanja pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Skupščina je sprejela obveznost, da bo z ostalimi pristojnimi dejavniki v republiki pripravila v letošnjem letu družbeni dogovor o izhodiščih za usklajitev pokojnin po porastu družbene produktivnosti dela. V Sloveniji bomo letos sprejeli bržčas še dva družbena dogovora, in sicer družbeni dogovor

o zmanjševanju pokojnine zaposlenim upokojevcem, če bo njihov skupni dohodek presegel določen znesek, ter družbeni dogovor o načelih za določitev tistih delovnih mest, za katera se upošteva delo s povečanjem delovnih obveznosti.

Vrsta novosti se nam obeta na področju invalidskega varstva, saj bo republiška skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja skušala organizirati sistem samoupravnega sporazumevanja, s čimer bi zavarovancem zagotovili uveljavljanje pravic iz invalidskega zavarovanja. To toliko bolj, saj bo treba dajatve, zlasti pa nadomestila odslej odmerjati po novih predpisih. Skupščina skupnosti se zavzema tudi za uveljavitev enotne prakse so-

cialnih delavcev pri obravnavi delovnih invalidov. Prav to prakso bo treba v prihodnje bolj usmeriti v preventivo in v najtesnejši povezavi z organizacijami združenega dela venomer spremljati zaposlenega delovnega invalida na njegovem delovnem mestu. Zdaj toliko bolj kot kdajkoli poprej, saj bo republiška skupnost v sporazumu z nekaterimi večjimi delovnimi organizacijami v republiki prenesla nanje urejanje nekaterih zadev iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, kar velja zlasti za urejanje zadev s področja invalidskega varstva zaposlenih.

Ker postavljajo ukrepi za gospodarsko stabilizacijo v letošnjem letu republiško skupnost v izjemno težak položaj glede na zagotovitev sredstev za kritje pravic iz novega sistema pokojninskega in invalidskega zava-

rovanja, bo republiška skupnost zastavila vse, da bi si pravčasno zagotovila sredstva iz razpoložljivih virov iz dodatnih kreditiranj. Poleg družbenega dogovora o izhodiščih, osnovah in merilih za določitev stopenj prispevkov za financiranje republiške skupnosti za leto 1973 bo treba letos pripraviti tudi izhodišča in osnove srednjeročnega programa financiranja pokojninskega in invalidskega zavarovanja do leta 1975. Prezreti namreč ne kaže dejstva, da bomo neugodne posledice letošnjega načina financiranja pokojninskega in invalidskega zavarovanja občutili še drugo leto, zato bo načrtovana izdelava srednjeročnega programa financiranja pokojninskega in invalidskega zavarovanja dejansko edina rešitev za dokončno ureditev financiranja novega sistema.

-IV

ODMEVI

Ali smo se kaj naučili?

„Tresla se je gora, rodila se je miš.“ Tako nekako bi lahko opredelili številne splošne razprave v letošnjem januarju o dvigu osebnih dohodkov med 12. in 18. decembrom 1972 v tistih dejavnostih, za katere je bilo dober teden prej znano, da jim bodo zamrznili. Kakor sem prebral v Delavski enotnosti je

na območju Slovenije število tistih delovnih organizacij, ki so dvignile nekoliko višje zneske, kot sicer, tako majhno, da jih lahko hitro seštejemo, pri njih pa je zaposlenih nekaj desetih delavcev. Iz velikega in obsežnega grmenja, ki se je pojavilo sredi zime, zdaj ugotavljamo, da stvari niso bile nezakonite in da

bi nevedčnosti lahko odpravili, če bi v zveznih organih vsaj malo razmislili, kaj spada v javno razpravo pred sprejetjem določenega predpisa in kaj ne.

Vendar pa se pri sedanjih zamrznitvi, ki naj bi predvidoma trajala najmanj do konca letošnjega junija, pojavljajo že mnogi problemi, ki nam lahko kaj kmalu začnejo povzročati večje ali manjše težave. Na nedavni seji medobčinskega sveta zveze sindikatov za celjsko območje je že bilo povedano, da iz obeh občinskih uprav in nekaterih drugih državnih organov že odhajajo sposobni delavci v gospodarstvo, kjer za enako ali pa celo lažje delo ob upoštevanju stopnje izobrazbe dobivajo precej višje osebne dohodke. To pa se dogaja v času, ko hočemo na raznih področjih, zlasti še v davčnih upravah in v oddelkih za finance in gospodarstvo ter v inšpekcijske službe pridobiti nove ter sposobne delavce. Ob takem stanju, kot vlada sedaj na področju delitve osebnih dohodkov, pač ni pričakovati, da bi se kdo javil na takšna in podobna delovna mesta.

Druga zadeva, ki je že precej znana, je na področju prosvete, zlasti pri organizaciji in izvedbi tako imenovanih malih šol, namoščanja odsotnih učiteljev in podobno. Za taka ter njim podobna opravila enostavno ni mogoče izplačevati osebnih dohodkov, kot posledico pa lahko pričakujemo, da bodo te dejavnosti upadle. Kdo bo potem nosil odgovornost, če se bo kaj takega zgodilo? V zdravstvu lahko pričakujemo, da bodo ob takšnem stanju zdravniki še odhajali v inozemstvo, čeprav je znano, da so nam še kako potrebni doma.

Takih in podobnih pojavov je še več, lahko bi jih iz konkretne prakse naštevati v obsežne zvečke. Prosvetni delavci upravičeno trdijo, da bodo razponi med njihovimi osebnimi dohodki in mesečnimi prejemki kolegov, ki so zaposleni v gospodarstvu, še mnogo večji, kot so bili v bližnji preteklosti. Kako bomo pridobivali nove kadre in jih že po končani osnovni šoli usmerjali v ta poklic, če že vnaprej lahko računajo, da bodo njihovi vrstniki, ki se bodo zaposlili v podjetjih, imeli mnogo boljše pogoje, zlasti pa boljše urejene osebne dohodke? Upravičeno torej pričakujemo, da bodo zvezni organi uvideli svojo napako in vsaj v Sloveniji „odmrznili osebne dohodke“ ter tako dovolili uporabo samoupravnih sporazumov s tega področja.

V. L.

Novi pokojninski in invalidski sistem

4

V nadaljevanjih bomo objavili novosti, ki jih prinašajo novi predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki bodo zadevale zlasti delavce-zavarovance. Rubriko smo pripravili s sodelovanjem JANEZA ERJAVCA, pomočnika direktorja službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja SRS. V njej bodo sodelovali še strokovnjaki, ki delajo v tej službi. Tako bodo naši bralci seznanjeni z bistvenimi novostmi, kako, kdaj uveljaviti svoje pravice, kolikšne bodo le-te itd.

Če se bo sčasoma pokazala potreba po posvetovalnici s tega področja, jo bomo tako, kot imamo sedaj pravno, odprli. Tudi na ta vprašanja bi odgovarjali strokovnjaki službe Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja Slovenije.

Zvezni zakon, republiški zakon in statut skupnosti smo začeli uporabljati 1. januarja letos; tega dne sta nehala veljati temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju in temeljni zakon o invalidskem zavarovanju. Ker novi predpisi nekatere pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja drugače urejajo, je zvezni zakon določil, da v nekaterih primerih zavarovanci lahko zahtevajo odmero pokojnine še po predpisih, ki so veljali do 31. decembra 1972. Poglejmo, kateri primeri so to in kdaj zavarovancu kaže zahtevati odmero pokojnine po prejšnjih predpisih.

V 69. členu pravi zvezni zakon: „Osebe, ki so do 31. decembra 1972 izpolnile pogoje za pridobitev pravice do starostne, družinske ali invalidske pokojnine po predpisih, ki so bili v veljavi do omenjenega dne, pa do tega dne niso vložile zahteve, lahko uveljavijo pravico po določbah omenjenih predpisov, ki urejajo pridobivanje in določanje teh pravic, če vložijo zahtevo do 31. decembra 1973.“

Kaj torej določa 69. člen zveznega zakona, ki smo ga dobesedno navedli? Tole: zavarovanec, ki je do 31.12.1972 izpolnil pogoje za pridobitev pravice do pokojnine (starostne, družinske, invalidske) po prejšnjih predpisih, ima še vse leto 1973 možnost, da izbere, ali se bo upokojil po prejšnjih predpisih ali po predpisih, ki veljajo od 1.1.1973 dalje.

O izpolnitvi pogojev za družinsko pokojnino do 31.12.1972 lahko govorimo le, če je zavarovani primer nastal do omenjenega dne. Zavarovani primer pa je pri družinski pokojnini zavarovaneva smrt. Seveda morajo biti izpolnjeni tudi drugi pogoji na strani zavarovanca in na strani tistega, ki zahteva družinsko pokojnino. Če je zavarovani primer nastal do 31. decembra 1972 in če so izpolnjeni tudi drugi pogoji, bo družinski član lahko zahteval odmero družinske pokojnine po prejšnjih predpisih najdalj do 31. decembra 1973. Če jo bo zahteval kasneje, se bodo za presojo pravice in za odmero pokojnine uporabili novi predpisi.

Podoben je primer pri invalidski pokojnini. Pri njej je zavarovani primer dan nastanka invalidnosti, ki ga ugotovi invalidska komisija. Če je invalidnost nastala po prejšnjih predpisih, če bo zahteval pokojnino do 31.12.1973. Če bo zahtevo vložil kasneje, se bodo za odločanje o pravici in za odmero pokojnine uporabili

novi predpisi. Za osebo, pri kateri bo invalidska komisija ugotovila, da je invalidnost nastala po 1. januarju 1973, se bodo za ugotovitev pravice in za odmero pokojnine uporabili samo predpisi, ki veljajo od 1. januarja 1973 dalje.

Glede starostne pokojnine zvezni zakon ne pove, na katero pokojnino misli. Gre za to, ali je zajeta tudi tako imenovana predčasna pokojnina. Tudi predčasna pokojnina je starostna pokojnina, torej se tudi za predčasno pokojnino uporablja določba 69. člena zveznega zakona.

Zavarovanec, ki je do 31.12.1972 izpolnil pogoje za starostno pokojnino, lahko zahteva še vse leto 1973, da se mu pokojnina odmeri po prejšnjih predpisih. To pomeni, da se mu pokojninska osnova določi po tistem petletnem povprečju osebnega dohodka od leta 1965 dalje, ki je zanj najugodnejše. Po novih predpisih tvori pokojninsko osnovo osebni dohodek iz desetletnega obdobja. Ker se za pokojninsko osnovo ne upošteva osebni dohodek pred letom 1966, tvori letos pokojninsko osnovo po novih predpisih osebni dohodek iz sedem oziroma osemletnega obdobja, glede na to, ali bo zavarovanec določil dan upokojitve po 30. juniju letos, in če je prejel letos osebni dohodek vsaj za šest mesecev. Desetletno povprečje bo torej uveljavljeno postopoma. Ne bomo naštevali, kakšni so pogoji za starostno pokojnino; predpostavljamo, da je prizadetim zavarovancem to poznano. Starostno pokojnino – „redno“ starostno kot „predčasno“ starostno pokojnino lahko zahteva zavarovanec, ki je izpolnil pogoje zanj do 31. decembra 1972, še po prejšnjih predpisih vse do 31.12.1973. Kaj je ugodnejše, upokojitev po prejšnjih ali upokojitev po novih predpisih, to sprašujejo zavarovanci. Enostavnega in enotnega, za vse primere veljavnega odgovora na to vprašanje ni. Prav za vsak posamezen primer je treba ugotoviti oziroma izračunati, kaj je za zavarovanca ugodnejše. Splošno pravilo bi bilo lahko le takšno: če se je zavarovanec osebni dohodek od leta 1966 dalje povečeval približno tako, kot so se iz leta v leto povečevali povprečni osebni dohodki zaposlenih, ne bo razlike pri višini pokojnine, če bo odmerjena po prejšnjih ali po novih predpisih. V vseh drugih primerih pa bo odmera po prejšnjih predpisih najbrž ugodnejša. Če se je zavarovancu zadnjih nekaj let

osebni dohodek povečeval počasneje oziroma izraženo v odstotkih manj, kot so se povečevali povprečni osebni dohodki zaposlenih, bo zavarovancu kazalo zajeti osebni dohodek iz petletnega obdobja 1965 – 1969 ali 1966 – 1970 ali 1967 – 1971, ker se po tem povprečju odmerjena pokojnina usklajuje od 1971, 1972 oziroma 1973 dalje. Če pa se je zavarovanec v zadnjih nekaj letih osebni dohodek hitreje oziroma močneje povečeval, kot so se povečevali povprečni osebni dohodki zaposlenih, bo zanj ugodnejše vzeti povprečje 1967 – 1971 ali 1968 – 1972 ali celo 1969 – 1973. Vse to se da ugotoviti le s konkretnim izračunom, ki ga bodo opravili na podružnici skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Še o predčasni pokojnini nekaj besed. Zavarovanec je moral pogoj pokojninske dobe (moški 35, žene 30 let) in starosti (55 moški, žene 50 let) dopolniti do 31.12.1972. Predčasna pokojnina, odmerjena po pokojninski dobi, se bo znižala za 1,33 % za vsako leto, ki po stanju 31.12.1972 manjka moškemu do 60 in ženski do 55 let starosti. Tudi ta zavarovanec lahko izbere najugodnejše petletno povprečje osebnega dohodka.

Zavarovancu, ki je izpolnil pogoje za starostno pokojnino do 31.12.1972 in bo zahteval upokojitev po prejšnjih predpisih, se bo na njegovo zahtevo štel v pokojninsko osnovo tudi v letu 1973 prejeti osebni dohodek, v pokojninsko dobo pa čas zavarovanja v letu 1973. To velja tako za redno starostno kot za predčasno pokojnino; za predčasno pokojnino pa smo že dejali, da se zmanjšuje glede na starost, ki jo je zavarovanec dopolnil do 31.12.1972.

Splošno priporočilo bi se lahko glasilo: Zavarovanci, ki ne želijo takoj prekiniti delovnega razmerja, naj ne hitijo z vlaganjem zahtevkov za starostno ali predčasno pokojnino, ker imajo za to čas še vse letošnje leto. Njihova odločitev bo proti koncu leta odvisna tudi od tega, kako se bo letos gibal njihov osebni dohodek in kakšna bo usklajitev pokojnin s 1. januarjem 1974. Vse to pa bo znano šele novembra ali decembra letos.

J. E.

PRIHODNJIČ: PRAVICE IZ POKOJNINSKEGA IN INVALIDSKEGA ZAVAROVANJA

● AVSTRIJA

ZA BOLJŠE VARSTVO PRI DELU

Po najnovjših podatkih dunajske centralne statistike se na delu v Avstriji na leto poškoduje 150.000 do 175.000 oseb. Zato so se avstrijske oblasti odločile, da bodo sprejele zakon o varstvu pri delu, ki bo prav gotovo dobrodošel tudi jugoslovanskim delavcem v tej državi. V letu 1971 je bilo namreč v Avstriji poškodovanih 13.700 jugoslovanskih delavcev, med njimi se jih je 35 smrtno ponesrečilo.

Število naših poškodovanih zdomcev se je v minulemu letu še povečalo. Največkrat je šlo za pomanjkljivo ali nikakršno delovno zaščito. Mnogo takih primerov je bilo zlasti v manjših podjetjih z dokaj zahtevnim delovnim procesom. Nekatera avstrijska podjetja so namreč tujo delovno silo nastavila le na nevarnih delovnih mestih.

Trda pot do kruha na tujem

Na posvetovanju socialogov v Opatiji so v razpravi o položaju jugoslovanskih delavcev v tujini ugotovili, da so ti delavci v enakopravnem pravnem, ekonomskem, kulturnem in vsakršnem položaju v primerjavi z delavci v tisti državi, v kateri so zaposleni. Podrejenost tujih delavcev izvira iz dejstva, da delajo pod mnogo težjimi pogoji kot njihovi domači tovariši. Da bi v čim krajšem času prihranili čimveč denarja, se na delu izčrpavajo, dosegajo namreč 23 % večjo produktivnost dela kot doma! Dilema, ali delavci

na začasnem delu v tujini pripadajo domačemu delavskemu razredu ali delavskemu razredu države, v kateri delajo, je nakazala, da se do 6 % jugoslovanskih delavcev identificira z našim delavskim razredom, medtem ko se jih 14 % počuti kot del delavskega razreda države, v kateri delajo. Na posvetovanju je bilo slišati tudi mnenje, da bodo zdomci od vrnitvi z dela v tujini ustvarili v delavskem razredu Jugoslaviji nekakšno podskupino; kar bi lahko glede na njihovo število pomenilo resen družbeni problem.

PREDSTAVLJAMO VAM

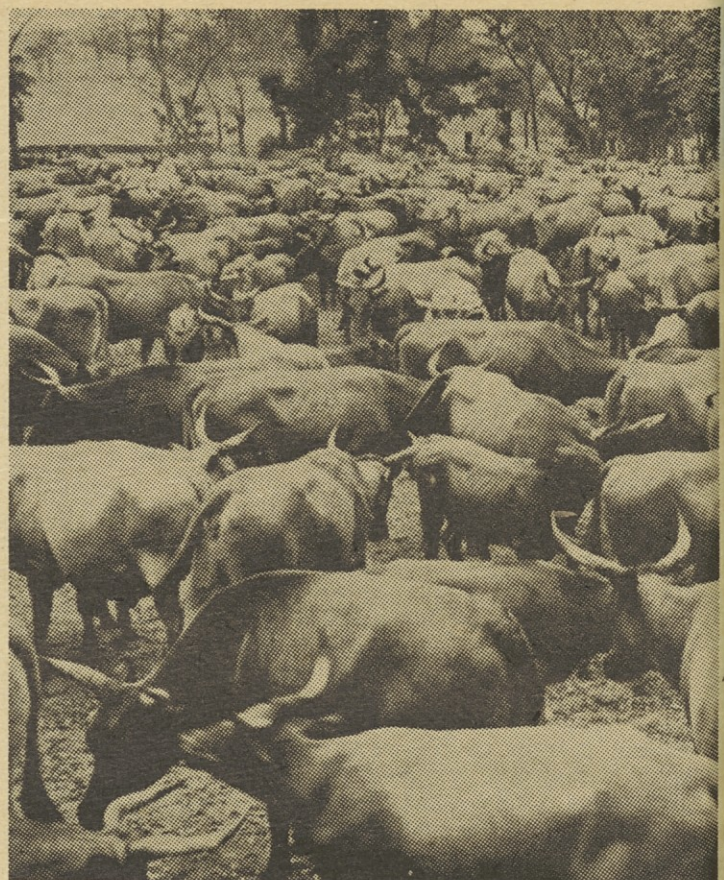
SINDIKALNO GIBANJE V AFRIKI

Dejavnost sindikatov v posameznih napredno usmerjenih afriških državah je danes usmerjena v podporo vsem prizadevanjem za udržitelje nacionalne neodvisnosti, zlasti v ekonomskem smislu. Na tem področju se sindikati vsestransko angažirajo in njihova dejavnost predstavlja mobilizacijo vseh notranjih sil za čim uspešnejši gospodarski razvoj. To velja predvsem za Tanzanijo in Zambijo. Sindikati podpirajo državne intervencije v gospodarstvu in pomagajo aktivirati najširše ljudske množice za prostovoljno delo, poleg tega pa sindikati aktivno sodelujejo v pripravah in izvajanju gospodarskih planov, delovne zakonodaje. Vse to je rezultat njihove želje, da bi vplivali na ekonomski in socialni razvoj svojih držav. Značilno zanje je tudi to, da sodelujejo pri uresničevanju programa pospešene industrializacije, kajti po mnenju afriških sindikatov je industrializacija tista, ki bo pripomogla, da bo njihovo gospodarstvo vse manj odvisno od kolonialne strukture.

Značilno je tudi to, da afriški sindikati posvečajo veliko pozornost krepitvi zadržnega gibanja in po mišljenju mnogih sindikalnih predstavnikov bo to gibanje odigralo pomembno vlogo pri krepitvi proizvodnje na kolektivističnih načelih.

Vsekakor pa sindikalna akcija na kmetijskem sektorju predstavlja eno najpomembnejših akcij v Afriki, saj je v večini afriških držav kmetijstvo glavna gospodarska veja.

Vprašanje udeležbe delavcev v upravljanju postaja iz dneva v dan bolj aktualno v delavskem razredu Afrike. Tako se to vprašanje pojavlja v programih posameznih političnih in sindikalnih organizacij. V tem pogledu je odšla najdlje Tanzanija, kjer že potekajo priprave za uvedbo delavskega samoupravljanja. Vlada je nacionalizirala vse banke in zavarovalnice ter največje zunanjetrgovinske ter veletrgovske trdnice. S tem je bila vzpostavljena kontrola nad večjim delom gospodarstva in z nacionalizacijo kakih 40 % industrije se je bistveno spremenila tudi struktura lastnine. Leta 1969 je vlada Tanzanije objavila odlok o osnovanju delavskih svetov v vseh industrijskih vejah v državi. S tem aktom so bile funkcije delavskih svetov ločene od funkcij komitejev za delo. Ti komiteji se bodo v prihodnje ukvarjali z vprašanji delovne discipline in plač, medtem ko se bodo delavski sveti ukvarjali s problemi posamezne tovarne ali industrije v celoti (planiranje proizvodnje, dohodki, investicije itd.). V tem pogledu so sindikati Tanzanije zelo aktivni in pošiljajo svoje

V Afriki so razsežna savanska prostranstva kakor ustvarjena za živinorejo na veliko, kar še posebej velja za visoke planote. In vendar so črede rejene goveje živine, kakor jo vidimo na našem posnetku, prava redkost.

aktiviste v Jugoslavijo in v nekatere skandinavske države. Podobne spremembe pripravljajo tudi v Zambiji, vendar moramo pri tem upoštevati, da sta tako Zambija kot Tanzanija danes v sorazmerno velikih težavah zaradi pritiska južnorodezijskega rasističnega režima in nekaterih notranjih težav.

V Kongu-Kinšasa je s posebnim zakonom iz leta 1964 predvideno osnovanje predstavniških komitejev za delo v podjetjih z več kot 25 zaposlenimi, listo kandidatov pa predlaga sindikat. Leta 1967 so sindikati v tej državi uresničili svoje dolgotrajne zahteve, da bi bili vključeni v upravljanje velikih koncernov za izkoriščanje mine-

ralnih ležišč. Tako je bilo nekaj sindikalnih voditeljev vključenih v upravni odbor državne kompanije za izkoriščanje mineralnih virov, ki upravlja z rudniki in z vso odgovarjajočo predelovalno industrijo v tej deželi. Podobne težnje so očitne tudi v drugih afriških državah, kot denimo v Keniji, Čadu in Kamerunu. Prihodnjič pa bomo predstavili nekatere najvažnejše in najmočnejše sindikalne organizacije v Afriki.

A. Š.

BREST
POHIŠTVO

»IGO«

Ljubljana

INDUSTRIJA GOSTINSKE OPREME
TRNOVSKI PRISTAN 8

- Priporočamo našo kvalitetno serijsko
- in izvenserijsko gostinsko opremo!

Nastanek »pogajalne fronte«

Nova sindikalna konfederacija zahodnoevropskih sindikatov

Sindikalni voditelji največjih zahodnoevropskih sindikatov so 8. februarja v Bruslju osnovali novo evropsko sindikalno konfederacijo. Odločitev o ustanovitvi te organizacije so spre-

jeli delegati 17 sindikatov iz osmih držav evropske gospodarske skupnosti in šest držav članic EFTA (Evropsko združenje za svobodno trgovino).

Nova organizacija, ki ji pred-

seduje 18-članski izvršni odbor – predsednik je Victor Feder, generalni sekretar britanske Trade Unionov – TNC – predstavlja novo obliko povezovanja zahodnoevropskih sindikatov, namenjeno predvsem oblikovanju »pogajalne fronte« v odnosu do evropske gospodarske skupnosti.

Pripomniti pa je treba, da v novi konfederaciji prevladujejo socialdemokratski sindikati in da se konfederaciji še niso pridružili krščanski in komunistični sindikati, ki dandanes zlasti v Italiji in Franciji združujejo veliko število delavcev.

Zanimivo je tudi to, da je skupščina nove evropske sindikalne konfederacije zavrnila predlog sovjetskih sindikatov, da bi se v novo konfederacijo vključili tudi sindikati vzhodnoevropskih socialističnih držav.

OBLIKOVANJE KITAJSKIH SINDIKATOV

Po zadnjih vesteh se kitajski sindikati, ki so bili v obdobju kulturne revolucije (1966 – 1969) razpuščeni, ponovno oživljajo.

Vsekitajska sindikalna federacija, ustanovljena 1925. leta, je bila v obdobju nacionalistične vlade v ilegali. Po zmagi socialistične revolucije v šestdesetih letih je – pred razpustitvijo – vsekitajska sindikalna federacija obsegala 16 nacionalnih industrijskih sindikatov z več kot 20 milijoni članov in s približno 140.000 lokalnimi sindikati. V obdobju »kulturne revolucije« so funkcije sindikatov delno opravljali delavski upravni komiteji, toda brez vsakršne centralne organizacije.

Obnavljanje kitajskih sindikatov predstavlja pomemben korak k obnavljanju državnih institucij, ki so razpadle v času kulturne revolucije. Med najbolj bistvenimi nalogami kitajskih sindikatov omenjajo poročevalci naslednje:

– organizirati in izobraziti mase delavcev in uslužbencev v tovarnah, podjetjih, šolah itd.;

– dati delavcem – vsem zaposlenim – politično, kulturno in tehnično izobrazbo;

– pomoč upravljavcem v podjetjih, da se izboljšajo delovne in življenjske razmere delavcev.

MODNA HIŠA

S POSLOVNIMI
ENOTAMI V LJUBLJANI,
MARIBORU IN OSIJEKU
VAM NUDI

bogato in vedno aktualno izbiro otroške, moške in ženske konfekcije, modnega metrskega blaga, pletenin in visoko kvalitetne usnjene konfekcije in galanterije.

PISMO Z DUNAJA

DELOVNI RAZGOVOR O SODELOVANJU MED JUGOSLOVANSKIMI IN AVSTRIJSKIMI SINDIKATI

Dne 19. in 20. februarja so se – tako kot že večkrat doslej – sestali na Dunaju predstavniki ZSJ in OEGB z namenom, da preučijo vprašanja bilateralnega sodelovanja in številne probleme v zvezi s položajem naših delavcev v Avstriji in angažiranjem avstrijske zveze sindikatov s tem v zvezi.

Dnevni red dvodnevne sestanka, ki je potekal v konstruktivnem vzdušju, je bil zelo obsežen in je zajel vsa odprta vprašanja sodelovanja obeh sindikalnih organizacij, v številnih sodelovanjih republik in občinskih organizacij, nato vprašanja o položaju v mednarodnem sindikalnem gibanju ter o problematiki delovnih in življenjskih razmer gostujočih jugoslovanskih delavcev v Avstriji. Kar zadeva

tako imenovano zaposlovanje na črno v Avstriji, so bili predstavniki obeh organizacij soglasni, da je treba vložiti še več naporov in vplivati na državne organe v Avstriji, da preprečijo delodajalcem zaposlovanje naše delavce mimo obstoječega sporazuma o zaposlovanju. S tem v zvezi je bilo govora tudi o sezonskih delavcih, dnevnih ter tedenskih delavcih – mejaših, kar je značilno predvsem za mejne predele ob Muri. Glede rešitve teh vprašanj bodo sindikalne organizacije najbrž izoblikovale skupno priporočilo, ki ga bodo posredovale mešani avstrijsko-jugoslovanski komisiji o zaposlovanju, ki se bo sestala v predvidoma v mesecu marcu.

Kar zadeva sodelovanje

občinskih sindikalnih organizacij in sindikalnih organizacij v podjetjih je bila z obeh strani izražena želja za nadaljnje, predvsem delovno in študijsko sodelovanje, ki bo prispevalo k boljšemu medsebojnemu spoznavanju in razumevanju. Pri tem so bili poudarjeni številni že obstoječi stiki slovenskih in hrvaških sindikatov s sindikati v sosednjih avstrijskih pokrajinah. To sodelovanje je pomemben dejavnik pri ustvarjanju razmer, ko bodo progresivne sile v avstrijskem delavskem gibanju lahko bolj učinkovito vplivale na doslednejše reševanje vseh perečih življenjskih vprašanj slovenske in hrvaške narodnostne skupnosti v Avstriji, kar je tudi pogoj za boljše odnose in sodelovanje med obema sosednjima državama.

TE DNI SO REKLI

DR. ANTON VRATUŠA,
podpredsednik ZIS, za sara-
jevsko „Oslobodjenje“:

Ne bojujemo se za uravnilov-
ko, temveč za uresničevanje
načela nagajevanja po delu.
Nihče ne sme živeti na račun
drugega, nihče ne sme nikogar
izkoriščati. To je bistvo. Da bi
to dosegli, moramo zagotoviti,
da bo vsakdo aktiven dejavnik v
tem boju, še zlasti pa, da bo
človek v organizaciji združenega
dela – organiziran samouprav-
ljavec – razpolagal s sadovi se-
danjega in minulega dela.
Ustvariti moramo tak mehani-
zem in vanj vključiti tudi uprav-
ni stroj, da bo kroženje druž-
benega kapitala in razpolaganje s
proizvodnimi rezultati pod nad-
zorstvom tistega, ki ta sredstva
ustvarja. To je ključ za urejanje
družbenih protislovij in tudi za
odpravljanje vzrokov nepravil-
nih socialnih razlik pri nas.

MILKA PLANINC, predsed-
nica CK ZK Hrvatske, v po-
govoru z novinarji „Vjesni-
ka“:

S sedanjimi stabilizacijskimi
ukrepi smo v fazi državne inter-
vencije, ki naj naredi red, da se
bo vsak držal svoje obveznosti,
kar bi moralo biti sicer samo-
umetno. To ni nič drugega kot
„policijski“ način uvajanja reda.
Država ima ta trenutke funkcijo
„policijske“, ki dela red, seveda
nujno potreben red, ki je tren-
utno pogoj, brez katerega ne
moremo razvijati samouprav-
ljanja.

Verjetno bomo prisiljeni še
posegati po podobnih ukrepih,
seveda s še težjimi posledicami,
če iz sedanjega stanja ne bomo
izšli z vzpostavljenimi novimi in
skladnejšimi ekonomskimi od-
nosi v družbi, vstevši predvsem
prenašanje skupnih rezultatov
dela v roke delavcev. V tem bo
tisti „biti ali ne biti“ našega sa-
moupravljanja, v tem je odlo-
čilna odgovornost in vloga par-
tije.

ANDREJ MARINC, pred-
sednik republiškega izvršne-
ga sveta, v pogovoru s poli-
tičnim aktivom in gospodar-
stveniki kranjske občine:

Lani so republiška sredstva za
posege v gospodarstvu znašala
1220 milijonov dinarjev. To so
obveznosti iz neproračunske bi-
lance federacije, regresi in kom-
penzacije, obveznosti do infra-
strukture, stimulacija za izvoz
itd. Izvršni svet se je odločil za
drugačen koncept. Medtem ko
so se sredstva za posege v gospo-
darstvu lani povečali za 20 od-
stotkov, naj bi letos odločno
zavrl njihovo rast. Če bi namreč
ali po tej poti dalje, bi se odnosi
v gospodarstvu oblikovali če-
dalje bolj etatično, čedalje
več sredstev bi odtokalo iz go-
spodarstva, saj je bilo letos za-
hitevov kar za 1600 milijonov
dinarjev.

KIRO GLIGOROV, član IB
predsedstva ZKJ, na razšir-
jeni seji komisije CK ZKS za
družbenoekonomsko vpra-
šanja in socialno politiko:

Zdaj lahko namenja gospo-
darstvo za gospodarske investicije le
tretjino lastnih sredstev, kar dve
tretjini investicijskih sredstev pa
imajo v rokah banke. Očitno je,
da tisti, ki usmerjajo in nadzirajo
dve tretjini vseh gospodarskih
investicij, dejansko usmerjajo
tudi razvoj, in to večkrat mimo
volje in interesov organizacij
združenega dela!

Pri obratnih sredstvih gospo-
darstva je stanje še manj ugodno,
naj je med skupnimi sredstvi le
petina lastnih sredstev. Potem-
takem je jasno, da je treba ma-
terialno okrepiti temeljne orga-
nizacije združenega dela.

V posebni komisiji pri izvrš-
nem biroju ZKJ, ki se ukvarja s
pripravo razvojnega koncepta
Jugoslavije in z oblikovanjem
izhodišč za preobnovo gospodar-
skega sistema, se zavzemamo za
nekatero korenito spremembo
sedanjih razmerij. Za prihodnjo
razširjeno reprodukcijo je naj-
pomembnejše samofinanciranje
gospodarstva, čeprav tega ne
pojmujejo ekstremno.

Sedaj kreditni odnosi med
gospodarstvom in bankami se
bodo morali spremeniti tako, da
bodo zavzemali le obseg, ki je
zares nujen potreben. Razmišlja-
nja v omenjeni komisiji težijo za
tem, da bi ob bolj prožni opre-
delitvi vloge emisijske banke in
poslovnih bank obdržala Na-
rodna banka Jugoslavije v pri-
hodnje le kako četrtino sredstev,
s katerimi razpolaga zdaj.

ČZP DELAVSKA ENOTNOST

obvešča, da je izšla

knjiga dr. Bogdana Kavčiča:

SODOBNI SOCIOLOŠKI PROBLEMI SAMOUPRAVLJANJA V PODJETJIH

Prednaročnikom smo jo že pričeli pošiljati.

Drugi interesenti lahko knjigo še vedno naroče po prodajni ceni 65 dinarjev za izvod
pri upravi ČZP DELAVSKA ENOTNOST, 61000 Ljubljana, Dalmatinova 4.

STARA PRAKSA V NOVI OBLEKI

Predlog programa dolgoročnega razvoja kme-
tijstva, ki naj bi ga že spomladi začeli uve-
ljavljati s pomočjo in avtoriteto medrepu-
bliškega sporazuma, je – podobno kot v drugih
republikah – tudi v Sloveniji naletel na vrsto
kritičnih pripomb. Sestavljalcem zlasti velja oči-
tek, da so premalo upoštevali socialne in druge
posledice uresničevanja takšnega programa ter
proizvodne možnosti zasebnega sektorja s po-
močjo kooperacij in zadružništva, kakor tudi
prozorne centralistično-etatične težnje in ne-
jasnosti v zvezi z zbiranjem ter porabo do-
polnilnih sredstev.

Po predlogu dolgoročnega razvoja kmetijstva
naj bi namreč pri financiranju tistih vej kme-
tijstva, ki so splošnega pomena, sodelovala
vsaka republika in pokrajina v sorazmerju z nje-
no splošno porabo teh proizvodov. Pri tem naj
bi veljala dva kriterija: posebej za dopolnilna
sredstva za družbeni sektor in posebej za za-
sebn sektor. Razvoj privatnega sektorja naj bi
podpirala vsaka republika ali pokrajina le na
svojem področju, za to pa bi morala zagotoviti
določeno vsoto denarja, denimo Bosna in Her-
cegovina 50 milijonov dinarjev, Črna gora 6,
Hrvaška 100, Makedonija 30, Slovenija 40, ožja
Srbija 120, Vojvodina 90 in Kosovo 10 mili-
jonov dinarjev letno. Pri dopolnilnih sredstvih
za investicije v družbenih gospodarstvih pa bi
morale republike in pokrajine zagotoviti toliko,
kolikor jim bo odmerjeno, neodvisno od potreb
družbenega gospodarstva na njihovem pod-
ročju, ta sredstva pa naj bi vlagali po potrebah
ne glede na to, kdo jih je prispeval.

Tako naj bi Bosna in Hercegovina prispevala
v zvezni sklad za razvoj kmetijstva 47 milijonov
več denarja, kot bi ga dobila vrtnjenega, Črna
gora 7 milijonov, Hrvaška 18 milijonov, Slo-
venija 30 milijonov in ožja Srbija 54 milijonov.
Skupno vsoto tako zbrane denarja naj bi raz-
delili med Vojvodino, Makedonijo in Kosovo.
Že prvi pogled na te številke pove, da gre

spet za predlog, kako z zveznim posredništvom
pretakati presežno delo iz bolj razvitih na manj
razvita področja!

Razen tega predlog programa ne upošteva že
dosežene stopnje ekonomskih in družbenih od-
nosov: njegovi avtorji bi nas radi vrnili v pred-
amandmajske čase. Tudi zato ne kaže preveč
zaupati predlaganemu programu kmetijskega
razvoja, ker ga spremljajo grožnje o po-
manjkanju hrane. Program prav tako ne upo-
števa interesov in ravnanja proizvajalcev. Dol-
goročni program razvoja kmetijstva v Sloveniji
izhaja na primer iz interesov in možnosti vsake
TOZD in zasebnega kmetijstva in je dejansko
seštevek njihovih interesov ter načrtov razvoja.
Po takšni poti bi morali priti tudi do zveznega
načrta razvoja kmetijstva. Uveljavitev pred-
laganih rešitev v predlogu programa razvoja
kmetijstva pa bi nedvomno le konzervirala se-
danje razmere in zavrla integracijo kmetijstva na
enotnem jugoslovanskem tržišču. Zlasti eko-
nomsko škodljivo pa je dejstvo, da avtorji pro-
grama vztrajajo pri centralnih, zveznih skladih.
V Sloveniji smo proti ustvarjanju nekakšnih
zveznih skladov po proračunskem ključu, kajti
mnogo bolj učinkovita je politika financiranja
proizvodnje. Vsaka republika naj bi financirala
proizvodnjo tistih kmetijskih pridelkov, ki jih
potrebuje. Tiste količine živil, ki jih ne more
pridelati doma, pa naj bi si oskrbela s finan-
ciranjem proizvodnje v drugih republikah, ven-
dar ne z neposrednimi dogovori republiških
upravnih organov, marveč s pomočjo in sode-
lovanjem kmetijskih delovnih organizacij, ži-
vilske industrije, trgovine in bank. Tako bi se
celotno kmetijstvo tudi najhitreje povežalo na
jugoslovanskem trgu.

A kar je še najpomembnejše: povežalo bi se
samoupravno, na osnovi interesov temeljnih
organizacij združenega dela, ne pa pod vsiljenim
zveznim skrbništvom.

V. B

Uskladiti z ustavnimi dopolnili!

Interesne skupnosti na pod-
ročju izobraževanja, ki smo jih
ustanovili na področju Jugosla-
vije od leta 1969 dalje, niso
osnovane na načelih ustavnih
dopolnil, zato jih je nujno treba
reformirati. O tem, kako to
opravi, pa so razpravljali na
posvetovanju predstavnikov in-
teresnih skupnosti ter sindi-
katov iz vseh republik ter po-
kraj in v Svetu ZSJ.

O prilagoditvi interesnih
skupnosti na področju izobra-
ževanja amandmajskim načelo-
m so največ storili na Hrva-
škem, kjer so ustanovili že 17
novih, pričakujejo pa še 30 in-

teresnih skupnosti na področju
izobraževanja in nekaj speciali-
ziranih po panogah. Interesne
izobraževalne skupnosti na
Hrvaškem imajo v svojih skladih
več kot milijardo dinarjev, ki so
jih zbrale s 3 % prispevkom za
izobraževanje, na uporabo teh
sredstev pa kolektivi, ki denar
plačujejo, nimajo nobenega
vpliva. Tako je od 115 pred-
stavnikov republiške izobraže-
valne skupnosti 69 prosvetnih
delavcev, od tega 64 direktorjev
ter drugih vodilnih oseb raz-
ličnih izobraževalnih ustanov.
Podobne razmere so tudi v dru-
gih republikah, s to razliko, da
so jih najbolj spoznali na Hrva-

škem. Zato sindikati vztrajajo
pri zahtevi, da je treba refor-
mirati sedanje izobraževalne
skupnosti: prilagoditi jih je tre-
ba načelom ustavnih dopolnil, v

njihove organe pa naj pride več
predstavnikov gospodarstva,
ustanoviti pa bi bilo treba še
nove interesne skupnosti po
strokah ter skupinah podjetij.

– Za sedaj de-
valvacije ne ob-
čutim, kaj pa bo,
še ne vem ...

... v jugoslovanskih sindikatih

ČRNA GORA

KONGRES SINDIKATOV V JULIJU

Predsedstvo konference Zveze sindikatov Črne gore je sklenilo da
bo V. kongres sindikatov te republike zasedal v prvi polovici meseca
julija letos. Dokončni datum bo še določen. Sindikalne organizacije
bodo za kongres izvolile kakih 250 delegatov.

Po oceni predsedstva konference črnogorskih sindikatov bo V.
kongres odločilnega pomena za delavski razred in za nadaljnji razvoj
družbenoekonomskih odnosov v Črni gori. To toliko bolj, ker so
pred nami nove ustavne spremembe, ker smo sredi procesa ekonom-
ske in družbene stabilizacije ter reševanja aktualnih problemov na
področju socialne politike. Priprave na kongres bodo v bistvu pome-
nile samo nadaljevanje sedanje intenzivne akcije sindikatov na tem
področju. Kongres bo kritično ocenil pojave v črnogorski družbi, ki
so v nasprotju s samoupravnimi načeli in socialističnimi normami
ravnjanja, ter opozoril na odpore in dileme, ki se porajajo na poti
nadaljnega razvoja samoupravljanja. Še posebej pa nameravajo v
predkongresni aktivnosti oceniti dosedanje izkušnje Zveze sindikatov
in posebnih sindikatov ter odgovoriti na vprašanje, kako uskladiti
organiziranost sindikatov s funkcijami, ki jih imajo v sodobni družbi.

Sodišča ostreje!

V odboru za pravosodje družbenopolitičnega zbora zvez-
ne skupščine so ugotovili, da slabosti niso obsle niti pravo-
sodja. Zvezni javni tožilec Marina je dejal, da je bilo pravo-
sodje obremenjeno z liberalizmom, lažnim humanizmom,
formalizmom, samaritanstvom in z meščansko sentimental-
nostjo. Svojo oceno je podprl s podatki o zelo blagem kazno-
vanju storilcev kaznivih dejanj. V tem lahko iščemo vzroke,
da mnogi kaznjenci, takoj ko zapustijo zapor, ponovno sto-
rijo enaka ali podobna kazniva dejanja.

Vendar pa se je v minulem letu, zlasti v drugi polovici –
kot so ugotovili na seji odbora – znatno izboljšala aktivnost
organov pravosodja. Sodišča so poostrih kazensko politiko
tako do kriminalcev kakor do povzročiteljev nevestnega po-
slovanja, sklepanja škodljivih pogodb in drugih zlorab v go-
spodarstvu.

OSIP KADROV IZ PREMOGOVNIKOV

Rudarji, zaposleni v jugoslo-
vanskih premogovnikih, imajo
relativno najnižje osebne do-
hodke med vsemi državami. Po-

datki o tem so bili pred zvezno
skupščino 1963. ter 1967. leta
kakor tudi letos. Po podatkih
zveznega zavoda za statistiko so
nominalni dohodki v jugoslo-
vanskem gospodarstvu v 10
mesečih leta 1972 znašali v po-
prečju 1.785 dinarjev mesečno,
v negospodarskih dejavnostih
pa celo 2.04 dinarjev. V tem
obdobju je v srednjebosanskih
rudnikih to poprečje znašalo
1.360 dinarjev, pri čemer je
všteto celo delo ob sobotah, ne-
deljah in praznikih. V tem času
so največji rudniki, ki oskrbu-
jejo termoelektrarne, poslovali
z izgubo in se zato ni treba ču-
diti, da je v minulem letu za-
pustilo jame teh rudnikov
2.000 rudarjev. Ta izguba je ne-
nadomestljiva, ker gre za iz-
kušene rudarje, mojstre in inžen-
irje. Razmere v rudnikih so
zelo kritične, republike pa rud-
nikom ne morejo pomagati, ker
so cene premoga v pristojnosti
federacije.

„Tako otroci, kaj še manjka na naši lepljenki?“ „Sonček, seveda!“ In tovarišica Marija je pomagala narediti tudi sonček, ki so ga Nuška, Mojca, Jelka in Andrejka naredile na sliko

Kadar v Mariboru pada dež, otroci iz vzgojno-varstvenega zavoda „Boris Peče“ telovadijo kar na hodniku, sicer pa na dvorišču

Družba se smehlja, služba pa...

V Mariboru ne pozabljajo, kdo plačuje samoprispevek in čigave roke kujejo denar za razvoj otroškega varstva ● Poudarek na obveščanju o izpolnjevanju obljubljenega programa je stvar, ki se razume sama po sebi

Menda ni pretirana trditev, da zadnje čase v Sloveniji otroško varstvo ni več peto kolo pri družbenem vozu. O njem se veliko govori in — prav gotovo še pomembneje — tudi napravi se veliko. Ne moremo reči, da vse, kar bi bilo treba, vendar napredka nima pomena zanikati. Še posebej ne v nekaterih krajih, med katere moramo vsekakor uvrstiti tudi Maribor.

Našo domnevo smo hoteli preveriti v pogovoru s predsednico izvršnega odbora temeljne skupnosti otroškega varstva v Mariboru **ELO DOLENC**. „Bi lahko za uvod povedali, ali bo po vašem mnenju družbeni dogovor o programskih nalozah otroškega varstva v vaši občini sprejet ali pa ga utegnejo zavreti (ali iztiriti) težave in nerazumevanje?“

— Posebnih težav ne pričakujem. Vedeti moramo, da je v Mariboru od vseh zaposlenih praktično 40 % žensk. Posebno v večjih delovnih organizacijah jih je veliko. Lahko tudi rečem, da nasploh vlada v Mariboru veliko razumevanje za otroško varstvo. Uživa splošno podporo.

DOHITEVAMO ZAMUJENO

Prejšnja leta se je pri nas bolj malo gradilo, tako da moramo

dohiteti zamujeno. Zdaj imamo na voljo namenska sredstva, tako da smo zgradili na novo 16 vrtcev in adaptirali lepo število starih.

Poudariti moram, da imamo v predšolskem varstvu že 30 % vseh otrok. Ne samo v mestu. Tudi na podeželju. Prišli so do spoznanja, da je predšolska vzgoja otrok izrednega pomena. Prav gotovo je to spoznanje prišlo do izraza pri izrekanju „da“ na referendumu, ki nam zdaj omogoča, da zberemo okoli 800.000 dinarjev vsako leto za otroško varstvo. Seveda gre večina za vrtce.

„Naj torej rečemo, da so vrtci favoriti otroškega varstva v Mariboru?“

— Prav gotovo so prostori za predšolske otroke pereč problem, vendar je največja stiska s prostori za varstvo dojenčkov. Imamo samo ene jasli.

Potem smo morali nekaj ukreniti v varstvu lažje duševno prizadetih predšolskih otrok. Zdaj imamo zanje dva posebna oddelka v vrtcu „Boris Peče“, tako da ne gre več za poskuse in ugotavljanja, temveč za konkretno delo. Ocene so zelo ugodne, tako da bomo vsekakor morali take skupine ustanoviti še pri drugih vrtcih.

„Pravite, da imate vrtcev premalo, vendar se včasih sliši, da ta ali oni ni polno zaseden. Bo držalo?“

STARŠI SO IZBIRČNI

— Ne. Lani smo morali zaradi pomanjkanja prostorov zavrniti nad 500 prošelj. Res pa je, da je na nekatere vrtce večji „pritisk“, kot pa na druge. Starši pač poskušajo najti za svojega otroka boljše, modernejšo možnost.

„Če niso vse prošnje sprejete, izbira ni lahka in preprosta stvar?“

— Naša skupščina je sprejela splošne kriterije za sprejem. Prednost imajo otroci iz socialno ogroženih družin (ni naključje, da je tudi participacija iz družbenih skladov zanje največja), potem otroci mater samohranilk (no, tudi očetov) in še iz družin, kjer sta zaposlena oba starša.

Če smo že v pogovoru začeli z najmanjšimi, se je nadaljevanje vsiljevalo kar samo od sebe: varstvo v šoli.

— Zelo smo zainteresirani za razširitev podaljšanega bivanja v šoli, zaradi otrok in zaposlenih staršev. Za nove oddelke dajemo sredstva za opremo. Nekaj podobnega je tudi s šolsko prehrano. Toplo malico ali kosilo imajo skorajda že vsi otroci. Kolikor pač zmoremo, prispevamo svoja sredstva za adaptacijo šolskih kuhinj.

„Na referendumu so občani odločali, ali bodo zbirali samoprispevek za šolstvo in otroško varstvo. Na osnovi česa ste prikazali nujnost hitrejšega razvoja?“

— Ekonomski center v Mariboru je napravil študijo o bodočem razvoju otroškega varstva. Do 1980. leta. Na osnovi študije pripravljamo sproti letne programe.

KJE SO VARUŠKE?

„Tožbe na račun premalo in premajhnih prostorov niso navsezadnje nič nenavadnega. Za napredek so potrebni tudi ljudje. Kako ste torej s kadri?“

— Nekako še gre. Imamo prednost, da je v Mariboru vzgojiteljska šola, vendar... kljub vsemu imamo za vrtce premalo kvalificiranih kadrov. Pomagali smo si celo tako, da smo za absolvente srednjih šol pripravili enoletni seminar.

Komaj čakamo, da bi „pokrili“ primanjkljaj z varuškami, ki jih pa še ni od nikoder.

„Če bi ocenjevali Maribor kot mesto, bi lahko rekli, da ima dovolj posluha za življenjske potrebe svojih najmlajših prebivalcev? Jim da dihati?“

— Prej malo kot približno dovolj. Premalo je zelenih površin, igrišč... Ne mislim samo na prostore za igre pri šolah, temveč še bolj za javna igrišča. Naj bom malo zlobna: naši skupnosti največkrat ponujajo taka zemljišča, ki jih moramo

zadnjo lokacijo. Tako, vidite, čeprav sem rekla, da v mestu je razumevanje za naše probleme, še ni rečeno, da gre vse brez težav.

Sicer pa — da bodo stvari čiste — družba nam je naklonjena. Naše kritike lete na račun službe.

„Če smo že pri družbi, občanah... Koliko lahko ti vedo, kaj je s programi, ki ste jih obljubljali pred referendumom? Vedo tudi, kako se gospodari z njihovim denarjem iz samoprispevka?“

— Pred javnostjo moramo

šolskih otrok bo letos šlo 8,3 milijona, za usposobitev šolskih kuhinj 50.000, za nabavo opreme za oddelke podaljšanega bivanja 30.000, za razširitev varstva razvojno motenih otrok in pomoč pri sanaciji domov za razvojno motene in socialno ogrožene otroke 200.000, za družbene denarne pomoči socialno šibkim otrokom 300.000, za urejevanje javnih igrišč 50.000, za vračanje kreditov 2 milijona in za prirejanje seminarjev ter delovanje skupnosti 70.000 din.

„Iz Maribora kaj rade pri-

Borisu kosilo prav gotovo tekne, saj je pospravil že drugo porcijo krompirja

odkupovati, čeprav bi ta denar še kako potrebovali drugje. Videti je, kakor bi mi razpolagali z nikogaršnjim denarjem, čeprav vsi vemo, iz čigavih rok je prišel ta denar. Iz rok delavca.

SO PESKOVNIKI „PREDRAGI“ ALI JIH JE PREKRIL ASFALT?

Ali res mora biti tako, da se pri novogradnjah prav nazadnje — če sploh se — pomisli na prostor za peskovnik in še kaj drugega? No, vseh mestnih predelov ne moremo metati v isti koš... Ponekod pa je tako, da kljub najboljši volji ne najdemo niti ene lokacije za otroško igrišče. Je že vse zazidano in pod asfaltom. Starši se bodo morali sprijazniti s tem, da bodo morali peljati otroke v soseščino, če jih bodo hoteli imeti na zraku in soncu.

„Ni prostora ali ga „noče biti“?“

— Res ni. Smo sami preverili.

Na Taboru — naj bo za primer — kjer se res veliko gradi in prevladujejo mladi starši, smo komaj dobili za otroški vrtec

vsake tri ali šest mesecev z objavo v javnih občilih položiti račune in mislim, da je tako prav. Referendumski program smo dolžni izpolnjevati v celoti. V „Večeru“, na mariborskem radiu in zdaj bomo tudi v tovarniških časopisih objavljali, kako daleč smo z gradnjami, kako pritekajo sredstva, kako gospodarimo z njimi...

LETOŠNJI PROGRAM

Moram poudariti, da nimamo samo osemletnega programa gradenj na področju otroškega varstva, nakar bi ljudem rekli, da bomo vsako leto napravili, kolikor se bo pač dalo. Ne! Program je zelo natančen za vsako leto posebej, tako da je tudi kontrola uspešnosti lahko sprotna in zelo konkretna.

„Nam lahko malce konkretnije predstavite letošnji program, ki ste ga „vgradili“ v družbeni dogovor?“

— Podpisniki družbenega dogovora ne bodo zaradi podpisa plačevali več, kot so že doslej dajali za našo dejavnost. Kratak sprehod skozi program — za novogradnje in usposobitev prostorov za dnevno varstvo pred-

hajajo nove pobude, novosti... Je tudi tokrat kaj posebnega na zalogi?“

— Za „strašno“ posebnost že ne gre, vendar... Mimo ustavnih amandmajev ne moremo. Zdaj pripravljamo zgradbo temeljnih organizacij združenega dela, novo skupščino po delegatskem sistemu in naprej, vse do občine. Precej sodelujemo in se posvetujemo s Celjani. Ko bomo oboji dovolj daleč s predlogi, kako bi kazalo stvari urediti in izpeljati, se bomo usledili skupaj na zaključni pogovor. Rada bi poudarila, da bi še posebej radi dosegli večjo družbeno vlogo najbolj zainteresiranih, t.j. staršev. Res, krajevne skupnosti so ustanovitelji vrtcev (edinstven primer v Sloveniji), toda to je, kar zadeva vpliv družbe, premalo. Za soupravljalce v vrstcih bomo skušali dobiti predvsem mlade starše, ki imajo resnično živ stik z otroki.

Prepričani smo, da bodo sveti pomemben korak naprej. Povezava med kolektivi in starši bo bolj naravna, bolj neposredna. V korist otrok, seveda.

TEKST: IGO TRATNIK
FOTO: A. AGNIČ

Ela DOLENC, predsednica izvršnega odbora Temeljne skupnosti otroškega varstva Maribor

ŠTIPENDIJAM PREDNOST NA VSEH RAVNEH!

Finančni načrt izobraževalne skupnosti SR Slovenije, ki ga je skupščina te interesne skupnosti sprejela pred dnevi, daje tudi letos, kljub finančnim zadregam, prednost materialni preskrbi učencev in študentov. V globalu se ta sredstva povečujejo v primerjavi z lanskimi za četrtino in znotraj tega globala se v enakem sorazmerju povečujejo tudi sredstva za štipendije in posojila. V ta namen je predvidenih 37.250.000 din.

V razpravi, ki je tekla ob predloženem finančnem načrtu, k tej postavki ni bilo pripomb. Bilo pa je vendarle precej razpravljajcev, ki so se tako ali drugače dotaknili štipendijske politike.

Član skupščine iz občine Trebnje je menil, da bi morali v republiškem skladu zbrana sredstva za štipendije in posojila decentralizirati, prepustiti temeljnemu izobraževalnim skupnostim, vsaj tistim v nerazvitih območjih. Dejal je, da štipendije iz republiškega sklada bistveno ne izboljšujejo pomanjkanja strokovnih kadrov v občinah, ker da ti štipendisti raje ostajajo v večjih središčih. Pravilno in pošteno pa bi bilo, da bi vsaj nekaj let odslužili v domači občini. Kot drug razlog, ki narekuje decentralizacijo teh sredstev na občine, pa je navedel, da v občinah najboljše poznajo tako kadrovske potrebe kot kvalitete upravičencev do štipendije. In končno je dejal, da temeljna izobraževalna skupnost Trebnje daje sicer določena sredstva za štipendije, vendar na račun B programa, standarda osnovnih šol in tega je lahko bilo v minulem letu le za 430.000 din.

V razpravo so je vključil predsednik izvršnega odbora Ludvik Zajc, ki je opozoril, da ne bi smeli pozabiti, s kakšnim namenom je bil republiški sklad ustanovljen: da omogoči študij nadarjenim, ki pa za to nimajo sredstev v družini in tudi druge niso dobili štipendije; zato je večina štipendistov iz delavskih in kmečkih družin in iz območja manj razvitih občin; in dogovorjeno je bilo načelo, naj jim sklad omogoči študij na vseh stopnjah, za katere so sposobni, to pa seveda pomeni, da se ne vračajo v svoje občine n.p.r. že po zaključenem študiju na

drugi stopnji, če so sposobni študirati še na višji šoli, visoki ali univerzi. Ovrget pa je očitek, da se nočejo štipendisti tega sklada vračati v svoje občine. Ugotovil je, da upravni odbor sklada občine vedno obvesti, ko je štipendist z njihovega območja končal študij, toda, žal, pogosto ni odziva, ni izkazane interesa, da bi jih zaposlili. Dejal je tudi, da bi decentralizacijo sredstev tega sklada na občine lahko razumeli mnogi tako, da si posledj ni treba več prizadevati za pridobivanje novih, dodatnih sredstev za štipendije. Če pa so določene slabosti v delu upravnega odbora republiškega sklada, je nanje treba opozarjati, da bi se odpravile. Kot spodbuden primer drugačnega gledanja na zbiranje sredstev za štipendije je navedel primer občine Lendava, kjer se je temeljna izobraževalna skupnost dogovorila z delovnimi organizacijami za petletni program vlaganja v štipendije v znesku nič manj kot 30 milijonov din.

Podoba o štipendiranju je dopolnjevala tudi razpravatov. Hasla. Na obali so se lotili analize, ki naj bi pokazala, kolikšna so vlaganja delovnih organizacij v izobraževanje in še posebej v

štipendiranje. Od 42 največjih delovnih organizacij tri temu namenu niso namenile niti dinarja, 39 pa je v letu 1971 (za 1972 še ni zaključnih podatkov) namenilo izobraževanju 6 milijonov din, od tega en in pol milijon za štipendije in posojila. Po predvidevanjih je okrog 160 delovnih organizacij na obali nemanilo v tem letu za izobraževanje 10 milijonov din. Ob tem pa ugotavljajo, da je delež za štipendije sorazmerno skromen, in drugič, da bi morali podrobneje proučiti ostalo porabo za izobraževanje saj se očitno iz teh sredstev trošijo sredstva tudi za slaboumne ekskurzije v inozemstvo, kot je dejal, in tudi za nadpovprečno visoke stroške

za organizacijo kakšnih posebnih tečajev. Zato so pri njih sklenili predlagati družbeni dogovor o racionalni porabi vseh teh sredstev in menijo, da bi taka praksa bila koristna tudi drugod. Na osnovi takih analiz bi nemara tudi skupščina izobraževalne skupnosti Slovenije

lahko o štipendijski politiki enkrat razpravljala celoviteje.

V to razpravo se je vključila tudi podpredsednica izvršnega sveta dr. Aleksandra Kornhauser. Opozorila je, da napor za stabilizacijo ne pomenijo le restrikcije, pač pa tudi vlaganje v opremo, postopke in kadre. Letos bo gospodarstvo razpolagalo z milijardo 570 milijonov več sredstev. Vlaganja delovnih organizacij v znanost in raziskovalno delo v višini do 50 % od neto odhodka ne bodo obdavčena. In glede vlaganja sredstev v kadre moramo opredeliti obveznosti delovnih organizacij tako gospodarstva kot družbenih dejavnosti in opredeliti tudi odgovornosti za to.

Glede na vprašanja ali bodo občinske skupščine zmogle sredstva za realizacijo v republiki dogovorjene politike, pa je dejala, da izračuni kažejo, da bo to mogoče. Ne sicer v okviru sredstev, ki se bodo zbrala iz rednih virov, zato je izvršni svet predlagal stabilizacijski davek v višini 1 % od osebnih dohodkov in dodatni davek na avtomobile. Iz teh dveh virov naj bi zbrali dodatnih 40 do 50 milijonov din, ki bi jih na osnovi družbenega dogovora odstopili občinam. Z družbenim dogovorom pa bi se morali dogovoriti, da občinske skupščine ta sredstva uporabijo prioritarno za naložbe v okviru kulturnih skupnosti in izobraževalnih skupnosti, torej tudi prioritarno za štipendije.

S. G.

Kako po novem?

Uresničevanje ustavnih sprememb v zasavskih temeljnih kulturnih skupnostih

Minula posvetovanja skupščin temeljnih kulturnih skupnosti v zasavskih občinah o njihovem dosedanjem delu so med drugim opozorila, da bodo morale čimprej prilagoditi svojo nadaljno aktivnost ustavnim spremembam. To pomeni, da se bodo morale te interesne skupnosti resnično povezati z delom, z združenim delom, s čimer bodo delavci dobili širši vpliv na kulturo, kulturno politiko in uresničevanje kulturnih programov, kratkoročnih in dolgoročnih. Gre torej za globoke vsebinske spremembe, ne samo organizacijske, kot jih skušajo ponekod označiti.

Razprave o prilagajanju delovanja temeljnih kulturnih skupnosti ustavnim spremembam pa so poleg vsega drugega skušale odgovoriti na vprašanje, kako doseči večjo zainteresiranost temeljnih organizacij združenega dela za kulturno dejavnost, za vodenje resnične kulturne politike in za sofinansiranje kulturnega življenja? Uvajanje delegatskega sistema samo po sebi še ne bo omogočilo, da bi se čez noč spremenili dosedajšnji odnosi. Konec koncev so že tudi doslej delovne organizacije izbrale svoje člane v osrednje in druge samoupravne organe teh institucij. V skupščinah temeljnih kulturnih skupnosti delujejo ljudje, zaposleni v vseh delovnih skupnostih, gospodarskih in negospodarskih.

Enotnega odgovora na to vprašanje ni. Pač pa so v revirjih ugotovili, da bodo morale temeljne organizacije združenega dela v prihodnje večkrat razpravljati o kulturnih potrebah svojih zaposlenih, ne samo tedaj, ko se bodo odločale, koliko denarja skupnosti pa izvoliti ljudi, ki dobro poznajo kulturno problematiko in ki bodo z njo seznanjali tudi vse člane delovnih kolektivov. Skratka: interesi na področju kulture in kulturnega življenja bodo morali postati znatno širši, o razvoju kulture pa bodo morali odločati v znatno širših krogih, kot je bil to primer doslej. Že zdaj pa tudi v revirjih opozarjajo, da ne bi smeli odlašati s pripravi na resničen prehod delovanja temeljnih kulturnih skupnosti v skladu z ustavnimi spremembami. Novi statuti, poslovniki in vsi drugi dokumenti bi se morali odražati vse spremembe na tem področju. Delo pri tem pa ne bo niti lahko niti enostavno, zato bi morali že zdaj na izvršnih odborih temeljnih kulturnih skupnosti razmisliti o tem, kako urediti tehnično službo, ki je zdaj pravzaprav ni.

-m-

Širokih predlogov za odmrznitev osebnih dohodkov ne bo

Osebnih dohodki, ki na področju izobraževanja pomenijo tri četrtine vseh sredstev, bodo ostali vse leto na lani dogovorjeni ravni, se pravi v višini 95 % vrednosti iz samoupravnih

sporazumov. Tak dogovor sledi iz sprejetega finančnega načrta izobraževalne skupnosti SR Slovenije. Glede na sedanjo zamrznitev OD pa predlagajo odmrznitev le za najtežja delovna mesta, za nekvalificirane delavce, pa tudi za izplačilo nadur.

Informacija, ki se širi med prosvetnimi delavci, da si je uprava v finančnem planu zagotovila, da bo v II. polletju lahko realizirala 100 % OD iz samoupravnega sporazuma, po izjavi dr. Kornhauserjeve ni točna. Viški, ki se bodo pritekli nad predvidenimi, se bodo izdvajali, le pri interesnih skupnostih, kakršna izobraževalna je, se bodo izdvajali v lasten rezervni sklad. Že v marcu bo opravljena

analiza o usklajevanju osebnih dohodkov znotraj posamezne družbene dejavnosti, med posameznimi družbenimi dejavnostmi in med družbenimi dejavnostmi v celoti in gospodarstvom. Sledeč politiki ZK, da za enako delo priznavamo enako plačilo, bo na osnovi te analize izvršni svet SRS že v prvem polletju pripravil predlog zakona o usklajevanju OD, da bi po odmrznitvi OD ne zašli v nova neravnovesja.

Na skupščini izobraževalne skupnosti SR Slovenije pred dnevi je bil izvršnemu svetu izrečen s strani enega izmed govornikov očitek, češ da ni posredoval zveznemu izvršnemu svetu nekaterih predlogov za odmrznitev npr. za težka de-

lovna mesta, najnižje vrednotene kvalifikacijske skupine, nadurno delo, s katerim je nujno nadomestiti nezasedena delovna mesta ali delavce, ki imajo bolniški dopust.

Podpredsednica izvršnega sveta dr. Kornhauserjeva je ta očitek zavrnila. Ugotovila je, da bo informacija izobraževalne skupnosti Slovenije lahko popolna šele, ko jo bo potrdila tudi Služba družbenega knjigovodstva. Zato bo treba počakati do zaključnih računov in njihove analize s strani SDK. Vsi predlogi, ki jih bo izvršni svet SRS dal, bodo torej temeljili na uradnih podatkih, uveljavitev sprememb pa bi seveda veljala od 1. januarja 1973. To pa istočasno pomeni, da izvršni svet

širokih predlogov za spremembe ne bo dal, odpraviti moramo le najhujše anomalije.

Delitvena disciplina v lanskem decembru namreč tudi na področju izobraževanja povsod ni veljala. Samo en primer: na obali so bili do decembra samoupravni sporazumi uveljavljeni od 90 do 100 %, v povprečju 95 %. To povprečje pa je v decembru poskočilo na 97 %.

S. G.

Denar za nove oddelke bo!

Po zadnji seji skupščine izobraževalne skupnosti SR Slovenije je dokončno rešeno vprašanje, ki je pred štirinajstimi dnevi razburilo našo javnost, še posebej pa delavce na poklicnih šolah. Izobraževalna skupnost Slovenije v okviru sprejetega finančnega načrta zdaj zagotavlja sredstva za odpiranje novih oddelkov. Vse mladine so odprta šolska vrata.

Po dodatnem pojasnilu predstavnikov izvršnega sveta Skupščine SRS se sredstva izobraževalni skupnosti SR Slovenije letos povečajo po indeksu 112,5 za 17.799.000 din. Ker tega ne bo mogoče v celoti zagotoviti z rednimi viri, bo 25 milijonov din v prvem polletju pokritih iz sklada za posege v gospodarstvo, preostalih 28 milijonov din pa bo v drugem polletju potrebno zbrati v okviru družbenega dogovora po poti samoupravnega sporazumevanja z gospodarstvom. Uresničitev tega družbenega dogovora bo seveda terjala od političnih organizacij mnogo naporov, da bi premagali odpore tako v družbenih dejavnostih kot v gospodarstvu proti takemu direktnemu sporazumevanju.

V ilustracijo povejmo, da bo

po poti samoupravnega sporazumevanja v letošnjem letu zdravstvo oblikovalo 100 % svoj dohodek, znanost v višini 15 %, izobraževalna skupnost Slovenije pa v višini 3 %.

Velik uspeh Tedna slovenske drame v Kranju, na katerem je bila dvorana za vseh 11 predstav do kraja napolnjena, dovoljuje oceno, da ta manifestacija prerašča iz okvirov lokalnega praznovanja v čast Prešernovega spomina v pomembno slovensko kulturno vlogo. Gledališča na tem tednu doživljajo velik uspeh s slovenskimi deli in to spodbuja k njihovem uprizarjanju. S tem pa so brez dvoma najboljše podprta še hotenja po nadaljnem ustvarjanju domačih tekstov.

Izredno zanimanje za predstave v delavskem Kranju pa veliko prispeva tudi k prepričanju, da je potreba po gleda-

GLEDALIŠČE ZA VSE

Dobre izkušnje kranjskega tedna slovenske drame

liški umetnosti še zelo močna. Ob tej ugotovitvi so se na pogovoru o vlogi in pomenu gledališča pri nas, ki je bil organiziran v okviru Tedna slovenske drame, zbrani gledališki delavci vprašali, kolikšen je pravzaprav delež ljudi, ki pa niso deležni duhovnih dobrin, ki jih nudi? Kakšna je odgovornost gledališča za nadaljnji razvoj njegovih stikov z gledalci?

V razglabljanju o tem je ponovno prišla do izraza ugotovitev, da dedovana gledališka struktura pri nas postavlja pre globoke prepeke med precej razširjenim gledališkim amaterizmom, ki deluje ob malenkostni družbeni podpori, in ne-

kaj poklicnimi gledališči, ki so jim namenjena skoraj vsa sredstva za to dejavnost. Uspeh prizadevanj, da bi bila gledališča dostopna vsem ljudem, ne samo v velikih središčih, je zato še razmeroma majhen.

V takih pogojih je primer kranjskega „tedna“ vsega posnemanja vreden, saj omogoča ljubiteljem odrske umetnosti tega mesta pregled nad vsem najboljšim v naši gledališki dejavnosti. Zato naj bi taka in podobna srečanja naših gledališč prirejali tudi drugod po Sloveniji, kjer se zanje še niso odločili. Ob tem pa naj bi si še naprej prizadevali za potrebno preobrazbo te dejavnosti. Pred-

log novega gledališkega zakona nakazuje enakopravnost možnosti za razne svobodne nepoklicne oblike delovanja, ki jih terjajo in omogočajo posebne okoliščine na posameznih področjih. Potrebno je vztrajati na tem, da bo večja enakopravnost tudi resnično uzakonjena.

Na pogovoru v Kranju so ob tej načelni razpravi o gledališki dejavnosti spregovorili tudi o vrsti strokovnih in vsebinskih vprašanj našega gledališča in se ob tem odločili, da bo o posameznih izmed njih stekla beseda na prihodnjih specializiranih pogovorih Tedna slovenske drame.

M. S.

Proslava kmečkih uporov

Dne 6. maja letos bo v Vidmu ob Ščavnici proslava obletnic kmečkih uporov. S prispevki članov Zveze komunistične mladine, društev kmečkih fantov in deklet, Njive in Brazde, so v tem kraju že pred drugo svetovno vojno zgradili Gubčev dom in ga odprli ob udeležbi delegacij iz vseh krajev Slovenije dne 30. julija 1939.

Podobno množično srečanje bodo organizirali tudi 6. maja letos. Ob tej priložnosti bo domače kulturno-prosvetno društvo uprizorilo Kref-tovo „Veliko puntarijo“

Zakaj KOMENTATORJEV STOLPEC krojimo odloke po meri?

Znano je, da je že poldrugi mesec v veljavi odlok zveznega izvršnega sveta, po katerem se lahko sleherni kreditno sposoben občan zadolži v trgovini ali banki za toliko, da mesečni obrok ne bo presegel tretjine njegovega osebnega dohodka. Občan lahko najame za nakup industrijskega blaga posojilo, ki ga bo moral odplačati v 24 mesecih, za nakup avtomobila pa znaša ta rok 30 mesecev. Tisti, ki zaslužijo na mesec 4000 dinarjev, naj bi tako za nakup industrijskega blaga dobili 32.000 dinarjev posojila, ki ga bo treba odplačati v 24 mesecih, za nakup osebnega avtomobila pa kar 40.000, kar bodo morali odplačati v tridesetih mesečnih obrokih.

Razumljivo, da je takšna odločitev zveznega izvršnega sveta vzbudila živahne in dokaj različne komentarje, saj je zagledala beli dan v uradnem listu prav sredi največjega vrveža besed o 90-odstotnih osebnih dohodkih, o nujnosti zamrznitve osebnih dohodkov na negospodarskem področju in še drugih nevšečnosti restrikcije narave, ki so spremljale naš vstop v novo gospodarsko leto. Nekateri so govorili, da si s takšnimi čudnimi odloki zvezni izvršni svet sam sebi skače v besedo in sproti podira tisto, kar gradi, saj z višjimi krediti odpira ventil za inflacijo; drugi pa so spet sodili, da tako že mora biti, sicer bodo začeli ljudje živeti le iz rok v usta – nihče ne bo več kupoval uporabnih dobrin trajnejše vrednosti.

Zdaj, ko vemo, kdo prodaja svoje izdelke za tako visoke kredite, je po-

stalo tudi povsem jasno, zakaj takšen odlok. Poslovne banke Slovenije, ki so že v začetku skeptično presojale možnost uresničitve omenjenega ukrepa, ugodnejših potrošniških kreditov ne morejo dodeljevati preprosto zato, ker nimajo sredstev za takšne namene. Tudi iz drugih republik prihajajo zanesljive informacije, da so bančni viri bolj ali manj presušeni, zaradi česar tudi proizvodna in trgovska podjetja – naj so za to možnost še tako zainteresirana – potrošnikom ne morejo odobravati ugodnejših kreditov, kot so bili v veljavi doslej.

Zato pa je podjetje „Crvena zastava“ presenetljivo hitro po objavi pogojev za odobranje potrošniških kreditov sporočilo javnosti podrobne pogoje o kreditiranju prodaje osebnih avtomobilov iz svoje proizvodnje. „Crveni zastavi“ je sledilo še nekaj drugih podjetij, denimo, Industrija motornih vozil Novo mesto, Slovenija avto itd., skratka podjetja, ki proizvajajo avtomobile ali pa z njimi kupčujejo.

V prodajno in poslovno politiko avtomobilskih hiš se, razumljivo, ne kaže spuščati, toda vse preveč smo že doživeli, da so dobile težave posameznih podjetij ali gospodarskih dejavnosti, ki imajo močan vpliv na odločujoče dejavnike v državi, svoj odsev tudi v splošno veljavnih predpisih. Najmanj, kar je ob tem dejstvu zato možno reči, je ugotovitev, da takšno ravnanje zvezne vlade ni posebno naklonjeno ne enotnosti jugoslovanskega trga ne uveljavljanju ekonomskih zakonitosti.

VINKO BLATNIK

Proračun Slovenije

Kot je znano, je IS Slovenije že sprejel predlog proračuna za leto 1973. Posebno skrb je IS posvetil stabilizaciji gospodarstva. Zato se bo proračun povečal samo za dobrih 8 % v primerjavi s proračunsko porabo v lanskem letu. Glavni viri proračuna bodo prometni davki na proizvode in plačilo uslug. Poleg tega pridejo v poštev dohodki iz davka na osebni dohodek in republiškega davka na dohodek osnovnih organizacij združenega dela. Sproti proračunska rezerva se bo povečala za 34 %, rezervni sklad za 20 %, izdatki za znanstveno dejavnost za 12 %, za kulturo in prosveto 7 %, za socialno varstvo za 17 % itd.

Doklej bomo uvažali hrano

AKTUALNO

Znano je, da smo v zadnjih letih pri usmerjanju kmetijskega razvoja raje posegali po palici kot po denarju. Namesto da bi izboljšali prometne zveze med republikami s sončnejšo in hladnejšo lego, gradili skladišča in silose, organizirali odkupno mrežo za sadje in drugo – kar vse je pri nas slabo organizirano in zato cene živil rastejo – krotimo cene kmetijskih pridelkov z različnimi intervencijami na trgu, z uvozi para-diznika, jaja, mesa, koruze, sladkorja in še marsičesa, kar vse bi lahko poceni pridelovali doma, če bi se kmetijskim delavcem – tako zasebnikom kot družbenim – splašalo več proizvajati. Palica ni najboljša vzgojno sredstvo, tudi v kmetijstvu ne!

To se je pokazalo zlasti zdaj, ko moramo odstevati trdo prislužene devize za uvoz hrane. Kilogram uvožene pšenice je dražji od domače za 75 par, koruze za 30 par, sladkor pa kar za pol-drugi dinar.

Če cene teh in drugih živil na svetovnem trgu primerjamo z načrtom letošnjega uvoza kmetijsko-živilskih proizvodov v vrednosti kakih 400 milijonov dolarjev, pri čemer naj bi odšteli 200 milijonov dolarjev za žitarice, sladkor, olje in beljakovinska krmila – torej za proizvode našega podnebja – potem je vsekakor treba soglašati z ugotovitvijo odbora Zbora narodov za agrarno politiko, da s takšnimi nakupi dotiramo inozemske kmetijske proizvajalce, na-

mesto da bi učinkoviteje razreševali probleme lastnega kmetijstva.

Kljub tem ugotovitvam pa bi se nikakor ne kazalo vrniti v čase kmetijske politike, ko je država zbiralna in združevala sredstva za subvencioniranje domače kmetijske proizvodnje na osnovi vseh potreb po investicijah, regresih, premijah, sanacijah itd., kajti izkušnje kažejo, da tudi centralizirana kmetijska politika ne zagotavlja „dovolj hrane“.

Razliko med povpraševanjem in ponudbo hrane, ki raste znatno hitreje od dosedanje stopnje rasti kmetijske proizvodnje, lahko nedvomno zmanjšamo in postopoma popolnoma odpravimo – vsaj pri proizvodih našega podnebja, kot so žitarice, sladkor in olje – le s pospeševanjem stopnje rasti kmetijstva. Zato je medrepubliški dogovor o utrjevanju načel dolgoročne politike razvoja kmetijstva – ki je kot predlog v javni razpravi – v sedanjem trenutku tako zelo pomemben in nujen. Če ne bomo uravnovesili razvoja kmetijstva in ga uskladili z razvojem drugih gospodarskih dejavnosti, nam tudi celotnega gospodarstva ne bo uspelo stabilizirati. To pa moramo storiti, sicer bo ob sedanjem zaostajanju kmetijske proizvodnje za povpraševanjem znašala – po računih kmetijskih strokovnjakov – razlika med izvozom in uvozom kmetijskih pridelkov leta 1975 že 172 milijonov dolarjev!

K. O.

Likvidnost je najpomembnejša

Minulo poslovno leto je bilo sicer uspešno, vendar je dobra likvidnost zahtevala preveč obratnih sredstev. Načrti za letos: povečanje celotnega dohodka skoraj za polovico, akumulacije za 90 %. Realnost predvidevanj temelji na lani končanih investicijah v povečanje zmogljivosti in na reorganizaciji podjetja.

NELIKVIDNOST VEŽE OBRATNA SREDSTVA

„Pred nami so obsežne naloge,“ nam je pripovedoval direktor Anton Slapernik. Najvažnejša pa bo vsekakor obdržati likvidnost na ravni, ki zagotavlja normalno delo podjetja. Tej nalogi moramo podrediti vse druge gospodarske naloge, kot so nove investicije in druge.“

Likvidnost podjetja sicer ni na kritični točki, vendar je dovolj zaskrbljujoča. Za ravnotežje mora namreč podjetje uporabljati preveč obratnih sredstev, ki bi jih sicer, če bi kupci redno plačevali, lahko uporabili v proizvodnji.

„Likvidnost podjetja, ki smo jo dosegli, je le navidezna,“ je pojasnil direktor Slapernik. „Lani smo namreč morali vezati v zalozah in terjatih do kupcev pretirano visoka obratna sredstva. Kar 40 milijonov dinarjev več, kot bi smeli po planu. Letos nikakor ne bomo smeli izkoristiti obratnih sredstev za zaloge in pokrivanje terjatev do kupcev v večjem obsegu, kot smo predvideli, in temu cilju bomo morali posvetiti vso našo pozornost!“

Delavski svet podjetja je že ob koncu minulega leta sklenil, da bodo morale vse delovne enote v letošnjem letu skrbeti za to, da zaloge in terjatev do kupcev ne bodo presegle predvidenih meja. Vodstvo delovnih enot in vsi zaposleni v njih bodo imeli nižje osebne dohodke, če zastavljenih nalog ne bodo uspešno reševali. Odgovornost za izpolnitev te naloge je za vodstva enot in tudi za vodstvo podjetja tako zaostrena, da bodo v kolektivu lahko celo glasovali o nezaupnici vodstvom enot ali vodstvu podjetja.

Tako je besede direktorja dopolnila Jolanda Slokar, predsednica delavskega sveta Mebla.

OBSEŽNE NALOGE

Plan podjetja za letošnje leto postavlja pred kolektiv obsežne naloge.

„Zavedamo se, da je letošnje leto leto stabilizacije in odrekanja vse jugoslovanske družbe. Zato ima tudi naš plan značaj stabilizacijskega programa. Stabilizacija bo v varčevanju na vseh področjih, tako pri neposrednih stroških proizvodnje kot tudi pri splošnih stroških.“

Bistveno bomo morali omejiti tudi investicijsko porabo in vse investicije, razen najnujnejših, preložiti na ugodnejši čas,“ je sliko o položaju podjetja dopolnil Anton Slapernik.

Letos namerava Meblo krepko povečati obseg svojega poslovanja. Plan predvideva, da bi povečali celotni dohodek za 44 %, ali od lanskih 420 milijonov na dobrih 600 milijonov. Akumulacija naj bi se pri tem povečala kar za 89 %, fizični obseg proizvodnje za 19 %, osebni dohodki pa naj bi se povečali za 15 %. Lani je podjetje izvozilo za 4 in pol milijona dolarjev izdelkov, letos pa nameravajo izvoz povečati na 4,8 milijona dolarjev.

PLAN – AMBICIOZEN, Vendar REALN

Želje v izvozu pa so seveda še večje, kajti v Meblu bi radi obdržali dosedanje razmerje med prodajo na domačem trgu in tujem trgu – 23 % izdelkov prodajo na tujem, ker se v letošnjem planu to razmerje spreminja v škodo izvoza.

„Z vrsto akcij nameravamo povečati naš izvoz,“ je dodal direktor Slapernik. „Večjo skrb bomo posvetili izvozu na že osvojena tržišča, skušali bomo ponovno povečati že upadajočo prodajo na vzhodnoevropskem trgu, lotili pa se bomo obdelave skandinavskega trga. V afriških in azijskih državah, kjer se po dosedanjih izvoznih uspehih merimo z največjimi izvozniki na ta področja iz Evrope, bomo raziskali še nenačeta tržna področja. Podobno je tudi na trgu španskega jezikovnega področja. V

Stabilizacijski ukrepi, ki so bili sprejeti v minulem letu, med njimi zlasti tisti, ki so stopili v veljavo z januarjem, bodo marsikatero podjetje postavili pred hude preizkušnje. Glavne težave, ki so lani trle naše gospodarstvo, premajhna plačilna sposobnost, nizka akumulativnost, velika obremenjenost z anuitetami in druge težave so ostale tudi v letošnjem letu. Pridružile pa so se še nove, predvsem skrb za stalna obratna sredstva, za likvidnost in druge. Utegne se zmanjšati prodaja, kar ima lahko za posledico samo nove težave, ki jih bo treba premagati. O tem, kako rešujejo vse težave v novogoriškem Meblu, smo se pogovarjali z Antonom Slapernikom, direktorjem podjetja in Jolando Slokar, predsednico delavskega sveta.

Severno Ameriko, v ZDA in Kanado pa naj bi letos izvozili za 200.000 dolarjev pohištva.“

„Na domačem trgu je konkurenca čedalje hujša. Skrbeti bo treba za izpolnitev ponudbe, za višjo kakovost izdelkov, za krajše dobavne roke trgovin,“ pravi predsednica DS.

ODLOČILNI LANSKI DOSEŽKI

„Na poslovanje v naslednjih letih bodo bistveno vplivali naslednji uspehi našega kolektiva,“ je našteval direktor Mebla, „lani smo zaključili program rekonstrukcije in modernizacije podjetja. Delati je začela nova tovarna vzmetnic, v delovni enoti pohištvo pa najmodernejša linija za površinsko obdelavo. Zgradili smo moderno glavno skladišče gotovih izdelkov. Preselili smo proizvodnjo oblaženega pohištva in novoustanovljeni oddelek za proizvodnjo plastike v nove, primernejše prostore, odprli smo nekaj novih salonov doma in se zasedli na nekaterih tujih trgih.“

V začetku leta smo reorganizirali podjetje. Delovne enote so se zelo hitro organizacijsko ustale in začele reševati svoje probleme. Sodim, da je reorganizacija v celoti uspela in dosegla svoj namen. S tem smo dali tudi zelo trdno podlago uresničevanju ustavnih dopolnil.“

V pripovedovanju o bodočih nalogah kolektiva smo vsokoli v vprašanji, ki zadevajo zadnje stabilizacijske ukrepe.

„Neposredno nas ti ukrepi niso prizadeli, saj so nam celo pomagali pri izboljševanju naše likvidnosti, pri zmanjšanju naših terjatev do kupcev,“ je odvrnila Jolanda Slokar. „Kupce smo sicer že pred sprejetimi ukrepi krepko terjali in proti slabim plačnikom tudi ukrepali, saj jim nismo več dobavljali izdelkov. Prav tako nimamo veliko terjatev, starejših od 90 dni, niti nam ne grozijo 90-odstotni dohodki zaradi blokiranega žiro računa. Zavedamo pa se, da nas vse to kajpak lahko doleti, če ne bomo vsi, ki smo za to odgovorni v podjetju, v redu izpolnjevali svojih nalog pri ohranjanju likvidnosti.“

„V letošnjem letu pa bomo bržčas čutili posledice vsesplošnega omejevanja porabe,“ je dopolnil direktor Slapernik. „Sodimo, da je omejevanje sicer nujno potrebno, vendar se bojimo, da bo prešlo realne meje.“

V NEENAKIH POGOJIH

Dokajšnje neugodnost predstavljajo po besedah direktorja Slapernika za Meblo potrošniška posojila oziroma način odobranja teh posojil.

„V Sloveniji je to urejeno, na trgu v drugih republikah pa smo v slabšem položaju v primerjavi s konkurenti. Poslovne banke odobravajo potrošniška posojila formalno sicer trgovskim organizacijam, vendar pa za izdelke določenih proizvajalcev, večinoma njihovih strank. Zato, denimo, v Beogradu, kjer je položaj najslabši, naših izdelkov ni mogoče kupiti na potrošniško posojilo. Tudi marsikje drugje ne. Zaradi takega se zavzemamo za enotno urejanje sistema potrošniških kreditov za vso državo, takšnega, da bi banke dajale posojila neposredno potrošniku.“

Zadnja devalvacija dolarja, nekaterih drugih valut in dinarja ter revalvacija nekaterih valut je v marsičem spremenila položaj prenekaterih naših podjetij. Kako je Meblo prišlo skozi zadnje valutne spremembe?

„Položaj podjetja se ni spremenil. Na področjih, kjer je valuta devalvirala tako kot dinar, je položaj nespremenjen, naše izvozne možnosti pa so se povečale na drugih področjih. Slabše pa je seveda pri uvozu nekaterih surovin,“ je ob koncu našega razgovora v Meblu povedal Anton Slapernik.

R. B.

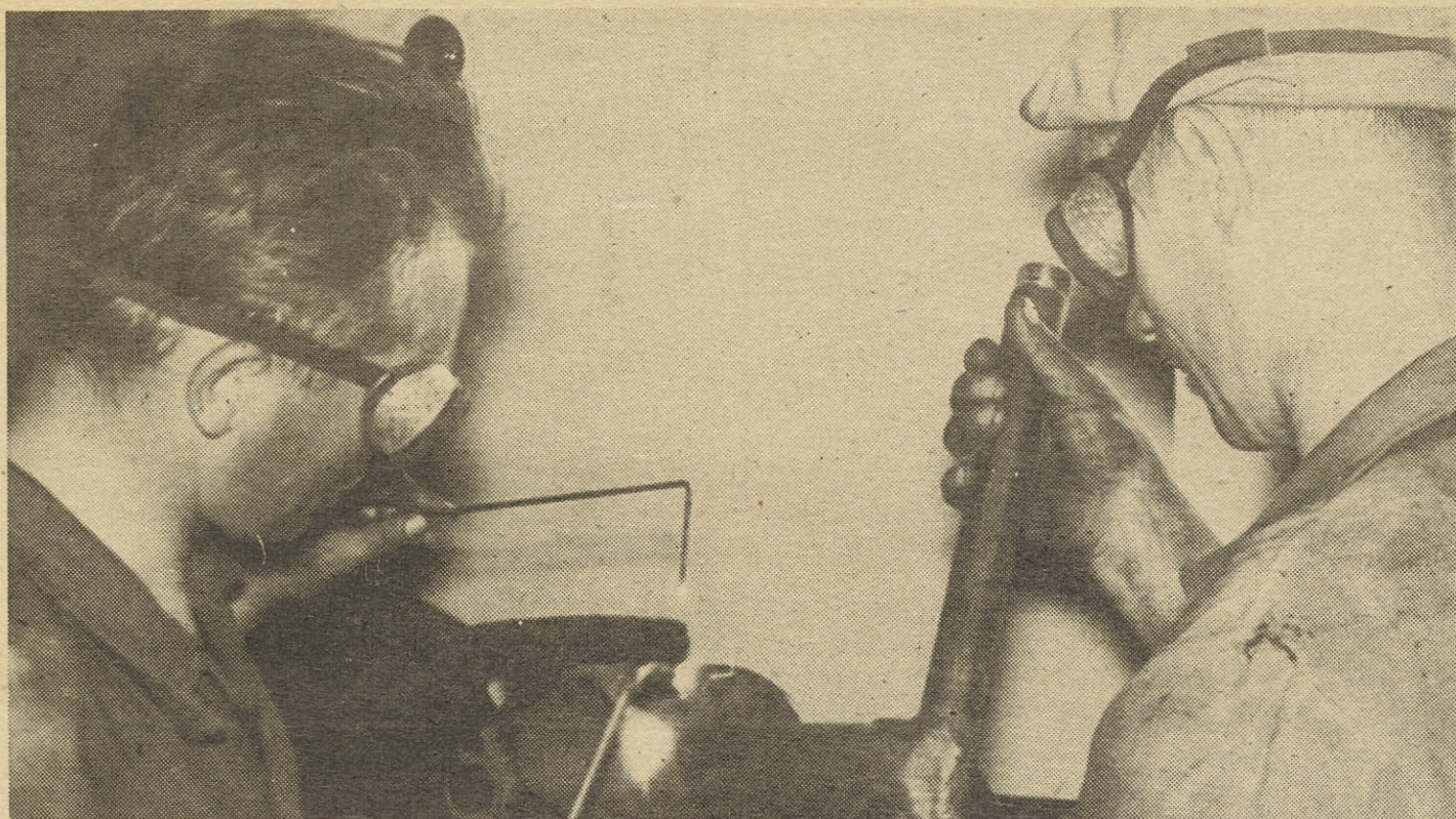
Vse več težav!

Ker v preteklosti skorajda nismo vlagali denarja v razvoj surovinske baze oziroma ker smo premalo vlagali nasploh v proizvodnjo, se že srečujemo s težavami. Te bodo prisotne še dalj časa, čeprav je bila na primer storjena v investicijski politiki v letu 1972 pomembna strukturna sprememba, saj je šlo okrog 70 % bančnih sredstev za vlaganja v proizvodnjo. Seveda pa smo precej zamudili, zamujamo pa tudi še zdaj.

Zaradi zapostavljenih vlaganj v razvoj surovinske baze se srečujejo z velikimi problemi ne samo delovne organizacije, pač pa tudi območja, kjer je bazična industrija bolj razvita oziroma prevladujoča dejavnost.

Na zadnji razširjeni seji komiteja občinske konference Zveze komunistov Ravne na Koroškem so ob ocenjevanju družbeno-ekonomskega položaja v Mežiški dolini znova opozorili na neprimeren odnos širše družbe do črne in barvaste metalurgije ter nasploh na nezadostno skrb družbe do primarnih činiteljev proizvodnje, ki so bili vrsto let bistveno zapostavljeni. Ob tem je komitej OK ZK Ravne na Koroškem poudaril, da je eden od pomembnih razlogov za stagnacijo občine nestrezen odnos širše družbe tudi do rudarstva. Rudniki svinca in topilnica Mežica so ves čas po vojni ustvarjali pomembna družbena sredstva, na tuje so prodali za okrog 95 milijonov dolarjev blaga, pri tem pa so ostali brez sredstev za lastno modernizacijo, za razvoj predelave in za postopno preusmeritev. Proizvodnja svinca in cinka bi v prihodnje razvijali na ekonomsko upravičeni ravni, preusmeritev pa naj bi potekala v povečani proizvodnji akumulatorjev in industrializaciji obstoječih rudniških obratov in odpiranju novih. Sami v Mežici nimajo denarja, ni pa tudi posojil.

Na občnem zboru osnovne organizacije sindikata Rudnika lignita Velenje pa so naglasili, da je temeljni razlog za stagnacijo v proizvodnji lignita z vsemi posledicami, ki jih že občutimo - nesprejemljiva dosedanja politika na področju premogovništva, vključno z nejasno prihodnjo perspektivo te panoge, in pa odsotnost vsakega financiranja v razširitev in modernizacijo proizvodnih zmogljivosti perspektivnih premogovnikov. Ob tem so poudarili, da je Rudnik lignita Velenje že pred dvema letoma izdelal dolgoročni razvojni program proizvodnje premoga. Za uresničitev programa pa je potreben denar! Ljubljanska banka je razvojni načrt načelno odobrila, denarja pa ni. Proizvodnja stagnira, tržišče s premogom pa je vse bolj nepreskrbljeno. Samo v Sloveniji manjka letos nad 1 milijon ton lignita, v kar pa ni všteta potreba Termoelektrarne Šoštanj po dodatnih 400.000 tonah lignita za to leto. Te dni pa so predstavniki Rudnika lignita Velenje povedali, da dohodek - letošnji januar so celo zaključili z izgubo - ne omogoča nobenih vlaganj v modernizacijo. Za zdaj torej lahko delajo samo študije, da bi ugotovili, kaj bi predstavljalo v velenjskih pogojih pomemben korak naprej v produktivnosti. Z obstoječo proizvodno metodo so dosegli namreč maksimum. Treba je uvesti nov sistem pridobivanja premoga, povsem mehaniziran, kar pa terja znatna vlaganja. Seveda pa bo treba hkrati z modernizacijo reševati tudi probleme osebnega in družbenega standarda rudarjev. M. L.

Zgleden jeseniški primer

Železarna ne izplačuje le invalidnin, temveč omogoči tudi čimprejšnjo rehabilitacijo delovnim invalidom

Z novo zakonodajo na področju pokojninskega in invalidskega zavarovanja bo mogoče poslej opravljati določene zadeve iz invalidskega varstva v organizacijah združenega dela. Spričo takšnih ugodnosti bodo v prihodnje nekatere večje delovne organizacije v Sloveniji sporazumno z republiko skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja samostojno reševale nekatera vprašanja s področja invalidskega varstva, kar velja v največji meri za odmero nadomestil.

„Prenos“ reševanja problemov, ki se porajajo na področju invalidskega varstva z republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja na delovne organizacije, se je pokazal kot najboljša možna rešitev za učinkovito reševanje življenjskih problemov delovnih invalidov tudi v jeseniški Železarni.

„S prevzemom nekaterih nalog s področja invalidskega varstva v našem kolektivu pravzaprav samo nadaljujemo z nekajletno prakso reševanja problemov delovnih invalidov“, nam je v razgovoru zatrdil ZDRAVKO POGAČNIK, ki ima v Železarni „na duši“ vse tiste, ki so jim neizgode pri delu preprečile, da bi se naprej delali na istih delovnih mestih kot po prej. Že pred leti, ko so imeli

na Jesenicah še komunalni zavod za socialno zavarovanje, so se v Železarni „dokopali“ do pravice, da lahko sami izplačujejo nadomestila osebnih dohodkov za primere invalidnosti pri delu. Invalidnine izplačujejo tudi danes, in sicer vsem delovnim invalidom 2. in 3. kategorije. „Skratka, urejanje nekaterih zadev s področja invalidskega varstva, ki bodo poslej sodile v pristojnost nekaterih večjih delovnih organizacij, za nas ni novost, ki bi nas našla nepripravljene.“

Jeseniška Železarna lahko služi kot primer, kako in na kakšen način je treba priskočiti na pomoč delovnim invalidom in jim ob primerni invalidnini omogočiti čimprejšnjo rehabilitacijo. Kot zatrjujejo sami, ne obravnavajo poškodb zaposlenega, ampak njegovo nadaljnjo delovno sposobnost. S takšno „parolo“ so umljivo veliko pričakovali od nove pokojninsko-invalidske zakonodaje. Zato lahko upravičeno veliko pričakujejo od odmere novih invalidnin, do katerih je prišlo bodisi z avtorizacijo telesnih okvar ali boleznimi, bodisi zaradi poškodb izven dela in ki so bile priznane do 13. januarja 1967. Z novim sistemom pokojninskega in invalidskega zavarovanja se bodo omenjene invalidnine na novo odmerile od začetka letošnjega

leta po novih zneskih invalidnin. V Železarni pozdravljajo tudi odločitve, da bodo poslej lahko upokojeni železarji uveljavili pravico do dodatka na invalidnost, če ob nastanku invalidnosti še niso bili stari 60 let, zavarovanke pa 55 let. Po doslej veljavnih predpisih namreč zavarovanec, ki je bil na dan nastanka invalidnosti star nad 55, zavarovanka pa 50 let, ni imel pravice do dodatka na invalidnost. Med železarji je veliko takih, ki so dobili v zadnjih petih letih zaradi bolezni težje telesne okvare ali pa so se poskodovali izven dela in niso imeli pravice do invalidnine. Po novih predpisih bodo lahko uveljavili pravico do invalidnine, seveda pod pogojem, da je znašala stopnja telesne okvare vsaj 50 % in če so ob na-

stanku telesne okvare izpolnjevali pogoje za uveljavitev pokojninske dobe.

Oddelek za socialno zavarovanje kadrovskega sektorja Železarna je že lep čas sredi velikega dela, ki ga terja reševanje zadev s področja invalidskega varstva zaposlenih. Delovnim invalidom ne odmerjajo zgolj invalidnin, marveč skušajo prisluhniti njihovim željam za rehabilitacijo. Tako „prenos“ reševanja določenih zadev s področja invalidskega varstva z republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja na nekatere večje delovne organizacije dobiva ob zgledelem jeseniškem primeru nove oblike učinkovitega reševanja življenjskih problemov delovnih invalidov.

—iv

(An)

TRI PODROČJA izvajanja dopolnil

Kako poglobljajo samoupravljanje v trgovskem podjetju Murka Lesce

Stosedemdesetčlanski kolektiv trgovskega podjetja Murka

Lesce — z letno vrednostjo prometa okoli 116 milijonov dinarjev — se v svojih razpravah o uresničevanju ustavnih dopolnil nagiba k predlogu, da bi imel samo eno temeljno organizacijo združenega dela. Bistveno pa naj bi se povečala vloga neposrednega odločanja delavcev in samoupravljanja na splošno vsebinsko poglobilo.

programih, kar je bila doslej zgolj stvar strokovnih služb.

Ob novih notranjih samoupravnih rešitvah se uresničevanje ustavnih dopolnil v Murki odraža tudi pri njenih zunanjih odnosih. Tako že uresničujejo zahtevo, naj bi trgovina ne temeljila zgolj na kupoprodaji, ampak naj bi bila najtesneje povezana s proizvodnjo. Lep primer za to je Murkin denarni prispevek za rekonstrukcijo trboveljske cementarne, s katerim si je zagotovila pravico do ustreznih količin proizvodnje cementarne. V Murki sedaj delata posebna komisija, ki sistematično proučuje možnosti za nadaljnjo razširitev takih in podobnih oblik sodelovanja s proizvodnimi organizacijami.

Tretji del pozornosti v zvezi z izvajanjem ustavnih dopolnil pa v tem kolektivu velja pripravi samoupravnih sporazumov s sorodnimi organizacijami, ki naj prispevajo k boljši oskrbi občanov. O novih oblikah sodelovanja se pravkar dogovarjajo s podjetjem Specergerja Bled, s katerim naj bi med drugim pripravili tudi nov program vključevanja v turistično dejavnost.

M. S.

Ta proces se je v Murki že začel. Tako so na primer plan podjetja do sedaj vedno pripravili v upravi, sprejel pa ga je delavski svet. Pri sestavljanju in sprejemanju letošnjega plana so prvič sodelovali vsi delavci po svojih enotah, kar je znatno povečalo njihovo odgovornost za izpolnitev sprejetih obveznosti. Drugi tak primer so razprave in odločitve o pravilniku o osebnih dohodkih. Da bi imeli delavci nanje še večji neposredni vpliv, so se odločili, da odslej prejemki ne bodo odvisni le od višine prometa, ampak tudi od hitrosti obračanja vloženega kapitala, dosežene marže in prihrankov pri sredstvih, ki so predvidena za sezonske razprodaje. Letos so v Murki prepustili članom posameznih prodajalnih enot neposredno odločitve o njihovih prodajnih

Pomoč naj bi dobivali še tisti člani kolektiva, ki manj zaslužijo, pa izredno študirajo, prav tako bi denar iz sklada dodeljevali tudi otrokom socialno ogroženih delavcev kot pomoč pri njihovem šolanju in podobno.

OBLIK SOLIDARNOSTI JE ŠE VEČ

Omenjena primera pomoči socialno ogroženim delavcem ali članom njihovih družin pa nista osamljena. V zasavskih podjetjih ubirajo različne oblike in pota pomoči potrebnim. Ponokod so ustanovili podobne sklade pri osnovnih organizacijah sindikata, kot n.p. v Štrojni tovarni. Drugod so se dogovorili za občasne družbene pomoči omejenim delavcem ali invalidom. Skratka: veliko podatkov govori o tem, da postaja skrb za stalno solidarnost med delovnimi ljudmi ena osrednjih akcij sindikatov in ostalih družbenopolitičnih organizacij.

—m

STALNA SOLIDARNOST

V nekaterih zasavskih podjetjih si prizadevajo zmanjšati socialne razlike med zaposlenimi • Povečujejo osebne dohodek doslej najslabše nagrajevanim delavcem • Ustanavljajo solidarnostnih skladov • Pomoč otrokom socialno ograženih družin

Uresničevanje akcijskih programov v zvezi s postopnim odpravljanjem prevelikih socialnih razlik, sprejeli so jih tudi na občinskih sindikalnih svetih, ponekod pa tudi v osnovnih organizacijah sindikata, bo nedvomno daljši proces. Vendar so se v Zasavju dokaj enotno dogovorili o tem, da bodo morali v vseh delovnih skupnostih predvsem poskrbeti za to, da bi najnižji osebni dohodki zaposlenih hitreje naraščali kot pa prejemki vseh drugih. Analize so namreč pokazale, da osebni dohodki uslužbencev, vodilnih ljudi pa tudi visokokvalificiranih hitreje rastejo, prav to pa je v marsikaterem podjetju zaostrilo odnose med člani kolektiva. Vodstva podjetij so prevzela nalogo, da preučijo vse možnosti za odpravo tako imenovanih režijskih delovnih mest, prav tako pa tudi za večjo storilnost, s katero bi ustvarili podlago za boljše nagrajevanje tudi delavcev na manj produktivnih delovnih mestih.

Ta mesec so dopolnili pravilnik o

razdeljevanju osebnih dohodkov. Vendar pri tem niso ravnali po starih, preizkušenih merilih, pač pa so se dogovorili, da bodo povečali osebne prejemke predvsem tistim zaposlenim, ki so doslej prejeli manj kot 1000 ali največ 1200 din na mesec. Tako so povečali osebne prejemke okoli 150 delavcem različno, nihče pa odslej ne bo dobival manj kot 1150 ali 1200 din mesečno. Medtem pa so prejemki vodstvenih in vseh drugih zaposlenih ostali na dosedanj višini. Prej je bilo razmerje 1:4,1, po novem pa znaša samo 1:3,7, kar je pravzaprav minimalna razlika med najnižjim in najvišjim osebnim dohodkom. Povprečni osebni prejemki za januar pa znašajo v tej tovarni zdaj 1950 din na mesec.

Poleg tega so v hrastniški tovarni kemičnih izdelkov sprejeli še sklepe o pomoči socialno ogroženim otrokom ali otrokom, katerih starši prejajo nižje osebne dohodke. Vsem so omogočili nakup zimskih oblačil

ali obutve, kar je soglasno podprl ves kolektiv.

SOLIDARNOSTNI SKLAD V TOVARNI ELEKTROPORCELANA NA IZLAKAH

Na svojstven način so se lotili odpravljanja preočitnih socialnih razlik med svojimi zaposlenimi v izlaški tovarni elektro porcelana. Že konec minulega leta je delavski svet izdvojil 14.000 din iz dohodka kot prispevek za solidarnostni sklad. Pred kratkim pa so se po vseh obratih tega podjetja zvrstili sestanki, na katerih so zaposlene seznanili z vlogo in pomenom tega sklada in jim predlagali, naj bi zaslužke dveh sobot namenili za ta sklad. S tem bi lahko zbrali precej dodatnih sredstev za ta sklad, v celoti pa naj bi razpolagali z okoli 150.000 din. Denar iz sklada naj bi podeljevali članom kolektiva, ki dalj časa bolehalo ali so se zdravili v bolnišnici pa živijo v dokaj slabih življenjskih razmerah.

PODOBE NAŠEGA ČASA

Veliko naših predanih tovarišev je že diskutiralo. Iznesli so nekaj pomembnih predlogov, ki jih bo treba dodatno vključiti v materiale. Rečeno je bilo na primer, da je treba zaostri spopad z nosilci nesamoupravnih tendenc, kakor tudi s tehnobirokratskimi strukturami, in iti v odločno ofenzivo na moralnem in idejnem planu. Vsi smo se izrekli za enotno platformo, hkrati pa izrazili pripravljenost za ustrezno aktivno vključevanje v sedanje družbene procese. Skratka: tako dobrega sestanka že dolgo nismo imeli. Tudi tovariš z občine je diskutantom zadovoljno prikimaval.

Vendar nesreča nikoli ne počiva! Še zdaj ne vem, kaj je bilo Janezu tega treba. Ko je že vse kazalo, da bo diskusija ostala na nivoju, saj je predsedujoči, tovariš Štefan, kot vselej tudi danes že rekel tisti svoj značilni, "če ne želi nihče več", kar pomeni, da je treba začeti pospravljati in da lahko tisti pri vratih začno vstajati – je Janez dvignil roko.

Štefana je moralo to močno prizadeti, poznam ga. Toda obvladal se je, že zaradi tovariša z občine. Kljub temu pa si ni mogel kaj, da bi ne rekel: – Samo kratek bodi, lepo te prosim, Janez! In konkreten! Ne začni spet od Adama in Eve, saj vidiš, da ni časa. Nekateri morajo na avtobus!

Janez se nam res že vsem otepa: zaradi strukture in po direktivi od zgoraj smo ga kot ustrezen kader iz neposredne proizvodnje vključili v naš organ, ojoj, potem pa nismo imeli več sestanka, da bi ga Janez ne zavozil. No, je že spet začel.

– Oprostite mi, tovariši, ampak res več ne vem, ali sem še pri pravi ali ne, ko poslušam tele vaše otrobe. Pa ne, da bi se ne trudil: tistega vašega Albina Regljača, ki ste ga vrgli na ciklostil, da bi ga pred sejo predelali, kot piše v vabilu, sem trikrat prebral, pogledjte, vse rdeče je od mojih vprašanj, pa je zame še vedno španska vas, nič mi ni ostalo v glavi.

No, na primer, tole minulo delo in tile krediti za hiše. Kdor od delavcev je imel srečo, je dobil kakšne tri, štiri milijone, direktorji in drugi iz uprave pa po dvajset, trideset in več. Povejte mi, prosim, čigavo minulo delo so tisti visoki krediti, ali delo ko-

bifeju, ko je šlo za onega in je zdaj v Avstriji!? Zakaj se jasno ne pove, kod vse so decembra delili, in da tisti denar nazaj – če smo res vsi za stabilizacijo. Ali smo ali nismo, vas vprašam!?

Figó smo, vam pravim! Vrana vrani ni še nikoli izključevala oči. Kar pogledjte, kako delijo po podjetjih tisti dve plači več, ko greš v pokoj, za minulo delo menda ali nekaj takšnega, kaj jaz vem za kaj, dve plači pač! Snažilkam, vratarjem, kurirjem in drugim takšnim dajo po dvesto tisoč, tristo tisoč, klobaso, buteljko, šopek vrtnic, a direktorjem, računovodjem, šefom sek-

čez prag.

Hranilne vloge so tajne in nobena banka ne bo izdala višine vloge občana, razen če gre za kaznivo dejanje. Nihče nima spiska zasebnih stanovanj v blokih, da o pregledih kupoprodajnih pogodb in vpisov v kataster sploh ne govorim... Vsi, ki imajo priložnost, jo izkoristijo. Ljudje mislijo le na danes, a kaj bo jutri, jim je deveta briga.

Ali pa tole! Ali veste, da v čitanki za prvi razred ni več ne Titovega rojstnega dne, ne prvega maja. Še lani je oboje bilo, letos ne več. Vprašam vas: le kam vse to pelje?

In tako se Janez vse bolj ogre-

Če kader še ni dozorel...

lektiva ali tistega, ki jih zaradi inflacije zdaj počasi spravlja v svoj žep. Pri tem mi Albin Regljač ni čisto nič pomagal.

Pa ne samo to! Nekdo mi je prinesel na ušesa, da zdaj ne vem, če je res ali ne, in tudi povedal ne bi, kdo mi je povedal, ker bi ga lahko prijemali, mene pa ne morete, ker mi ni kaj pobrati – da so nekateri čisto poceni dobili hiše iz splošnega ljudskega premoženja, potem pa jih prodajali po petdeset, šestdeset milijonov. Predlagam, da vse takšne stvari pregleda tudi malo za dlje nazaj in ne popisuje le sedanjih funkcionarjev, kot se po občinah zdaj dela. In sploh so tele občine pravo leglo mrčesa. Tu se kar naprej grejo tisto igrice: jaz tebi, ti meni! Ne? Naj povem konkretno? Dobro! Zakaj, vas vprašam, niso povsod trdo prijeli poslanca, ki so držali roke pod klopjo ali sedeli v

torjev in drugim takšnim milijon dvesto, tristo tisoč, umetniško sliko, kamero ali kaj podobnega. Vsi so dolgo let skupaj delali, vendar takšna razlika! Zakaj, vas vprašam? In še tista hinavščina! Če gredo v pokoj tisti po dvesto, tristo tisoč, se le sindikalno mizo pogrne, naredi nekaj sendvičev in da na mizo nekaj litrov takšnega, ki se dobi čez ceto, a ko gredo oni za milijon in čez, se gre z ožjimi sodelavci na reprezentančne stroške v hotel, potem pa še v bar.

No, potlej se pa tepi z barabami! Vi sploh ne veste, kakšno delo je to. To vem le jaz, ki sem v tisti komisiji za premoženje. Ali mislite, da ti gre kdo na roko!? Sam moraš loviti občana in ga vpraševati. Če prideš k nekemu, za katerega vedo povedati, da ima bogato opremljeno stanovanje, pa ga poprosiš, naj te pusti noter, te lahko mirno vrže

va – vsakič ob drugi temi, predsedujoči pogleduje na uro, mi pa zehamo.

Toda danes me končno prešine odrešila misel: tako bo, na seminar z njim! V našem organu sem namreč zadolžen za področje vzgoje in izobraževanja neposrednih proizvajalcev in v zadnjem dopisu piše, da je treba nekoga poslati na štirinajstodnevni seminar, ki bo prihodnji teden v Bohinju. „Po možnosti iz neposredne proizvodnje“, stoji v oklepaju. Tako je, Janeza bomo poslali! Naj bo program seminarja še tako slab, ni vrag, da Janeza ne bodo malo obtesali in okrtali. Nekaj se ga bo že prijelo. Če pa ne bo koristi, se bodo vsaj oni ubadali z njim, ne mi. Naj sami vidijo, kakšno politiko se grejo, ko pošiljajo tiste svoje aktualne direktive „po možnosti iz neposredne proizvodnje“.

VINKO BLATNIK

HUMORESKA

Ping-pong z zardevanjem

Najlepsi poklic je tisti, ki ga sam ne opravljaš. Menda se ravno zato večkrat sliši: „Vam je lahko, novinarjem! Mi moramo na sejah napenjati možgane, da nam problematika ne uide iz rok in da je naša diskusija res taka, kakor je v danem trenutku najbolj pametno. In vi? Ob strani sedite in poslušate.“

Res je, da so v poslušanju prisotne določene težave, ki potem kaj rade sprožijo še nove težave. Verigo težav.

Novinar Matevž je tako zadnjič srečal svojega Jakoba Z., torej zelo pomembno osebnost s svojega delovnega področja. „Poslušaj“, je rekel Jakob Z., „zdi se mi, da pogajanja na seji nisi preveč dobro razumel. V redu, nisem diskutiral, zato ti bom zdaj natančno povedal, za kaj pravzaprav gre. Veš...“

Novinar Matevž si je vso pripoved prizadevno zabeležil in bil ves vesel, da je bil Jakob Z. tako prijazen z njim. Še so požrtvovalni ljudje na svetu, si je mislil, ki se zavedajo, da je pravilna obveščenost delovnih množic osnovni pogoj za demokracijo.

Nekaj dni zatem je novinar Matevž srečal Kristofa B., tudi zelo pomembno osebnost s svojega delovnega področja, ki je ob srečanju najprej poškratlel in nato pozelenel.

„Kaj te je vendar prijelo, da širiš takšne dezinformacije med ljudi? Če te ne bi poznal, bi mislil, da imaš nekaj proti nam. Nočem ti vsiljevati svojega mnenja, toda glej, da si boš natančno zapisal, kar ti bom zdaj povedal. Tako že dolgo nisi zadel v jedro, kakor boš lahko zdaj. Problematiko ti dajem v roke. Poslušaj...“

Še dobro, da Kristof B. nikomur ni pustil do besede, ker bi mu drugače Matevž razkril, da je domnevna dezinformacija zrastle na zelniku Jakoba Z. Nerodno bi bilo, saj Kristof B. in Jakob Z. na sejah sedita vedno skupaj.

Čez nekaj dni je bila vrsta na novinarju Matevžu, da je spreminjal barve, ker ga je Tomaž F. kar po telefonu nadrl, naj se raje začne ukvarjati s športom, namesto da dela zmedo na gospodarskem področju, torej v sektorju, ki ima že sam dovolj težav s stabilizacijskimi gibanji in ne potrebuje še docela zmešanih člankov na svoj račun.

Matevž je komaj prišel do sape: „Kaj, hudiča, se je primerilo, da imajo moji članki kar naenkrat takšno odmevnost?“

„Odmevnost? Menda bom ja reagiral, če stvari postavljaš docela na glavo.“

Matevž ni več reagiral, ker so bili Jakob Z., Kristof B. in Tomaž F. preveč dobri prijatelji in so na sejah vedno sedeli skupaj.

Čez nekaj dni je novinar Matevž profesionalno mirno spet sedel na „svoji“ seji in si vestno zabeležil naslednji sklep:

„Iz današnje seje moramo mi sami napisati članek, ker ga novinarji ne bodo znali napisati. Predlagam predsedstvu, da za to nalogo zadolži mene, Jakoba Z., in še Kristofa B. in Tomaža F. V članku bomo seznanili javnost z resničnim stanjem naše problematike v republiki. Predlagam predsedstvu, da osvoji predlog, da članek napišemo v imenu predsedstva. Kot gradivo za članek bo služila današnja razprava. Članek bomo skušali objaviti v dnevnem tisku.“

Matevž se je odločil za docela logično nadaljevanje: „Dragi, spoštovani tovariši! Končno smo le prišli skupaj. Vi kar pišite članek, jaz se bom pa potrudil, da bom dobro vodil vašo sejo. Prehajamo na prvo točko dnevnega reda...“

TIG

Darko iz Maribora

„Eno kilo kluha pa mleko in klobaso, plosim!“

„Seveda, samo izvolite. Vam še s cim postlezem?“

„Ja, ja, seveda,“ se je spomnila Mojca. „Še eno čokolado in liziko za otloke.“

Trgovca Darko ji je vse lepo zavil v papir, se popraskal za ušesi in začel računati.

„Tako, to stane dva, pet, deset, dvajset... ja, to stane sto dinaljev.“

„Izvolite, plosim!“

„Jaz bi kupil bonbone,“ je bil na vrsti Boris. „Meni deset kil solate in eno žemljo.“ je hotela Tatjana. „Jaz bi avto.“ „Meni železnico.“ Pa še: avion, obleko, voziček, sanke, moko, punčko... Še in še so si želeli mladi, toda „resni“ kupci. Trgovca Darko je ustregel vsem in za vsakega kar na pamet tudi zračunal, koliko mora plačati.

Tisto jutro so se v skupini starejših otrok v otroškem vrtcu „Boris Peče“ v Mariboru igrali trgovino. Tovarišica Marija je le včasih katerega od svojih varovancev spomnila, da je pozabil reči „prosim“ ali pa, da se ni zahvalil. Da ne sme biti nestrpen in da mora lepo počakati, da pride na vrsto.

Zunaj je kljub zimi prijetno sijalo sonce in ko so vsi pri trgovcu Darku ku-

pili, kar so želeli, so se oblekli in odšli s tovarišico na sprehod. Vsak dan gredo, če je le po vreme.

Po sprehodu so kosili, potem počivali in potem bodo prišle mamice in jih odpeljale domov. V vrtcu pa se ne igrajo samo trgovino. Tudi bolnico in zdravniške se igrajo. Pa pojejo, rišejo, zlagajo kocke, telovadijo in še in še. Nikomur ni dolgčas.

Vzgojno varstveni zavod „Boris Peče“ je bil zgrajen leta 1960 za 140 otrok. Pred dvema letoma so ga dozidali, tako da imajo danes 50 igralnic in 300 otrok. Pa je kljub temu premajhen. Letos so morali odbiti več kot 100 prošenj za sprejem. Rajka Petrovič, ravnateljica zavoda, je povedala, da imajo za sprejem novih otrok posebno komisijo, ki jo sestavljajo člani kolektiva in krajevne skupnosti. O sprejemu odločajo po posebnih kriterijih, kjer imajo prednost otroci samohranilk, potem slabo situiranih staršev in pa tisti otroci, katerih oba starša sta zaposlena.

„Mi smo tudi edini vrtec v Mariboru, ki dela od 5 zjutraj do pol 8 zvečer. To je v dveh izmenah.“

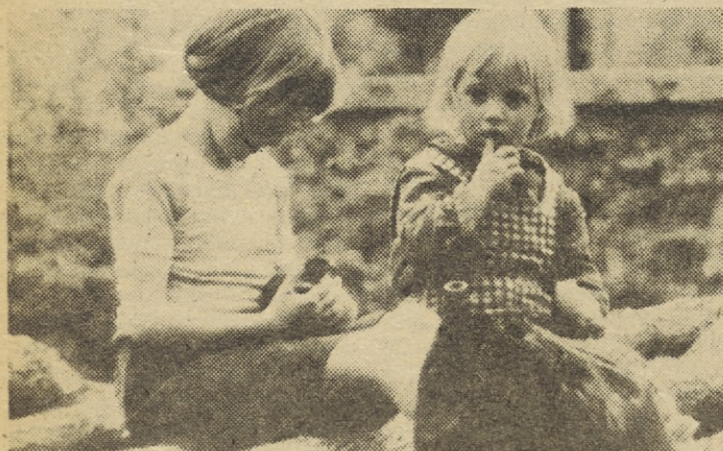
Ko je tovarišica Petrovičeva govorila o prispevku staršev, je povedala, da je njihova ekonomska cena 675 dinaljev za otroka na mesec. Od tega so starši plačevali doslej 190 do 205 dinaljev, kar

predstavlja v glavnem le izdatke za hrano. Ostalo je prispevala temeljna izobraževalna skupnost.

S sporazumom, ki ga bodo sklenili te dni, pa bo nekoliko drugače. Starši ne bodo več plačevali vsi enako, ampak po dohodku na posameznega družinskega člana. Tako bo na primer tisti, ki ima 600 do 800 dinaljev plačal za varstvo 150 dinaljev. Tisti pa, ki ima nad 1300 dinaljev, bo plačal 350 dinaljev na mesec. Pri tem bo TIS plačala še vedno stroške vzgojnega kadra in ostale materialne stroške. Razlika, ki bo pri plačevanju nastala v vrtcih, kjer so otroci staršev z višjimi dohodki, bo šla v poseben solidarnostni sklad. Iz tega sklada bodo črpali sredstva za tiste vzgojno varstvene zavode, kjer je večina staršev z nižjimi osebnimi dohodki. Vzgojno varstveni zavod „Boris Peče“ je med tistimi, ki ima otroke bolj situiranih staršev, zato bo višek njihovih sredstev šel v solidarnostni sklad, oziroma za tiste vrtce, na katerih okolišu je socialna struktura staršev bolj kritična.

Petja, Maja, Tatjana, Mojca, Boris in drugi iz vrtca „Boris Peče“ ne vedo za referendum in za solidarnostni sklad. Njihovi starši pa so najprej malo godrnjali, najbrž pa so danes že ugotovili, da morda oni laže prispevajo polovico ekonomske cene za varstvo svojega otroka kot pa marsikdo tretjino ali četrtino te vsote.

TEKST IN FOTO:
A. AGNIČ

Tudi midve čakava na varstvo

Najmlajši varovanci vzgojnega zavoda „Boris Peče“ so pri kosilu še malo nerodni. Marsikomu mora pomagati tudi tovarišica

„Saj sem si že umila roke. Le zakaj bi si jih zaradi tega strica morala še enkrat!“ je s strahom povedala mala Maja.

VI. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE OBSS KRANJ

Srečanje v Mojstrani

Pokrovitelj letošnjih zimskih iger ObSS Kranj je bil kolektiv Planike

Letos so imeli Kranjčani srečo. Medtem ko jim jo je minulo leto prav na dan iger vreme pošteno zagodilo, jih je letos pričakovalo v Mojstrani prelepo sončno vreme. Snega je bilo dovolj, kaj več pa si organizatorji tudi niso želeli. Vse ostalo je bilo namreč v rokah izkušenih športnih delavcev, ki so se, tako kot že vsa leta doslej, tudi to pot vzorno izkazali.

Zimske igre na snegu, že šeste zapored, je organiziral Občinski sindikalni svet Kranj, na pomoč pa so mu priskočili strokovnjaki Smučarskega kluba Mojstrana. Zato je potekalo dvodnevno tekmovanje v veleslalomu brez zastojev, natančno po predvidenem urniku. Prvi tekmovalci so startali že v soboto opoldne, približno polovica sodelujočih pa šele naslednji dan, to je v nedeljo dopoldne. Preveč je bilo namreč vseh, da bi se lahko razvrstili na tekmovalni progi v enem samem dnevu.

„Res... z udeležbo smo nadvse zadovoljni...“ nam je v nedeljo pripovedoval Slavko Kalan, tajnik Občinskega sindikalnega sveta Kranj. „Prvič smo se zbrali na Krvavcu, bilo je pred šestimi leti, in na start je prišlo le 87 smučarjev. Potlej je udeležba iz leta v leto naraščala. Seveda je letošnje srečanje naših smučarjev rekordno: za tekme smo prejeli kar 561 prijavi! Razumljivo prav vsi niso prišli na start, pa vendar smo z rezultatom več kot zadovoljni. Nedvomno predstavlja to tekmovanje eno izmed najbolj množičnih, ki jih orga-

nizirajo predstavniki naše občine...“

Naj k besedam Slavka Kalana, prizadevnega organizatorja in športnega delavca, dodamo le še nekaj zgornjih podatkov. Poleg dejstva, da se je iger udeležilo tako razveseljivo število smučarjev, je nedvomno spodbudno tudi to, da je na igre poslalo svoje predstavnike več kot polovica delovnih organizacij kranjske občine. In to pot se je, v nasprotju z minulimi leti, udeležilo iger kar 92 žensk! Vemo namreč, da povsod tarnamo nad neaktivnostjo žensk na športnem področju. No... vse kaže, da se časi spreminjajo in da prizadevanja komisije za šport pri Občinskem sindikalnem svetu Kranj niso bila zaman.

Kranjski smučarji so se v Mojstrani borili za čim krajši čas kar v enajstih kategorijah. Ženske so nastopile v štirih starostnih razredih, moški pa v sedmih. In prav je tako. Nedvomno imajo tisti pri dvajsetih malo več moči v nogah kot smučarji, ki so si nadeli že peti ali celo šesti križ.

Ob tem le še skromna pohvala delavcem Smučarskega kluba Mojstrana, ki so tako večje pripravili tekmovalne proge, da so tekmovalci uživali in v veliki večini tudi prišli na cilj. Poznamo namreč tekmovanja, ko vsak drugi odstopi, ker so tekmovalne proge prezahtevne in ko vse skupaj bolj spominja na slab cirkus kot pa na prijetno tovariško srečanje na snegu. Skratka, Kranjčani in njihovi prijatelji iz Mojstrane so

se tudi to pot vsestransko izkazali.

Pravijo, da gredo zasluge za zelo dobro organizacijo iger predvsem Medji Vehovcu – vodji tekmovanja, pa Doretu Oražnu – sekretarju tekmovanja, in Francu Jakobu – predsedniku organizacijskega odbora. Seveda gre pohvala še vrsti prizadevnih športnih delavcev, ki so prav tako prispevali lep delež k temu, da je šlo v Mojstrani vse tako, kot je bilo zastavljeno.

Organizacijski odbor VI. zimskih športnih iger ObSS Kranj je letos nagradil poleg najhitrejših smučarjev vse tiste, ki so se doslej že petkrat udeležili zimskih iger. In v želji, da bi spodbujal množičnost, se je odbor letos tudi odločil, da na osnovi žrebanja nagradi s praktičnimi darili kar 35 tekmovalcev, ne glede na njihovo uvrstitev. Seveda so bili pri tem žrebanju izločeni vsi tisti najboljši, ki so že tako ali tako prejeli priznanja oziroma praktično nagrado. Vsa darila so prispevale kranjske delovne in družbene organizacije, posebna zahvala pa gre pokrovitelju letošnjih iger – kolektivu Planike.

In kateri smučarji so se v Mojstrani najbolj odrezali? Našteli bomo samo najhitreje:

Ženske I. kategorije – do 25 let: 1. Eti Kurnik (Ljubljanska banka), 2. Marina Lopuh (Tekstilindus), 3. Darinka Gros (PSG) itd.

Ženske II. kategorije – od 25 do 35 let: 1. Avrelja Kavčič (Iskra), 2. Ivanka Berčič (Mer-

kur), 3. Jana Tepina (Gorenjska oblačila) itd.

Ženske III. kategorije – od 35 do 45 let: 1. Anica Finžgar (Iskra), 2. Boža Trefalt (Projekt), 3. Julka Erbežnik (Zavarovalnica) itd.

Ženske IV. kategorije – nad 45 let: 1. Božena Štuhec (Tekstilni center), 2. Zdenka Jamnik (Osnovna šola Franceta Prešerna), 3. Milena Smole (Projekt) itd.

Moški I. kategorije – do 25 let: 1. Milan Nadišar (Iskra), 2. Franc Zadnik (Projekt), 3. Blaž Andoljšek (Elektro) itd.

Moški II. kategorije – od 25 do 30 let: 1. Matija Kramar (Elektro), 2. Ferdo Meglič (Sava), 3. Andrej Zupan (Sava) itd.

Moški III. kategorije – od 30 do 35 let: 1. Tomaž Jamnik (Iskra), 2. Tine Bernik (Elektro), 3. Alojz Dežman (samostojni obrtnik) itd.

Moški IV. kategorije – od 35 do 40 let: 1. Branko Jaklič (Iskra), 2. Matevž Rozman (Gozdno gospodarstvo), 3. Drago Štefe (Elektro) itd.

Moški V. kategorije – od 40 do 45 let: 1. Franc Primožič (Gozdno gospodarstvo), 2. Franc Bajželj (Iskra), 3. Gorazd Zavrnjak (Zdravstveni dom) itd.

Moški VI. kategorije – od 45 do 50 let: 1. Ivan Stružnik (ŠS Iskra), 2. Franc Mokorel (Iskra), 3. Drago Vodopivec (Tekstilni center) itd.

Moški VII. kategorije – nad 50 let: 1. Ivan Boncelj (Elektro), 2. Avgust Smole (Iskra), 3. Janez Hladnik (Tekstilindus) itd. A. UL.

XVII. zimske igre elektro gospodarstva SRS

NA BLEDU IN ZATRNiku SO BILE MINULI PETEK IN SOBOTO, 16. IN 17. FEBRUARJA, ŽE SEDEMNAJSTE ZIMSKE ŠPORTNE IGRE DELAVCEV SLOVENSKEGA ELEKTROGOSPODARSTVA. ŠPORTNIKI SO TEKMOVALI V TEKIH IN VELESALOMU. IGER SE JE UDELEŽILO VEČ KOT 200 TEKMOVALCEV IN TEKMOVALK.

V KONKURENCI ČLANOV SO SMUČARJI TEKMOVALI V OBEH PANOGAH V ŠTIRIH RAZREDIH, SMUČARKE PA V TREH. POLEG TEGA JE DESET MOŠTEV NASTOPILO TUDI V KEGLJANJU NA LEDU.

NAJVEČ USPEHA SO IMELI TEKMOVALCI OZP. DISTRIBUCIJE ELEKTRO LJUBLJANA, KI SO OSVOJILI V VELESALOMU EKIPNI POKAL ZA ČLANE, POLEG TEGA PA SO DOSEGLI BOLJŠE UVRSTITVE TUDI V TEKIH.

MED POSAMEZNIKI JE BIL PRI ČLANIH I. RAZREDA SPET NAJBOLJŠI SLOVENJGRAJČAN TIRŠEK, KI JE V ZADNJIH LETIH NAJUSPEŠNEJŠI TEKMOVALEC MED DELAVCI ELEKTROGOSPODARSTVA. OBŠIREN PRI-SPEVEK O TEKMAH PA BOMO OBJAVILI V PRIHODNI ŠTEVILKI NAŠEGA TEDNIKA.

MARIBOR

Gozdarji na smučeh

Sindikalna organizacija mariborskih gozdarjev že nekaj let dokaj vzorno skrbi za rekreativno športno dejavnost. Poleg tega, da se številni člani kolektiva nenehno ukvarjajo s številnimi športi, pripravijo enkrat na leto tudi smučarsko tekmovanje, ki je v osrčju pohorskih gozdov.

Tako so se minuli petek pomerili med seboj smučarji v teku in veleslalomu. Proga ni bila pretežka, čeprav je precej gozdarjev dokaj dobrih smučarjev, med njimi celo direktor Leopold Kranjčič, ki je že prekorachil 50. leto.

Športnega srečanja se je ude-

ležilo blizu 300 članov kolektiva, kar je dobra tretjina zaposlenih. Vsi se tega srečanja seveda niso mogli udeležiti, ker se proizvodnja pač ne more povsem ustaviti.

Po končanem tekmovanju so se tekmovalci in gledalci zbrali v železničarskem domu na Pohorju, kjer so podelili praktična darila, nakar je bilo tovariško srečanje, na katerem so se mnogi člani med seboj spoznali in izmenjali delovne izkušnje. Ni treba posebej omenjati, da so bili nekateri člani kolektiva, zlasti iz Halož, letos prvič na Pohorju.

F. HOVNIK

Igre metalurgov

Sindikalna organizacija Železarne Ravne na Koroškem je bila organizator letošnjih že petih zimskošportnih iger metalurgov Slovenije. V soboto se je zbralo na Koroškem več kot 200 tekmovalcev in ljubiteljev zimske športne rekreacije. Tu so bili predstavniki vseh tovarn velikega podjetja slovenskih železarn ter prvič tudi predstavniki barvne metalurgije – Cinkarne Celje, športniki tehničnega biroja in drugi. Srečanje je bilo na Lešah pri Prevaljah, veleslalom in teki pa v okolici Raven. Tudi organizacijsko je bila prireditev odlično pripravljena.

Kot celota so bili najbolj uspešni športniki domačini iz Raven, tesno za njimi so bili tekmovalci Jesenic, Štor in drugi. Prvovrščene ekipe so prejele pokale, vsi nastopajoči pa še spominske kolajne V. zimskošportnih iger metalurgov.

Zaključek, ki je bil v kavarni doma železarjev na Čečovju, je bil že sam po sebi prijetno doživetje ter je izžvenel kot vabilo in dogovor po še močnejšem, še bolj množičnem športnem sodelovanju, h krepitvi prijateljskih vezi vseh delavcev železarstva in drugih, ki delajo v tej panogi.

kw

SELCA

Minulo nedeljo je bilo na sankski progi Novak–Rudno pri Selcah VI. republiško prvenstvo v sankanju s športnimi sankami. Na 100 metrov dolgi progi je nastopilo 61 tekmovalcev in tekmovalk iz 6 klubov. Največ uspeha so dosegli domačini, ki so mimo odlične organizacije osvojili kar štiri naslove prvakov.

Prvaki za leto 1973 so postali: enosedi – članice: Tolar (Alpes), mladinke: Solar (Alpes), starejši člani: Veber (Sora), člani: Frelj (Alpes), mladinci: Carman (Sora); dvosedi: Frelj – Goljevšek (Alpes).

–fr

POJEM ŠIROKE IZBIRE, SOLIDNE
POSTREŽBE, ZMERNIH CEN,
POJEM DOBREGA NAKUPA

TRGOVSKO PODJETJE
nama
LJUBLJANA

V CELJU BODO – BOGATEJŠI ZA IZKUŠNJO VEČ – NADALJEVALI Z AKCIJO TRIM

Uspešno osveščanje

Strokovnega sodelavca za oddih in rekreacijo pri Občinskem sindikalnem svetu Celje prof. Toneta Goršiča smo poprosili za kratek razgovor. Želeli smo zvedeti predvsem to, kako ocenjuje rezultate akcije trim na celjskem območju v minulem letu in kakšni so načrti občinskega sindikalnega sveta na tem področju v letošnjem letu.

„Najprej bi poudaril to, da rezultatov akcije trim nikakor ne smemo ocenjevati le po številu vrnjenih kartončkov...“, je za uvod povedal prof. Tone Goršič. „Če bi gledali samo skozi očala števila podeljenih in vrnjenih kartončkov, potlej ne bi smeli biti zadovoljni. Pa ne

samo pri nas v Celju. Tudi drugod, na primer v Nemčiji bi morali priznati, da akcija ni uspela. Mi smo dobili vsak deseti kartonček, kar v primerjavi z drugimi ni malo. Veliko pomembnejše od tega je, da je naša akcija ogromno pripomogla oziroma doprinesla na področju osveščanja, da opazamo pri reševanju telesnokulturnih problemov veliko več razumevanja za to področje in da se je končno prebudilo, kot temu pravimo, veliko tistih, ki so doslej spali. O trimu, o rekreaciji in oddihu se pogovarjajo doma, v službi, na cesti... Skratka, odnos do področja se temeljito spreminja. Tam, kjer smo včeraj

naleteli na nepremagljive ovire, jih danes marsikje ni več...“

„Ste bili s podporo vseh tistih pri svoji akciji, ki vam naj bi vseskozi stali ob strani, zadovoljni...?“

„Marsikdo nam je pomagal, posebno tu v Celju. Na splošno pa smo pri svojih prizadevanjih čutili osamljenost. Niso nam stali ob strani tisti, ki bi nam lahko in ki bi nam morali najbolj učinkovito pomagati. V mislih imam na primer sredstva javnega obveščanja, predvsem televizijo, pa republiške organe, ki se ukvarjajo z množičnim športom itd. Občutek imam, da spuščamo iz rok velike razvojne možnosti na telesnokulturnem

področju. Zares škoda...“

„Pa načrti za letošnje leto?“

„Naša akcija trim bo seveda tekla dalje. Novost bo v tem, da smo marsikaj izboljšali, da bo na tem področju dejavnosti letos veliko več reda. Izdelali smo točen program oziroma natančen urnik za vsako dejavnost posebej. Sedaj na primer vsak natančno ve, da je eno popoldne na teden namenjeno kegljanju. Ljudje bodo lahko kegljali vsak teden na isti dan, ob istem času in seveda na istem mestu. Takoj po samem nastopu bomo vpisali v kartonček, ki smo ga izdelali na osnovi lanskoletnih izkušenj, rezultat in ga seveda opremili z žigom...“ A. ULAGA

iz ljubljane v new york

Z letali Pan American boste potovali iz Ljubljane v New York najhitreje in najudobneje. Naša letala letijo vsak dan iz Londona, Frankfurt, Rima, Pariza, Amsterdam in Bruslja.

Med poletom boste uživali razkošje največjega letala na svetu, našega 747. Vsi, ki so že potovali z našim 747, so bili navdušeni, ker so uživali med poletom: udobje, varnost in kuhinjo s svetovnimi specialitetami. Med poletom imate na voljo 12 zabavnih glasbenih programov in na izbiro dve filmski predstavi hkrati.

K rezervaciji vašega poleta sodijo v našo skrb še: rezervacije v hotelih, ogled mest, razni izleti in služba rent-a-car. Zagotovimo vam tudi rezervacije za potovanja do vseh mest v notranjosti Amerike.

V ameriških poslovalnicah Pan American vam naši rojalci iz ZDA lahko kupijo karto za polet v Ameriko; dostavimo vam jo v Jugoslavijo!

V vseh poslovalnicah JAT, turističnih agencijah ali ne posredno pri nas boste zvedeli vse o naših posebnih, izletniških tarifah.

PAN AMERICAN, HOTEL SLAVIJA, SV. SAVE 9, 11000 BEOGRAD. TELEFON: (041) 411-484

Pan Am

letalska družba
z največjimi izkušnjami
na svetu

Merici je ostala harmonika edini spomin na očca, zato jo rada večkrat vzame v roke

okrog nje in svoje skromne opreme. Ni me gledala neprijazno.

„V Ljubljani sem že od leta 1948. V partizanih sem zbolela na živcih in sem se pred 26 leti prišla zdraviti v Ljubljano. Potem pa sem ostala. Delo sem si poiskala med gradbinci. Stregla sem zidarjem, tako da sem nosila opeko in malto. Bila sem pri „Gradisu“ in „Tehniki“, sedaj pa sem že 16 let snažilka v samskem domu Slovenija ceste.

Ves ta čas živim po barakah.“

Milica je torej dobro polovico svojega življenja preživela v ljubljanskih barakah. Doma je iz Bosne in kot otrok ni nikdar hodila v šolo. Tudi kasneje ne.

„Ko sem bila majhna, sem pasla prašiče in ovce. In ko smo dobili od učitelja poziv, da moram v šolo, je oče naložil na voz prašiča, ovco in še kaj ter odpeljal učitelju. Večkrat je to moral storiti, da sem jaz lahko ostala pastirica.“

S petnajstim leti je Milica šla v partizane in tam ostala do osvoboditve. V partizanih se je za silo naučila brati in pisati.

„Veste,“ je nadaljevala Milica „najina zgodba je žalostna. Pred tremi leti so mi od Zveze borcev ponudili enosobno stanovanje. V tridesetih letih bi morala odplačati sedem in pol starih milijonov. Toda malo prej sem se poročila in mož je mislil, da bova sama zaslužila za stanovanje. Odšel je v Nemčijo in pred letom in pol je tam umrl.“

Obrnila se je stran in si dala opravka na štedilniku. Ne da bi me pogledala, je čez nekaj časa nadaljevala:

„Že skoraj dve leti sva sami. Po njem mi je ostalo 2.300 nemških mark. Merica pa ima za spomin nanj harmoniko.“

No, nekako bova že živeli, če bom le zdrava,“ je nadaljevala po daljšem molku. „Z borčevskim dodatkom dobim mesečno 1.600 dinarjev. Za hrano, obleko in za Meričin vrtec je že. Prihraniti se pa od tega ne da mnogo.“

Milica je v zadnjih letih dvakrat prosila pri ZB za stanovanje, vendar so ji prošnjo obakrat odbili.

„V podjetju bi morda lahko dobila dva do tri stare milijone kredita, toda saj ga ne bi mogla odplačevati, pa še nič ne bi mogla kupiti s tem denarjem. Stanovanja so danes po 20 starih milijonov in več. Zato za kredit sploh ne prosim.“

Moja prva skrb je sedaj Merica. Ko bo začela hoditi v šolo, me že danes skrbi, kako bom uredila celodnevno varstvo. Saj sem popoldne doma, toda kako naj bi ji pomagala pri domačih nalogah in učenju, ko pa se sama nisem nikdar učila. V varstvu pa ji bo lahko pomagala tovarišica namesto mene. Vse bom dala, da bi Merica končala šolo, pa čeprav še toliko let živim v tej baraki. Upam le, da se ne bo prej poročila. Potem pa bova šli domov. V Bosno.“

Ko sem v prvem mraku po globokem blatu odhajal proti glavni cesti, je črni psiček še vedno ježno lajal name. Silhuete barak pa niso bile prav nič prijaznejše.

A. AGNIĆ

Mali črni Kazan je bil zares jezen, Roman, Žarko in Igor pa so morali popraviti svoj lok

Naj bo Merici lepše

Črn psiček, privezan z verigo na razmajano lopo, se je besno zaganjal proti meni. Lajal in skakal je tako divje, da bi mu skoraj verjel, da je res jezen. Roman, Darko in Igor pa se zame sploh niso zmenili. Streljali so z lokom in se kosali, čigava puščica bo zletela višje. Blato stopljenega snega, zemlje in razmetanih smeti jih ni prav nič motilo. Tudi razmajane barake ob ljubljanskem pokopališču, ki so njihov dom, jim očitno niso vzbujale občutka neugodja in slabe vesti kot meni. Tam žive od rojstva in boljšega ne poznajo.

Stopil sem skozi vrata brez vrat ene od barak gradbenega podjetja „Slovenija ceste“. V temnem prostoru, ki je bil umivalnica, kopalnica in stranišče obenem, so tri ženske prale perilo.

Nič kaj prijazno me niso sprejele. Ko pa so videle, da imam s seboj fotoaparat, sta dve kar hitro odšli.

„Ne bi govorila o našem življenju v barakah“, je bila kratka in neprijazna tista, ki je ostala. „Dolgo časa in velikokrat smo že govorili. Tudi časopisi so že pisali o nas pa... Še slabše je. Vsak dan je slabše. Da, sram me je, ker moram živeti v baraki. Samo kako...?“

Utihihla je, me nekam užaljeno pogledala in, kot da me sploh ni, je vso pozornost posvetila spiranju perila v kamnitem koritu. V njenem pogledu pa sem prav dobro čutil očitek: Saj, gospod se pripeljejo v avtomobilu med nas, barakarje, kot v kak živalski vrt. Pa še v časopis bo dal, da nas bo lahko še bolj sram. Če bi toliko zaslužila kot on, prav gotovo ne bi živila v tem blatu in porrtiji, tu, na robu pokopališča.

Kaj naj bi odgovoril na tako zgovoren pogled! Šel sem naprej in na slepo potkal na prva vrata.

„Izvolite naprej!“ me je povabila Milica Kapič v majhno sobico z dvema posteljama, omaro, mizo, stolom, štedilnikom, nočno omarico in televizorjem. Kaj več v majhen prostor ne bi mogla postaviti. Ko sem vstopil, je ravno rezala meso, da bi pripravila kosilo zase in za malo Merice. Ni je bilo sram barake, blata

„Pa mislite za vedno ostati v barakah?“

„Ne!“ je pribila Milica. „Vrnila se bom domov in si postavila hišo. Samo še toliko počakam, da bo moja Merica tu končala šolo. Prepričana sem, da so te šole boljše in se bo lahko več naučila.“

Mala Merica, ki že hodi v malo šolo in bo letos šla že v prvi razred, je sedela poleg in me zvedavo ogledovala.

„Otroško igrišče“ ali najbolj priljubljen kraj najmlajših „barakarjev“ je bližnje smetišče

Podpisniki dogovora

DE

● Od 16. do 22. februarja so podpisale pristopno izjavo:

SINDIKALNE ORGANIZACIJE:

299. Občinski sindikalni svet Slovenj Gradec, 300. Zdravstveni dom Ljubljana – enota center, 301. Upravni organ Skupščine občine Ljubljana-center, 302. Mestni svet zveze sindikatov Slovenije Ljubljana, 303. Občinski sindikalni svet Radovljica, 304. Mizarstvo, „IZTOK“, Miren pri Gorici, 305. Osnovna šola „Dr. Jožeta Potrča“, Ljubljana, 306. Ceneter za socialno delo, Celje, 307. ŽIČNICA Ljubljana, Vič, 308. Avto-Radgona, Gornja Radgona, 309. Čevljarsko podjetje „Mojca“, Lukovica, 310. Elektro – Gorica enota Gorica, Nova Gorica, 311. MERCATOR – PE Standard, Novo mesto, 312. Vzgojno Varstveni zavod Radovljica, 313. Industrija motornih vozil – tovarna gospodinske opreme Mirna na Dolenjskem, 314. Specializirano podjetje za proizvodnjo delovnih in zaščitnih oblačil „DELOŽA“, Zagorje ob Savi, 315. Tovarna eteričnih olj „ETOL“, Celje, 315. Industrija gumijevih, usnjenih in kemičnih izdelkov „SAVA“, Kranj.

DELOVNE ORGANIZACIJE:

144. Osnovna šola Kostrivnica – Podplat, 145. Posebna osnovna šola Kočevje.